DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE!

Četrtek, 27. oktobra 1966

Št. 42, leto XXII

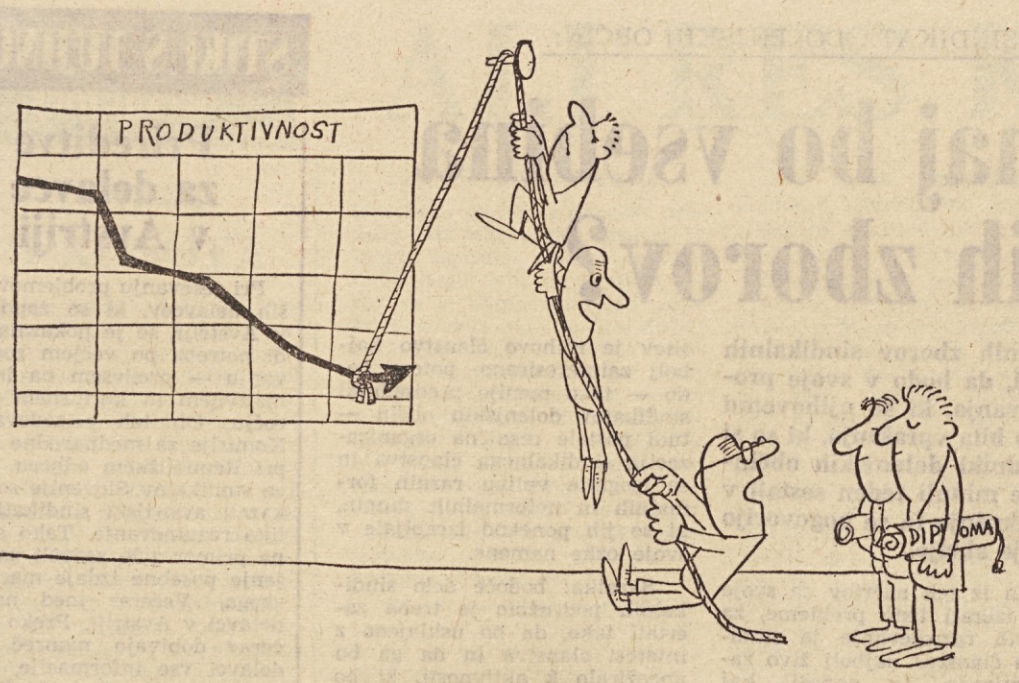

UMESTNO VPRAŠANJE

— Ne gre nam in ne gre! Ali vidva vesta kaj natančnejšega o tej stvari?

Karikatura: ANDREJ NOVAK

S SEJE PREDSEDSTVA RO SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA SLOVENIJE:

NAMESTO DEKLARACIJ LASTNA STALIŠČA!

Ob koncu minulega tedna se je sestalo predsedstvo RO sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije, da bi preanaliziralo naloge ob bližnjih občnih zborih sindikalnih podružnic in republiškega odbora ter — v drugi točki svojega delovnega programa — izoblikovalo stališče do osnutka sklepov ekonomske politike v državi za prihodnje leto. Ker pa bo to tudi vsebina bližnjega plenarnega zasedanja republiškega odbora tega sindikata, naj tokrat seznanimo bralce le z nekaterimi pomembnejšimi ugotovitvami in stališči s seje predsedstva.

PREDVSEM OCENA NAŠEGA DELA

Na rob vseh dosedanjih občnih zborov bi lahko zapisali veliko pripomb. Preveč, da bi mogli zdajle pripraviti njih popoln seznam. Toda nekaj je gotovo: vse premalo so bili to občni zbori sindikatov v delovnih organizacijah, vse premalo so pomenili obračun prizadevanj sindikatov v minulem obdobju. In v ocenjevanju smo se veliko bolj posvetili drugim, kot da bi v prvi vrsti pometli pred svojim pragom.

Spričo tega tudi ne more biti naključje, da skorajda nikoli nismo prišli na občni zbor že z izoblikovanim programom dela sindikata, s programom, ki bi ga samo še dopolnili in v javni razpravi poiskali najkrajše poti za njegovo uresničitev, se pri tem odločili za prioriteto posameznih nalog. Namesto vsega tega pa smo se največkrat prepustili toku razprav, ki so dopolnjevale nekatere, v uvodnem poročilu nanizane probleme. Še več, pogosto smo se zadovoljevali kar z nekaterimi deklarativnimi stališči do našega splošnega ekonomskega in družbenega razvoja. Novo izvoljenim vodstvom pa smo tako potisnili v roke nič manj zamegljen in deklarativen akcijski program. In zato smo tudi precej zameglili odgovornost za razreševanje številnih, zelo konkretnih in prav malo deklarativnih, največkrat pa zelo bolečih protislovij znotraj delovnih kolektivov!

Spričo teh in drugih pripomb, ki jih danes ugotavljamo, spričo pogoste kritike članstva na sindikalno akcijo, se zdaj za sindikate zastavlja izredno pomembno vprašanje. Vprašanje namreč, kako povrednotiti delo v sindikatih. Odgovor nanj pa bo treba poiskati še pred začetkom občnih zborov. Pravzaprav, že ti zbori naj pomenijo prelomnico v našem delu!

Zato tudi predsedstvo RO sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije poudarja, da je treba že v poročilih za občne zbore podružnic odpraviti splošnost ter začrtati jasno

(Nadaljevanje na 2. strani)

Naše izhodišče

Včasih na sindikate prileti očitek, da »zganjajo demagogijo« in da samo kritizirajo, ne povedo pa tudi tega, kako naj uredimo različne probleme. Res je, da so takšni očitki redko javni, da se večinoma pojavljajo v razpravah v zaprtih krogih ali pa v privatnih razgovorih — zato pa niso nič manj ostro formulirani. Tisti pa, ki te očitke naslavljajo na sindikate, se pri tem vedno postavijo na vzvišeno stališče ljudi, ki vedo, kakšen je naš resnični položaj in kakšne so naše resnične možnosti, medtem ko sindikati . . .

Značilno pri tem je, da očitek demagogije prileti na račun sindikatov vedno takrat, kadar se pri razreševanju različnih problemov pride do točke, ko postane jasno, da bodo kršeni materialni in družbeno-politični interesi delovnih ljudi in ko sindikati zaradi tega protestirajo.

V čem je torej »demagogija« sindikatov — ali morda v tem, da interese delovnih ljudi postavljajo kot svoje izhodišče pri ocenjevanju vseh poti našega razvoja? In če tako delajo — in kako naj bi drugače delali, če se hočejo držati svoje naloge? — mar s tem zastopajo interese, ki niso interesi socialistične skupnosti?

Takšni in podobni očitki na račun sindikatov so ostanek časov, ko so sindikati bili več ali manj samo transmisija drugih političnih organizacij in državnega aparata in ko so zaradi tega pozabljali na svojo pravo vlogo, kar ni prav nikomur koristilo. Ti časi so minili in prepričani smo, da je prav tako, da je prav, da sindikatom ni prav nič več do tega, da bi bili za vsako ceno za »enotnost akcije«. Ali morda drugače povedano: sindikatom je še kako do tega, da bi bile akcije vseh dejavnikov naše družbe enotne, toda enotne na bazi upoštevanja interesov delovnega človeka.

Vsi priznavamo, da ima naša skupnost mnogo problemov, in vemo, da razreševanje teh problemov še malo ni lahko. Še posebno zato ne, ker smo kot družba vedno bolj kritični do takšnih »rešitev« različnih problemov, ki pravzaprav ničesar ne uredijo, temveč stvari samo zameglijo in morda z delno ureditvijo enega problema povzročijo samo nastanek drugih, morda še težjih problemov. To pa se zgodi vselej, kadar probleme »rešujemo« na račun interesov delovnih ljudi, in zato v takih primerih sindikati povedo svoje mnenje kljub temu, da ga različni ljudje in različni krogi ne slišijo radi in ga prav zato skušajo diskreditirati.

Pri tem le-ti nastopajo tudi s parolo, ki smo jo omenili že v uvodu, češ da sindikati samo kritizirajo, ne povedo pa tudi tega, kako naj uredimo probleme. K temu očitku samo tole: mirno lahko rečemo, da imajo sindikati o vseh bistvenih vprašanjih svoje izdelano mnenje in tudi svoje predloge za njihovo urejanje. Res pa je, da sindikati nimajo o v s a k e m problemu, ki ga vidijo in občutijo, hkrati v žepu tudi že izdelane rešitve.

Saj pa tudi vemo, da od spoznanja problema do njegove rešitve vedno preteče več ali manj časa. Vsi družbeni dejavniki tudi niso enako poklicani reševati vseh problemov in prav zato ima naša družba tudi različne organe in organizacije. Naloga sindikatov pri tem pa je po našem mnenju predvsem ta, da pri vseh svojih akcijah izhajajo iz istega izhodišča: iz interesov delovnega človeka, ki mora biti izhodišče tudi vseh akcij naše družbe.

MILAN POGAČNIK

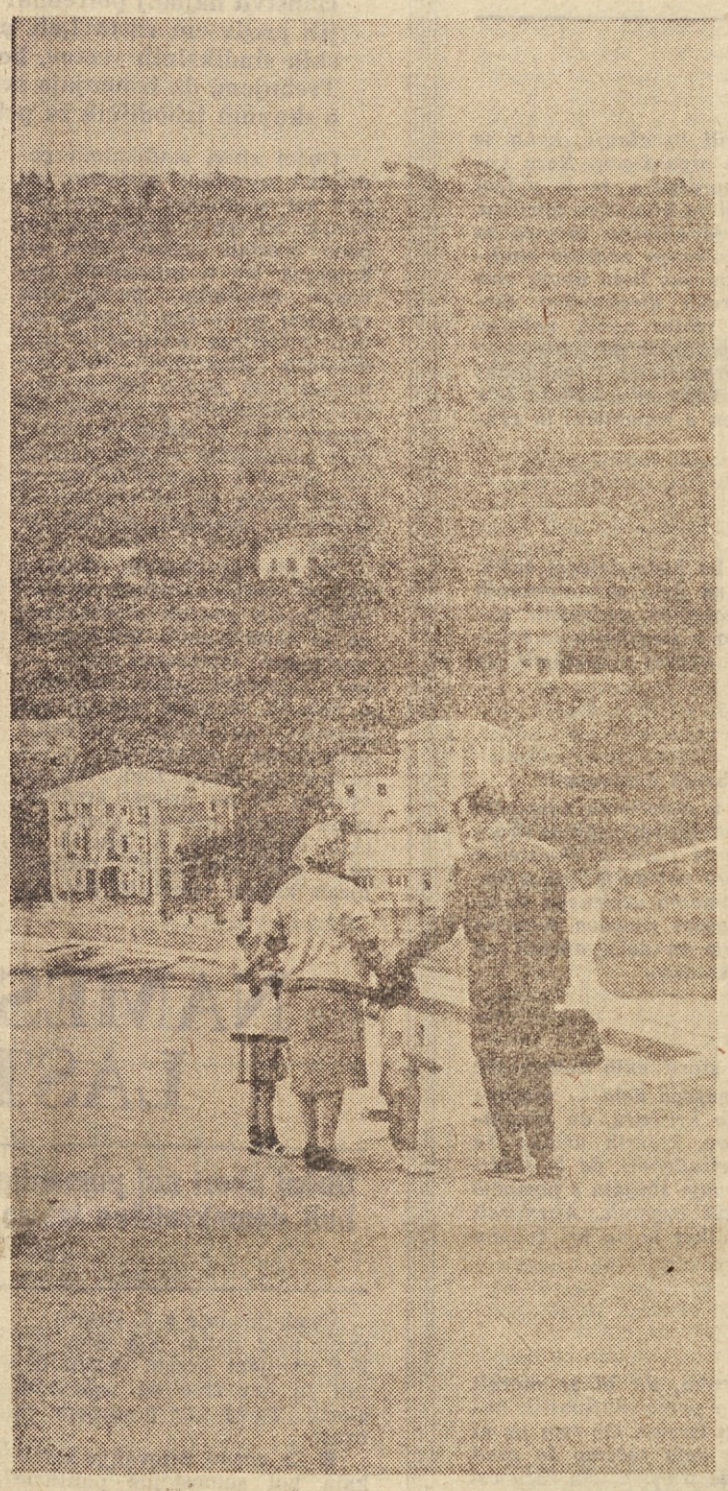

OSAMLJENI DOPUSTNIKI — FOTO SLUŽBA DE

Ali res kriza?

Javna razprava o tem, kako izboljšati naše delo, ki smo jo začeli v našem listu, je pri nekaterih političnih delavcih v sindikatu vzbudila občutek, da smo zašli ali »v krizo forme« ali »v krizo vsebine«. Razumljivo: če se začne organ ali komisija množične politične organizacije javno spraševati, kaj naj dela, kako naj zboljša svoje delo in kako naj se organizira, da bo lahko organizacija kot celota upoštevala želje in potrebe in uresničila zahteve članstva, je na hitro res mogoče pomisliti: saj to je vendar kriza! In zato je tudi prva reakcija na javno obravnavanje bistvenih vprašanj našega dela in javno izpraševanje članov, kako naj v prihodnje vsi skupaj delamo, da bomo bolj uspešni, »objektivno razumljiva«.

Če pa skušamo poziv na sproščeno in demokratično razpravo o problemih, o katerih smo doslej razpravljali vedno »zaprto«, v krogu relativno »preverjenih« komisij za organizacijsko kadrovske zadeve ali pa je navadno začel takšno razpravo organ »na vrhu« (seveda načelno, na osnovi posplošenih idejnih izhodišč, medtem ko so komisije za organizacijsko kadrovska vprašanja praktično spreminjale organizacijo in reševale kadrovske probleme za vrati), oceniti kot korenit

(Nadaljevanje na 3. strani)

- STR. 2: BREZ PRIČAKOVANIH REZULTATOV
- STR. 3: Z OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV
- STR. 4: BIROKRACIJ IMA ŽIVLJENJE Z ROŽ'CAMI POSTLANO
- STR. 5: NENASITNI INŠPEKTORJI
- STR. 6: KAKŠEN NAJ BO KREDITNI SISTEM?
- STR. 10, 11, 12: POSEBNA IZDAJA V BREŽICAH

BREŽIŠKA TOVARNA POHIŠTVA JE ZAŠLA V TEŽAVE

BODO RAZKLENILI KROG?

Brežiška Tovarna pohištva je zavoljo obveznosti do Jugobanke prisiljena izvažati. Imajo odlično obdelano tržišče v Združenih državah Amerike in možnosti neomejenega izvoza tudi drugam. Toda, ker imajo tudi dokaj zastarel strojni park, dohodke v glavnem ustvarjajo s fizičnim delom. Zavoljo tega izvažajo z izgubo od 2 do 12 odstotkov.

In krog se takole sklene: ker izvažajo z izgubo, ne morejo ustvarjati potrebnih skladov, da bi si lahko modernizirali proizvodni proces.

Zato bodo tudi letos, kot kaže, zaključili poslovanje s precejšnjo izgubo. In banke, kjer so zadolženi, jim grozijo, da bodo podjetje v skladu z novimi predpisi likvidirale, pa čeprav imajo v tovarni pohištva sklenjene pogodbe s tujimi partnerji že za pet let naprej.

Iz teh razlogov se v Tovarni pohištva skušajo znebiti izvoza in prodajo izdelkov preusmeriti na domači trg, kjer imajo pravzaprav tudi neomejeno tržišče in vse izdelke lahko prodajo z 10-odstotnim dobičkom. Toda če se bodo odločili za kaj takega, bodo seveda morali plačati penale Jugobanki, ker ne bi izvozili količine, kot so z njo sklenili pogodbo. Penali Jugobanki pa bi bili tolikšni, da bi kljub uspešni prodaji na domačem trgu poslovanje ob koncu leta še vedno zaključili z izgubo.

MODERNIZIRATI PROIZVODNJO . . .

Pogovor s predsednikom sindikalne podružnice v brežiški tovarni pohištva Martinom Kopiničem, tajnikom sindikata Primožem Ruehom, šefom komerciale ter računovodjem Dragom Vodovnikom je kajpak tekel na temo, kaj zdaj storiti, da bi se kolektiv rešil zadrege.

Odgovor je bil soglasen: »Le sami se bomo rešili težav!«

Ta prizadevanja kolektiva so zanimiva. Predsednik sindikalne organizacije Martin Kopinič jih je verno opisal:

»O tem, da bi za kritje izgube računali spet na tujo pomoč, kot se je to zgodilo lani, ni govora. Še prej pa moram povedati, da smo morda med edinimi v državi, ki smo čisti finalisti. To pomeni, da si s polizdelki, ki gredo, na žalost, za višjo ceno v promet, ne moremo kriti izgub pri finalni proizvodnji. Torej nam ne preostane drugega, kot da zmanjšamo proizvodne stroške. V to so tudi usmerjena naša prizadevanja. Še do nedavnega smo namreč proizvajali le v eni izmeni. Zdaj pa že uvajamo drugo izmeno. Sprva le na tistih delovnih mestih, ki za nas predstavljajo ozko grlo . . .«

»A ne samo to,« dopolnjuje tajnik izvršnega odbora sindikalne podružnice Primož Rueh, »kljub skromnim sredstvom, ki jih zdaj ustvarjamo, proizvodnjo vseeno moderniziramo. Prav pred kratkim smo rešili ozko grlo v predmontaži s tem, da smo kupili nov stroj za robno furniranje. Prej smo to delali ročno. Zdaj pa je stroj zamenjal osem delavcev.«

»Ste še kaj drugega storili, da bi intenzivirali proizvodnjo?«

»Smo! Uredili smo tekoči trak v proizvodnji regalov. Zdaj na primer sto regalov potuje od stroja do stroja in jih vse lepo po vrsti obdelamo. Prej pa smo se »šli« zelo obrtniško proizvodnjo in smo vmes, ko je tekla proizvodnja regalov, začeli še proizvodnjo kakega drugega artikla. Regali so morali kajpada počakati. To pa je vse občutno podražilo proizvodnjo.«

V tem pogovoru se je oglasil tudi šef komerciale:

»Zapišite tudi to, da smo imeli še v aprilu letos zalog gotovih izdelkov v vrednosti več kot 185 milijonov starih dinarjev. Te izdelke smo že vse prodali. Tudi trg smo začeli temeljiteje raziskovati. Kako pa je z izvozom, sami veste. Čeprav bomo letos prodali na tuje tržišče za blizu 650.000 dolarjev, ne bomo skoraj ničesar zaslu-

(Nadaljevanje na 11. strani)

Na temo: kako izboljšati naše delo?

V razpravi na zadnji seji komisije za organizacijsko kadrovska vprašanja RS ZSS so rekli:

Feliks Bager,

tajnik ObSS Ptuj:

Pri nas smo si zelo resno zastavili vprašanje, kako se pripraviti na občne zbore sindikalnih organizacij. Naša komisija za organizacijsko-kadrovska vprašanja, ki je o tem razpravljala — razprava na njeni seji je bila tako živahna, kot še na nobeni seji doslej — se je odločno zavzela za prekinitev z dosedanjo prakso kandidiranja vodstev sindikalnih organizacij, po kateri so kandidatno listo novih sindikalnih vodstev sestavljali v pisarnah direktorjev. Organizirali bomo zares demokratično izbiro novih vodstev sindikalnih organizacij, demokratični postopek pa zahtevamo tudi pri izbiri vodstev sindikalnih organizacij v republiki in zvezi. Doslej se je dogajalo, da je članstvo sindikata šele prek časopisov zvedelo, kdo je izvoljen v republiški in centralni svet sindikatov.

Jože Vidic

predsednik ObSS Radovljica:

Naša organizacija bo imela ugled, ko bodo delavci čutili, da lahko z njeno pomočjo vplivajo na delo samoupravnih organov, to je, ko bodo stališča sindikalnih podružnic obrodila pozitivne rezultate. Če pa bomo v sindikatih le kritizirali že sprejete odločitve, bomo še naprej »izgubljali tla pod nogami.«

Vinko Kastelic,

tajnik RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti:

Nujno je, da ugotovimo, v čem so v socializmu nasprotja med delovnimi ljudmi — na osnovi znanja, zaslužka in družbenega položaja posameznika. Vprašanje socialne eksistence — človeka delavca se včasih bolj ostro postavlja kot v kapitalizmu, posebno zaradi tega, ker nimamo utrjenega sistema nagrajevanja po delu in ker pogosto njegova socialna eksistenca ni odvisna samo od znanja in dela, ampak od položaja in dobrega odnosa s svojo sredino.

Lojze Fortuna,

predsednik RO sindikata delavcev storitvenih dejavnosti:

Menim, da je temeljno vprašanje našega dela — njegova učinkovitost. Članstvo nas upravičeno kritizira, da organiziramo vrsto razgovorov in sestankov, katerih učinka ne čutijo. Bolj kot doslej bi si morali prizadevati, da bi sindikati uveljavljali zahteve članstva in svoja stališča s pomočjo glasovanja poslancev v predstavniških organih. Afirmirali se bomo pri članstvu samo toliko, kolikor bomo pri svojem delu zares učinkoviti.

Stane Božič,

predsednik ObSS Kranj:

Ker smo pred občnimi zbori, menim, da bi se morali analitično poglobiti v vse ugotovitve o pomanjkljivostih našega dela, ki smo jih doslej že večkrat izrekli. Ob tem pa ni nujno, da o pomanjkljivostih našega dela rečemo že pred občnimi zbori zadnjo besedo, ampak da v vsem tem času vsi skupaj razmišljamo o tem, kaj in kako naj sindikati v prihodnje delajo. Za delo v sindikatih smo vsi odgovorni, ker pa smo v nekaterih sindikalnih organizacijah nekatere dejavnosti preveč razvili, druge, ki bi to zaslužile, pa ne, dela, ki smo si ga naložili, ne moremo v redu opravljati. Zato se zavzemam za to, da bi se prvenstveno ukvarjali le z nekaterimi področji naše dosedanje dejavnosti, drugo dejavnost pa prepustili organom in organizacijam, ki so za razpravo o posameznih problemih in pojavih našega dosedanjega dela bolj kvalificirani.

Stjepan Saubert,

tajnik RO sindikata delavcev industrije in rudarstva:

Zaradi ustaljene prakse nam vsiljujejo razpravo tudi o vprašanjih, ki naše članstvo ne zanimajo posebno. Zato se »razumemo« na vse, na industrijo, trgovino revalorizacijo, zakon o delovnih razmerjih, rekreacijo itd., tako da ni več takšne univerzalne organizacije v državi, kot so sindikati.

Čas je, da ugotovimo in se odločimo, kaj moramo delati, kaj znamo in kaj zmoremo. *(UREDIL: V. B.)*

S SESTANKA PREDSEDNIKOV SINDIKATA DOLENJSKIH OBČIN:

Kakšna naj bo vsebina občnih zborov?

Kakšna naj bo vsebina občnih zborov sindikalnih podružnic in kako jim pomagati, da bodo v svoje programe dela vnesle tista prizadevanja, ki so njihovemu članstvu najbolj potrebna? To so bila vprašanja, ki so si jih predvsem zastavljali predsedniki dolenjskih občinskih sindikalnih svetov, ko so se minuli teden sestali v Trebnjem, da izmenjajo svoje izkušnje in se pogovorijo o skupnih izhodiščih za prihodnje akcije.

Občni zbori sindikalnih podružnic vsekakor zaslužijo, da jim vsi sindikalni forumi posvetijo največjo pozornost, saj bodo začrtali bodoče delo, od katerega bo v mnogočem odvisno reševanje pomembnih vprašanj njihovega članstva pa tudi nadaljnja afirmacija sindikalnih organizacij. Na Dolenjskem so zato o občnih zborih sindikalnih podružnic že razpravljala predsedstva občinskih sindikalnih svetov, nadaljnji korak v pripravah na te občne zbore pa bo storjen na plenumih občinskih sindikalnih svetov.

Seveda ni recepta, kakšna naj bo vsebina občnih zborov sindikalnih podružnic, vsekakor pa — tako menijo predsedniki sindikatov dolenjskih občin — je v ospredju nekaj vprašanj, o katerih se velja povsod pogovoriti, ko bodo sindikalne podružnice začrtovale svoje prihodnje delo. Eno takšnih vprašnj so na primer srednjeročni načrti razvoja gospodarskih organizacij, o katerih bi se v vseh sindikalnih podružnicah kazalo temeljito pogovoriti in iz teh načrtov za svoje delo izbrati tiste probleme, za katerih razreševanje je sindikalno članstvo najbolj živo zainteresirano. In naprej: kaj menijo na primer člani sindikata o samoupravni zakonodaji in kako ocenjujejo uporabo pravilnikov o medsebojnih odnosih v delovnih organizacijah? Tudi to je nedvomno vprašanje, o katerem se morajo sindikalne podružnice pogovoriti in povedati svoje mnenje, kot bodo — o tem ni dvoma — na svojih občnih zborih prav gotovo načele različne probleme, ki še zavirajo polno uveljavitev samoupravljalskih pravic v delovnih kolektivih.

Predsedniki sindikatov dolenjskih občin so tudi menili, da je bilo delo sindikatov doslej v preveliki meri usmerjeno navzven, premalo pa k neposrednim interesom in problemom delovnega človeka, kot so na primer usposobitev za delo, zaposlovanje, pravice iz socialnega zavarovanja itd. Če se bodo sindikalne organizacije usmerile predvsem k tistim vprašanjem, za katerih razrešitev je njihovo članstvo najbolj zainteresirano, potem bodo — tako menijo predsedniki sindikatov dolenjskih občin — tudi postale resnična organizacija sindikalnega članstva in se izognile vplivu raznih formalnih in neformalnih skupin, ki so jih ponekod izrabljale v svoje ozke namene.

Skratka: bodoče delo sindikalnih podružnic je treba začrtati tako, da bo usklajeno z interesi članstva in da ga bo angažiralo k aktivnosti, ki bo zagotovila ustrezne rezultate. Sindikalni forumi v občinah bi v pripravah za občne zbore sindikalnih podružnic dajali okvirno politično usmeritev, hkrati pa bi z organizacijskimi ukrepi pomagali med članstvom ustvariti ustrezno vzdušje za občne zbore in ga usmeriti na sprejem takšnih delovnih programov, ki bodo v čim večji meri odraz specifičnih problemov in potreb posameznih sindikalnih podružnic oziroma njihovega članstva.

In še nekaj so poudarili predsedniki dolenjskih občinskih sindikatov: na vsak način je potrebno zagotoviti demokratičen postopek pri volitvah vodstvenih organov in kadrov, ki morajo v političnem in strokovnem pogledu imeti kvalitete, ki bodo zagotavljale takšno aktivnost sindikalnih podružnic, kakršno zahteva njihovo članstvo. -M.

NAMESTO DEKLARACIJ LASTNA STALIŠČA

Občni zbori naj pomenijo prelomnico v delu sindikatov ● Zagotoviti kar najbolj demokratično izbiro kadrov ● Na rob načrta o osnovah ekonomske politike v prihodnjem letu

(Nadaljevanje s 1. strani)

mejo med tistim, kar smo bili kot izvoljeni organi dolžni delati in kar smo od tega tudi storili. Torej gre predvsem za dvoje:

● Za oceno delovanja sindikata kot samostojne politične sile; odgovoriti si moramo, ali smo le pojasnjevali ukrepe drugih, ali pa smo imeli tudi svoja politična stališča do problemov in njihovih rešitev bodisi v delovni organizaciji, bodisi v komuni, republiki ali zvezi.

● Odgovoriti pa si je tudi treba na vprašanje, kako so se oblikovala ta stališča, ki so formalno imela naslov »stališča sindikata«, v kakšni sredini in kako so nastajala.

Tako zastavljeno izhodišče občnih zborov pa bo po mnenju članov predsedstva RO sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije usmerilo tudi samo vsebino občnih zborov v povsem konkretne razmere znotraj delovnih organizacij. In veliko laže si bomo tedaj odgovorili tudi na nekatera vprašanja, ki pa v svojem bistvu pomenijo temeljne in s statutom Zveze sindikatov določene naloge. In naj nekatera od njih tudi naštejemo:

● V čem se kaže sodelovanje v uresničevanju materialnih interesov delavcev v sindikatu?

● Kako se razvijajo socialistični družbeni odnosi in samoupravljanje?

● Kako usklajujemo posamezne in skupne interese s

● Kako uresničujemo načela delitve po delu?

● Kako razvijamo sistem usposabljanja za delo in samoupravljanje?

● Kako ukrepamo za zaščito pravic in interesov članstva sindikata?

● Kako si prizadevamo izboljšati delovne, življenjske in druge pogoje proizvajalcev?

● Kako razvijamo medsebojno solidarnost med delavci?

Predsedstvo RO sindikata delavcev industrije in rudarstva pa se je tudi izreklo, da bi morali ob izbiri novih vodstev čimbolj dosledno upoštevati načelo javnosti pri kandidiranju. Namesto kandidatnih list, ki so jih doslej sestavljali izvršni odbori podružnic, pogosto po preudarku v komiteju ali celo v upravi podjetja, naj bi članstvo na občnem zboru izvolilo tiste, ki so že pred zborom najbolj aktivno posegli v razpravo o programu dela sindikata. Le v tem primeru bi namreč zagotovili ne samo izbiro najboljšega kadra, temveč tudi najbolj demokratično kadrovanje.

TUDI ANALIZA UVELJAVLJENIH UKREPOV

V nadaljevanju razprave pa je predsedstvo RO sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije obravnavalo tudi v državi za prihodnje leto. Ob načrt osnov ekonomske politike številnih konkretnih pripombah na osnove bodoče ekonomske politike in ukrepe za njeno realizacijo — o teh bomo poročali v prihodnje — sta se izoblikovala dva, lahko bi rekli izhodiščna pomisleka. Prvi je veljal oceni dosedanjih rezultatov gospodarjenja v letošnjem letu. Pri tem so člani predsedstva menili, da je sicer ohrabrujoč podatek o stopnji naraščanja družbenega proizvoda, pojav, da se je tržišče umirilo, da je celotna potrošnja pod razpoložljivimi sredstvi in da bo bržčas tudi letos plačilna bilanca izravnana — da pa ob vsem tem še vedno ne kaže prezreti vplivov starega instrumentarija in starih pogojev gospodarjenja. To pa pomeni, da bi bilo treba tudi oceno teh rezultatov, ki pa so sestavljavcem osnov ekonomske politike in ukrepov za njeno realizacijo služili kot preizkusni izračun, vendarle upoštevati z določenim pridržkom.

Zato bi bilo tudi toliko bolj potrebno — so poudarili člani predsedstva — da bi sestavljavec tega akta pripravil temeljito analizo vseh dosedanjih, že uveljavljenih ukrepov, njihove pozitivne in negativne vplive, ne pa da za delovanje nekaterih elementov v novem instrumentariju skorajda nič ne vemo, kot je to primer z obveznimi rezervnimi sredstvi zveze, namenjenimi za premagovanje nastopajočih težav v gospodarstvu. Le taka analiza pa bi tudi omogočila smotrno, pospešeno in učinkovito izpopolnjevanje gospodarskega instrumentarija.

S. B.

PREDSEDSTVO OBSS LJUBLJANA-CENTER O REELEKCIJI DIREKTORJEV

Brez pričakovanih rezultatov

Ko je predsedstvo ObSS Ljubljana-Center ocenjevalo letošnjo reelekcijo direktorjev, je ugotovilo, da se navzlic 94 razpisom za direktorska mesta izobrazbena struktura teh vodilnih delavcev ni bistveno izboljšala. V tej občini so namreč v zadnjih dveh letih mimo reelekcije — predvsem na pobudo ali zahtevo samoupravnih organov — že zamenjali 40 direktorjev ali 18 % vseh, ki delajo v gospodarstvu, in še 8 direktorjev ali 8 odstotkov tistih, ki so zaposleni v preostalih dejavnostih. Ker pa je bilo ob reelekciji zamenjano le sedem direktorjev izmed 94, katerih delovna mesta so bila razpisana, dobro polovico vseh direktorskih delovnih mest v gospodarstvu še vedno zasedajo ljudje z nižjo šolsko izobrazbo.

Predsedstvo ObSS Ljubljana-Center je ob tem poudarilo, da reelekcija direktorjev in vodilnih delavcev pomeni samo eno izmed oblik kadrovske politike, nikakor pa ne edine poti in možnosti, kakor si nekateri zdaj predstavljajo. Prav zato bi morali v delovnih organizacijah v prihodnje posvečati reelekciji vso pozornost, vsekakor pa večjo, kot smo jo doslej. Z drugimi besedami: nanjo se bodo morali v delovnih organizacijah bolje pripraviti. Tudi za to občino je namreč značilno, da družbenopolitične organizacije v kolektivih članom delovnih skupnosti niso znale dovolj pojasniti načel in namena reelekcije. Temu je pripisati vzrok, zakaj so bili razpisni pogoji prilagojeni sedanjim direktorjem in zakaj povsod tam, kjer je kandidiral sedanji direktor, ni konkuriral nihče izmed članov delovne skupnosti.

Čeprav bi lahko iz teh ugotovitev povzeli, da načelo reelekcije v kolektivih še ni prodrlo, pa drži tudi to, da je pri kandidatih za vodilna mesta še vedno močno razširjeno mnenje, da so razpisi zgolj formalnost in da je kandidat že vnaprej določen ali izbran. Sorazmerno več kandidatov se namreč javlja na tiste razpise, ko gre za izpraznjeno direktorsko mesto, mnogo manj pa takrat, ko sedanji direktor ponovno kandidira.

Zavoljo teh in drugih vzrokov predsedstvo ObSS Ljubljana-Center meni — v tem pa so njegova stališča enaka stališčem komisije za volitve, imenovanja in kadrovska vprašanja pri skupščini občine Center — da so samoupravni organi in družbeno politične organizacije dolžni kolektive temeljito seznaniti z načeli in nameni reelekcije, ki jo je treba sprejeti kot del prizadevanj za demokratizacijo in novo kvaliteto v kadrovski politiki. Pri tem pa je odločitev o tem, kakšnega direktorja naj ima delovna organizacija, izključna pravica delovnih kolektivov in njihovih samoupravnih organov. Zavoljo tega predsedstvo občinskega sindikalnega sveta obsoja vsako poseganje v odločitve samoupravnih organov pri konkretnih kadrovskih odločitvah.

Hkrati s tem pa predsedstvo ObSS Ljubljana-Center priporoča, naj bi občinska skupščina in njena statutarna komisija v prihodnje namenjala več pozornosti statutarnim določilom v zvezi s kadrovsko politiko in reelekcijo. Delovnim organizacijam, še posebej pa manjšim, naj bi omenjena organa bolj pomagala pri proučevanju kriterijev za vsa vodilna mesta.

—mG

STIKI S TUJINO

Prireditve za delavce v Avstriji

Pri reševanju problemov naših delavcev, ki so zaposleni v Avstriji, se je pokazala tudi potreba po večjem sodelovanju — predvsem na informativnem in kulturnem področju. Ob teh prizadevanjih Komisije za mednarodne stike pri Republiškem odboru Zveze sindikatov Slovenije so pokazali avstrijski sindikati veliko razumevanje. Tako so se na primer zelo zavzeli za širjenje posebne izdaje mariborskega »Večera« med našimi delavci v Avstriji. Preko »Večera« dobivajo namreč naši delavci vse informacije, kako postopati pri reševanju številnih socialnih in pravnih vprašanj. Prav tako so avstrijski sindikati poskrbeli, da je prišlo v roke naših ljudi onstran meje precejšnje število priročnikov, ki jih je izdala Slovenska izseljenska matica.

Ob vsem tem pa se je pokazala tudi potreba po organizaciji posebnih kulturno zabavnih prireditev za naše delavce v Avstriji. Sindikati v Avstriji so predlagali, naj bi bile te prireditve širšega značaja, skratka, da bi ob organizaciji mislili tudi na avstrijske delavce. Sindikalna deželna vodstva v Avstriji so bila ob tem takoj pripravljena poravnati vse stroške, ki bi jih zahtevale take prireditve.

Prva taka prireditev je bila sredi oktobra v Leobnu. Za program so poskrbeli folklorni ansambel KUD Krilato kolo — sekcija Veseli pastir iz Maribora. Prireditev je bila v festivilni dvorani tamkajšnje Delavske zbornice, sindikalno vodstvo Leobna pa je povabilo nanjo tudi vse sindikalne in partijske delavce, ki so se prav takrat udeležili letne konference tega področja. Po mnenju navzočih je prireditev povsem uspela. Samo osem dni poznejе pa je bila podobna prireditev v Beljaku, v načrtu pa je veliko srečanje naših delavcev, ki bo meseca novembra v Gradcu, v veliki dvorani Delavske zbornice.

NAROBE IZKUŠNJA

»Predsednik zveze sindikatov Jugoslavije Svetozar Vukmanović je v zadnji televizijski oddaji povedal, da včasih pero kakšnega zveznega in republiškega funkcionarja povzroči veliko škodo podjetjem. Se je v vaši tovarni že kaj podobnega zgodilo?«

»Povedal bom samo en primer, ki pa bo marsikaj dokazal,« pravi Franc Klemenčič, predsednik sindikatov v TGA Kidričevo. »Pri nas smo bili letos prepričani, da ne bo prišlo do odvzema električne energije, saj smo energijo uvažali celo iz tujine. Ko pa smo pred dnevi dobili nalog o odvzemu električnega toka, smo poskušali napraviti vse, da ne bi nastala nepotrebna škoda. Pojasnjevali smo, da je odvzem električne energije za našo tovarno katastrofalen. Vsi ugovori podjetja pa niso nič zalegli.

Ko pa smo izklopili približno sto peči, smo dobili deset minut po izklopu obvestilo, da peči lahko ostanejo v pogonu. Povedati pa moram, da je bilo takrat že prepozno. Ko se peč ohladi, je že nastala škoda od enega do pet milijonov dinarjev na vsako peč. Ali ne bi bila škoda manjša, če bi izklopili takšne porabnike električne energije, ki se lahko brez škode zopet vključijo v proizvodnjo? Kdo je odgovoren za nastalo škodo v našem podjetju, ki znaša približno milijardo dinarjev? Ta škoda je nastala zaradi birokracije enega samega peresa. Ne morem tudi razumeti, zakaj je ob istem času dobila termoelektrarna v Šoštanju navodilo, da zmanjša proizvodnjo električne energije na najnižjo mero, ko so vendar na zalogi v Velenju ogromne količine premoga, naša tovarna pa je brez električne energije.

Komentar k vsemu temu se mi zdi nepotreben. Samoupravljavci v tovarnah pa se sprašujemo, kdaj bo odgovornost za škodo zadela tudi ljudi, ki o usodi podjetja odločajo zunaj podjetja.«

Ob zaključku redakcije

OBISK S KOSOVA

Na povabilo Republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije se od nedelje dalje mudi v Sloveniji delegacija Pokrajinskega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Avtonomne pokrajine Kosovo in Metohija. Delegacijo vodi predsednik pokrajinskega odbora tega sindikata tovariš Fazlija Kajtazi. V petdnevni program bivanja sindikalne delegacije iz Kosova in Metohije so vključeni obiski in delovni razgovori v nekaterih večjih slovenskih delovnih organizacijah. Tako bodo člani te delegacije obiskali podjetje Tekstilindus v Kranju, Peko v Tržiču, Rudnik lignita v Velenju in mariborsko Metalno. Za konec obiska sindikatov industrije in rudarstva Avtonomne pokrajine Kosovo in Metohija pa je predviden še razgovor in izmenjava izkušenj o aktualnih problemih sindikatov, ki ga gostitelj prireja v Mariboru sredi tega tedna.

ALI RES KRIZA?

(Nadaljevanje s 1. strani)

praktičen prelom s pravkar opisano ustaljeno prakso, potem je lahko uporaba takšne metode političnega dela (javnost) le izraz večje demokratičnosti političnega dela, ki so ga doslej opravljali »zaprti organi« političnih organizacij. Ne gre torej za krizo političnega dela, ampak za demokratično ISKANJE IN OBLIKOVANJE NJEGOVE VSEBINE, ki naj ne bo dirigirana »z vrha« ampak resnično izraz želja, potreb in predlogov »od spodaj«, kot pravimo aktivistično, v našem primeru — članstva sindikatov.

Če gre za iskanje in oblikovanje predlogov članstva sindikatov, s kakšnimi oblikami in metodami političnega dela ter s kakšnimi ukrepi izboljšati učinkovitost tega dela, pa je treba najprej kritično oceniti naše dosedanje delo, to je primerjati med seboj sprejete in uresničene programe dela vseh sindikalnih organizacij. V sprejetih programih dela je namreč mnogo več nalog, kot smo jih uspeli uresničiti, zato je najbrž treba v programe dela za prihodnje obdobje vpisati samo tiste naloge, ki jih bomo tudi lahko uresničili.

Mar ni že samo ideja, naj sindikati avtonomno določajo obseg in kvaliteto nalog, ki jih nameravajo v prihodnjem obdobju opraviti, izredno demokratična (nikakor pa ne izraz krize), posebno še, če vemo (kar smo tudi načelno že nekajkrat ugotovili), da so bili sindikati na vseh straneh transmisija partije in da so se zato tudi organizirali tako, da bi lahko uresničevali naloge, ki so jim jih odmerjale druge družbeno politične organizacije in organi. Seveda pa ne kaže določati prioritete nalog sindikalnih organizacij na osnovi naročila »od zgoraj«, ampak samo na osnovi demokratične izmenjave mnenj med vsemi sindikalnimi organizacijami. Na oblikovanje dokončno formuliranega stališča naj tudi ne vplivata horizontalna ali vertikalna povezanost med političnimi organizacijami ali v sindikatih, ampak le argumenti, ki jih imajo sindikalne organizacije v rokah, ko utemeljujejo obseg in prioriteto nalog v programih svojega dela.

Ob komentiranju javne razprave o nalogah in organizacijskih ukrepih, ki bi jih bilo potrebno uresničiti, če naj te naloge zadovoljivo opravimo, nekateri udeleženci razprav še vedno »ne vedo«, kaj naj sindikati delajo. Tudi politični delavci v sindikatih na to vprašanje še niso javno zadovoljivo odgovorili. Kolikor političnih delavcev, toliko mnenj, vendar pa lahko na osnovi dosedanjih izkušenj političnega dela v sindikatih, predvsem pa na osnovi zahtev članstva, rečemo, da bodo sindikati verjetno tudi v prihodnje (čeprav se bo njihovo »bojevanje« zoper državne organe in upravna vodstva političnih organizacij na današnjem poenostavljen način zmanjšalo) ocenjevali, koliko pospešujejo ali zavirajo posamezni ukrepi predstavniških teles razvoj samoupravljanja, prizadevali si bodo usposobiti proizvajalce za nenehno uresničevanje samoupravnih dolžnosti in pravic, hkrati pa bodo morali v večji meri kot doslej nuditi članstvu pomoč zoper birokratske postopke vodstev delovnih in politično teritorialnih skupnosti, zoper kršilce samoupravnih pravic delovnih ljudi, ter organizirati rekreacijsko, športno ter drugo aktivnost svojih članov.

Vendar: četudi zagotovimo demokratičnost pri oblikovanju delovnih obveznosti sindikalnih organizacij in vodstev sindikatov na različnih ravneh, če tudi bo naše ISKANJE obrodilo sad, ne bomo želi uspehov, če pri svojem delu ne bomo učinkoviti.

V nekaterih sindikalnih organizacijah še vedno prevladuje mnenje, da je dovolj, če se napor vsega organiziranega političnega dela v sindikatih zaključi pri oblikovanju stališč, nato pa: »kar bo bo, naj drugi odločijo, mi si umijemo roke...«

Kaj je naš cilj: oblikovati raznovrstna stališča ob različnih pojavih in problemih našega življenja ali oblikovati jih samo ob nekaterih pojavih in problemih, pa tista uresničiti!?

Najbrž slednje.

Samo dejanska uresničitev te ali one zamisli rodi učinek, samo politično delo, ki ga organiziramo z namenom, da bi dosegli uresničitev svoje zamisli, je učinkovito.

Če pa smo si zastavili to nalogo, potem ne moremo govoriti o »krizi forme ali krizi vsebine«.

VINKO BLATNIK

Z OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV

● **KOPER:**

Komisija za gospodarstvo pri občinskem sindikalnem svetu v Kopru je pred dnevi proučila gibanje gospodarstva v občini v prvih letošnjih osmih mesecih in v zvezi s tem aktualna vprašanja v sedanjem obdobju izvajanja gospodarske reforme.

Rast industrijske proizvodnje je v koprski občini zadovoljiva — po statističnih podatkih je nad slovenskim povprečjem — jo pa spremljajo enaki problemi kot celotno naše gospodarstvo po reformi. Zlasti gre za preveliko vezanost obratnih sredstev v zalogah vseh vrst in za prepočasno obračanje teh sredstev. Glede na napovedi o prihodnji kreditni politiki bi kolektivi morali v tem obdobju okrepiti lastna obratna sredstva ter analizirati sedanjo vezanost sredstev. K temu naj bi jih močneje vzpodbujale tudi sindikalne podružnice. Prvi so preanalizirali vezavo obratnih sredstev v Tomosu. Ugotovili so, da so sredstva, vezana pol leta ali še več v zalogah gotovih izdelkov in nedokončane proizvodnje. Del no prihaja do povečane vezave obratnih sredstev zato, ker morajo nakupiti večje količine reprodukcijskih materialov takrat, ko na tržišču so in ker so vezani tudi na uvoz. Veliko kapitala pa je zamrznjenega tudi v orodjih, ki jih bodo uporabljali šele čez čas, ali pa celo ne ustrezajo več tehnološkim postopkom.

Analizo porabe obratnih sredstev pripravljajo zdaj tudi v LAMI v Dekanih. Prve ugotovitve so podobne kot v podjetju Tomos. Ker v vseh delovnih organizacijah v občini nimajo kadra, ki bi lahko pripravil ustrezne analize, je komisija za gospodarstvo pri občinskem sindikalnem svetu v Kopru priporočila Društvu ekonomistov, naj priskoči na pomoč tem delovnim organizacijam.

Komisija za gospodarstvo je razpravljala tudi o revalorizaciji osnovnih sredstev. Priporočila je sindikalnim podružnicam, naj se zavzamejo, da bi z revalorizacijo postavili vrednosti, ki so približno enake dejanskim tržnim cenam. Možno je namreč, da bi v nekaterih delovnih organizacijah skušali s špekulacijami doseči sicer trenutno boljši dohodek, vendar pa s tem že zdaleč ne bi rešili svojih težav, ki so tako pogosto posledica slabe in zastarele opremljenosti.

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo Republiškega sveta ZSJ za Slovenijo izdaja ČZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je ustanovljen 20. novembra 1942. Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik

MILAN POGAČNIK

Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ul. 4, poštni predal 313/VI, telefon uredništva 31 66 72, 31 24 02 in 31 00 33, uprave 31 00 33. Račun pri Narodni banki v Ljubljani št. NB 501-1-365 — Posamezna številka stane 50 N-par — 50 starih din — Naročnina je četrtletna 6,50 N-din — 650 starih din — polletna 13 N-din — 1300 starih din in letna 26 N-din — 2600 starih din — Rokopisov ne vračamo — Poštnina plačana v gotovini — Tisk in kliši ČZP »Ljudska pravica«, Ljubljana

POSVETOVANJE SINDIKATOV ŠTIRIH OBČIN O DELOVNIH ENOTAH V KIDRIČEVEM

IZMENJAVA izkušenj in stališč

V Kidričevem je bilo minulo soboto posvetovanje sindikalnih delavcev občin Čakovec, Ormož, Ptuj in Varaždin o delovnih enotah. Vodstvo občinskega sindikalnega sveta v Ptuju je pripravilo posvetovanje o delovnih enotah, ker so ugotovili, da delovne enote v podjetjih še vedno niso dovolj razvite, kot to zahteva samoupravni sistem.

Strokovne prispevke za razpravo o delovnih enotah so prispevali sindikalni delavci iz vseh štirih občin. Delež Čakovčanov je obsegal področje organizacije in planiranja v delovnih enotah, Ormožani so raziskovali samoupravne pravice v delovnih enotah, Varaždinčani probleme delitve dohodka in osebnih dohodkov v delovnih enotah, Ptujčani pa so pripravili gradivo o vlogi sindikalnih odborov in sindikalnih podružnic v nadaljnjem razvijaju delovnih enot.

Zbrano gradivo je bilo skrbno pripravljeno, le da teoretično misel ni bila dovolj oprta na izkušnje v praksi v posameznih tovarnah, kjer so delovne enote najbolj razvili. Gradivo je obširno in bomo o njem v našem listu še poročali.

Poleg prvotnega delovnega značaja pa je posvetovanje v Kidričevem imelo tudi svoj drugotni pomen. Sindikalni delavci iz štirih občin so se med seboj bolje spoznali, izmenjali stališča in izkušnje. Štiri občine, dve slovenski in dve hrvaški, so izjemen primer medrepubliškega sodelovanja, ki so ga lepo razvili delovni ljudje prav na tem koncu države.

... v jugoslovanskih sindikatih

Nezadovoljni z zamudo

Centralni svet

Na zadnji seji predsedstva CO sindikata delavcev prometa in zvez je bila med drugim na dnevnem redu tudi razprava o osnutku temeljnega zakona o cestah. Člani so pri tem poudarili, da vlada med delovnimi kolektivi cestnih podjetij že precejšnje nezadovoljstvo, saj so se priprave na sprejem novega zakona zavlekle v nedogled. Tako je po poldrugem letu goden za razpravo šele prvi osnutek. Razen tega pa naj bi po predlogu zakonodajalca o predosnutku za zdaj povedal mnenje šele ožji krog zainteresiranih: odbori zvezne skupščine, forumi sindikata, zbornice in združenja.

Ob številnih pripombah na vsebino tega prvega osnutka zakona, ki jih je predsedstvo sklenilo posredovati zveznemu sekretariatu za promet in zveze, da bi jih lahko upoštevali pri pripravi novega osnutka zakona, se je predsedstvo še izreklo, da mora novi osnutek zakona čimprej v javno razpravo. Razen tega pa je predsedstvo vztrajalo pri zahtevi, da mora biti rok za razpravo realen, da bodo v njej res lahko sodelovali vsi prizadeti.

Za bolj demokratično izbiro kadrov

Makedonija

V republiki Makedoniji se je že pričelo obdobje rednih letnih občnih zborov sindikalnih podružnic, po predvidevanjih pa naj bi se občni zbori dokončali še letos. Hkrati z obračunom dela pa sindikalne organizacije letos tudi izbirajo nova vodstva. Ob tem pa je nedavni plenum RS ZSJ za Makedonijo sklenil, da naj bi poslej vsa sindikalna vodstva — od izvršnih odborov do republiškega sveta — izbirali že v osnovnih sindikalnih organizacijah. Že samo s tem, da bo kandidiranje javno in brez kandidatnih list, bo namreč vsak član sindikata lahko vplival na izbor kadrov.

Na plenumu so člani RS Makedonije izvolili tudi posebno komisijo, ki bo zbrala vse kandidate, ki jih bodo sindikalne podružnice predlagale za bodoče člane republiškega sindikalnega sveta.

Dolga pot rudarjev

Srbija

Anketa RO sindikata delavcev industrije in rudarstva Srbije, ki so jo izvedli med rudarji, je razkrila nekaj zelo zanimivih podatkov. Tako se na primer v rudniku Trepči vozi na delo in z dela kakih 2.100 rudarjev, v Zajači 480, v Rembasu 1.300... ali preprosteje povedano: približno četrtina vseh zaposlenih v rudniku se vozi na delo z vlaki ali avtobusi. Razen tega pa morajo številni rudarji vsak dan prehoditi še po nekaj kilometrov od doma do prvega javnega prevoznega sredstva. Za primer samo tole: v rudnik Stari trg pride peš na delo 590 rudarjev, ki prehodijo celo po 15 km v eno smer.

Vse to pa seveda bistveno zmanjšuje delovno sposobnost rudarjev. Razen tega pa morajo delovni kolektivi izdvajati precejšnja sredstva za regresiranje prevoza svojih delavcev. Tako je na primer v rudniku v Rembasu znašal regres za prevoz 1.300 delavcev 72,8 milijonov S-din, v rudniku Trepči pa dajejo letno v povprečju po 50.000 S-din za prevoz enega rudarja na delovno mesto.

Ta dolga in draga pot rudarjev do njihovih delovnih mest pa ima še eno senčno stran. V Trepči na primer izostane zaradi bolezni in poškodb vsak dan z dela kar 5,2 % zaposlenih, v Boru 2,4 %...

Prijateljsko prepričevanje

Hrvatska

V zagrebškem podjetju Monter nekateri odgovorni menijo, da še niso dozoreli pogoji, ko bi delovne enote lahko razpolagale s sredstvi za investicije, ker so pač tudi njihove potrebe različne. Tako — pristavljajo — montaži centralnega ogrevanja niso potrebna večja sredstva za nabavo opreme, medtem ko bi spet enota strojne montaže potrebovala znatna sredstva. In k temu zaključek: če bi delovne enote svobodno razpolagale s sredstvi, bi se kaj lahko primerilo, da jih ne bi racionalno izkoriščale.

Predstavniki delovnih enot in sindikalnega odbora pa drugače. Zatrjujejo: ne glede na trenutne potrebe morajo delovne enote odločati o sredstvih za razširjeno reprodukcijo. Tiste enote, ki bi ne mogle porabiti vseh sredstev za investicije, bi jih lahko posodile drugim enotam, pristavljajo v tem taboru.

Toda zadeva se le ne premakne z mrtve točke.

Pravna posvetovalnica DE

● **104. VPRAŠANJE:**

V tovarni sva se začela učiti kovinostrugarskega poklica na osnovi učne pogodbe, sklenjene 2. IX. 1963. Za ta poklic traja učna doba 2 leti in pol. Tako nama je učna doba potekla 1. III. 1966. Šolo pa sva končala in opravila izpit že v januarju 1966 in sva delala kot pomočnika z vajensko plačo do 1. III. 1966. Tako sva prikrajšana na osebnem dohodku kakor tudi na rednem letnem dopustu, saj nisva izrabila vajenskega dopusta ob koncu tretjega letnika, rednega letnega dopusta kot pomočnika pa nama podjetje ne da, češ da sva kot pomočnika zaposlena le 10 mesecev in da nimava pravice do letnega dopusta. Ali nama res dopust za letošnje leto ne gre?

V. J. - K. Š. — KAMNIK

Glede osebnega dohodka menimo, da vam pripada vajenska nagrada do takrat, ko sta delala kot vajenca, torej do konca šole oziroma opravljenega izpita. Od takrat dalje pa, ko sta začela delati kot pomočnika, vama gre osebni dohodek za delo, ki sta ga kot pomočnika dejansko opravljala, skladno s pravilnikom o delitvi osebnih dohodkov vašega podjetja. Če je pouk na šoli bil končan januarja in sta takrat tudi opravila izpit ter sta začela delati kot pomočnika že v januarju, ni razloga, da vama ne bi šel osebni dohodek že od takrat in ne šele od marca glede na zakonite določbe in splošna načela nagrajevanja po delu. Prav tako sta v smislu zakonitih predpisov upravičena do rednega letnega dopusta. Kolikor vajenskega dopusta med vajensko dobo nista izrabila, vama gre redni letni dopust po členu 62. temeljnega zakona o delovnih razmerjih. Pogoj za pridobitev pravice do dopusta po citiranem določilu je enajst mesecev nepretrganega dela, kar vidva nedvomno izpolnjujeta, saj se vama v »nepretrgano« delo všteva tudi vajenska doba. Po istem členu delovna organizacija ne sme prikrajšati delavca za pravico, da izrabi letni dopust, zato bi nasprotno ravnanje podjetja bilo nezakonito in vam daje možnost, da svoje pravice uveljavljata tudi po sodni poti.

M. LIPUŽIČ

● **105. VPRAŠANJE:**

Od 1. VII. 1965 sem bil zaposlen na osnovi civilnopravne pogodbe pri počitniškem domu nekega podjetja, za katerega sem vodil vso administracijo in knjigovodske posle. Pogodba je bila sklenjena najprej do 30. IX. 1960, nato pa je bila z novo pogodbo podaljšana z veljavnostjo od 1. X. 1960 dalje za nedoločen čas z enomesečnim odpovednim rokom. Zaradi gospodarske reforme, oziroma zaradi padca vrednosti dinarja, so vsi delavci podjetja prejeli od avgusta 1965 dalje za približno 20 odstotkov višje osebne dohodke. Tisti, ki so delali pri počitniškem domu na osnovi pogodb, so prejeli ob zaključku poslovanja posebno izplačilo v višini enomesečnih dohodkov. Rečeno je sicer bilo, da je to plačilo za nadurno delo, vendar to ni bilo res. Sam sem prejel 20 % višje osebne dohodke šele od 1. X. dalje, to je šele z novo pogodbo. Zanima me, ali glede na to, da so vsi zaposleni prejeli zvišane osebne dohodke že od avgusta dalje, pripada enako zvišanje tudi meni prav tako od avgusta in ali je podjetje pravilno ravnalo, ko mi je začelo izplačevati zvišane osebne dohodke šele z oktobrom 1965?

K. I. — MARIBOR

Ker spremenjeni devizni tečaj ni povzročil razvrednotenja dinarja v notranjem prometu v tem smislu, da bi zaradi tega nastalo avtomatično zvišanje osebnih dohodkov, ne morete smatrati zvišanja osebnih dohodkov v podjetju kot nujno in obvezno zaradi padca vrednosti dinarja. Če ste bili s podjetjem v civilnopravnem razmerju, je za vaše osebne dohodke odločilna pogodba, ki ste jo ob nastopu dela sklenili s podjetjem, vse dokler ni bila med vama sklenjena nova pogodba, se pravi, da vam po pogodbi pripada do oktobra prejšnji, od takrat dalje pa novi, zvišani osebni dohodek.

Vendar smatramo, da kljub civilnopravni pogodbi med vami in podjetjem, za katerega ste delali, ni obstajalo civilnopravno, temveč redno delovno razmerje. To sledi namreč iz dejstva, da je delovno razmerje bilo podaljšano na nedoločen čas in da torej ne gre za delo v smislu 2. odstavka 133. člena TZDR, za katero se po omenjenem zakonu more skleniti civilnopravna pogodba. Ker iz vašega vprašanja ni jasno razviden dejanski stan, zlasti kar zadeva trajanje dela, ne moremo z gotovostjo trditi, za kakšno vrsto delovnega razmerja gre, vendar glede na razpoložljive podatke iz vašega vprašanja in na citirano določilo 133. člena TZDR menimo, da gre za redno delovno razmerje. V tem primeru pa vam ne glede na obstoj pogodbe gre plačilo za delo v skladu s pravilnikom o delitvi osebnih dohodkov podjetja in obenem veljajo prav tako za vas kot za vse druge redne delavce sklepi o zvišanju osebnih dohodkov, in sice rod takrat, ko so se zvišali osebni dohodki drugim, torej od avgusta 1965 dalje. V primeru torej, da ste v podjetju v rednem delovnem razmerju, ni razloga, da vam zvišanje ne bi šlo od avgusta 1965 dalje v isti višini kot vsem drugim zaposlenim.

M. LIPUŽIČ

KUPON za pravno posvetovalnico DE

SPRIČO PODATKOV, DA V DELOVNIH ORGANIZACIJAH PORABIJO ZA ZBIRANJE PODATKOV IN PISANJE POROČIL LETNO 95,5 MILIJONA DELOVNJH UR, MORAMO PRIZNATI:

»BIROKRACIJ« IMA ŽIVLJENJE Z ROŽICAMI POSTLANO

Bežite, tecite, škrici gredo! so nas strašili, ko smo bili otroci. Danes nismo več otroci, strah nas je pa še. Pred kom? Pred birokrati in njihovimi okrožnicami, zbiralniki podatkov, zahtevami za poročila.

Neupravičen strah! Škodljiv! Temelj našega samoupravnega sistema je informiranost.

Že, že. Tega ne zanikamo. Vendar nas zbiranje podatkov velja letno za vso Jugoslavijo 100 milijard starih dinarjev — sešteli smo samo delovne ure tistih, ki pišejo poročila in podatke, papir in poštnina je še nameček. Zaradi samega stroška še ne bi bili tako zaskrbljeni, če... No, povedati moramo kar naravnost: če ne bi bil učinek tega zbiranja, kar zadeva informiranost, manj kot minimalen. Kajti podatke zbirajo vsi mogoči organi in forumi, vsak po svoji zasnovi in potrebi ali nepotrebni, vsak po svojem časovnem obdobju.

Nič ne skrivamo, pravijo v delovnih organizacijah. Radi damo na voljo podatke, vendar zahteve se večajo, naročila dežujejo, mi pa moramo intenzivirati proizvodnjo, iskati notranje rezerve, racionalizirati administracijo. Za opravila navzven je ne moremo, za lastne potrebe pa je ne smemo. Pa reforma? Se ni nič dotaknila zbiranja podatkov? Nasprotno, ta dejavnost se je po reformi še bolj razmahnila.

Podtaki Zveznega zavoda za statistiko kažejo, da zbira statistične podatke po delovnih organizacijah že več kot deset različnih zbiralcev. Razen teh podatkov se zbirajo še občasni »pokazatelji«, poročila in število zbiralcev naraste letno za novih deset. Tako pošiljajo delovne organizacije tedenska, desetdnevna, mesečna, tromesečna, polletna in letna poročila na vse mogoče kraje, pa še občasna povrhu.

Kdo vse zbira podatke? Najprej statistična služba, ki je upravna, strokovna služba, ki skrbi za statistične informacije, potrebne predstavniškim in drugim organom pri njihovem delu. Za to skrbijo zvezni in republiški zavodi za statistiko. Za njimi pridejo s svojimi zahtevami republiški organi, socialno zavarovanje, občinske skupščine. Potlej so tu še družbeno-politične organizacije na vseh nivojih. Kar lepo število jih imamo in če bi se merila njihova aktivnost zgolj po zbiranju poročil in podatkov, potlej zaslužijo vzorno oceno. In mnogi mislijo, da se aktivnost res meri po tem, kajti sicer bi ubrali drugo pot, da bi prišli do podatkov — obrnili bi se na statistično službo. Seveda bi v takem primeru delovne organizacije ne čutile, da mnogi forumi družbeno političnih organizacij sploh obstajajo. Zatorej jih je potrebno od časa do časa spomniti na obstoj z dopisom: Pošljite te in te podatke, ki jih potrebujemo za oceno in analizo tokov, stanja itd. Pred tako terminologijo pa v delovnih organizacijah, čeprav s kislimi obrazi, klonejo. Kako tudi ne bi? Z občinskimi forumi je treba biti na »dobri nogi«, republiški forumi so še višji in zvezni, kajpak, najvišji.

● Tako v delovnih organizacijah pišejo, pišejo in še pišejo. Pri tem delu porabijo v industriji, kmetijstvu, šolstvu, zdravstvu in drugih dejavnostih skupaj 95,5 milijona ur na leto. Od tega je na prvem mestu industrija z 28,600.000 urami, za tem notranja trgovina s 15.900 tisoč urami, gostinstvo s 13.300 tisoč urami, gradbeništvo z 8,750.000 urami, zdravstveni domovi z 8,250.000 urami itd.

Številke so vzete za vso Jugoslavijo. Kajti, če bi vzeli v roke zemljevid naše ljube domovine in v treh barvah zaznamovali poti, po katerih potujejo najrazličnejši podatki v zvezo, republike in občine, bi dobili pisano paleto križem kražem prepredenih črt. Vse izhajajo iz neusahljivega vira — iz delovnih organizacij.

Industrijska podjetja na primer odpošljejo vsak dan povprečno eno poročilo. Če imajo srečo, namreč, da ni kakšnih posebnih akcij in zaradi njih posebnih občasnih poročil. Občinske skupščine dostavljajo v teku leta 94 vrst poročil ali 238 poročil letno oziroma eno poročilo na dan.

● Občinska skupščina Maribor-Tezno je v lanskem letu na primer razposlala 131 vrst poročil, in sicer eno desetdnevno, eno polmesečno, šestnajst mesečnih, štirinajst tromesečnih, dvaindvajset polletnih, triindvajset občasnih in štiriinpetdeset letnih poročil. Tako je občinska skupščina Maribor-Tezno lani poslala 429 poročil 36 koristnikom oz. naročnikom.

Največ poročil in podatkov pošiljajo delovne organizacije Republiškemu sekretariatu za finance (na osnovi zakonskih predpisov). Ta poročila sestavljajo številni obrazci, ki niso prilagojeni za mehanografsko statistično obdelovanje. Isto velja tudi za številna poročila s področja socialnega zavarovanja, zdravstvene zaščite in statistike osebnih dohodkov. Poseben problem predstavljajo poročila šol. Samo eno poročilo, ki ga morajo osnovne in srednje šole na osnovi predpisa Zavoda za spolšno izobraževanje v Beogradu pošiljati, **je sestavljeno iz 158 strani s 4400 najrazličnejšimi podatki.** Tako poročilo pa je statistično nemogoče obdelati, ker vsebuje vrsto netipiziranih odgovorov v tekstu. Razen tega je to poročilo odveč, ker za spremljanje dela šol zadostujejo podatki, ki jih imata na voljo zvezni in republiški zavod za statistiko. Da, pogosti so celo primeri, da referenti posamezniki predpisujejo poročila — obvezna s podpisom in pečatom organa. Tako na primer Pokrajinski sekretariati Vojvodine zbirajo okrog 225 poročil, od teh jih je Zvezni zavod za statistiko predpisal samo osem.

S podatki pa je tako kot z žensko pričesko. Uspeh je v rokah frizerja. In če je res dober, se ravna tudi po modi. Moderni pa so enkrat kodri narazen, drugič lepo prepleteni. Tako je tudi z zbiralci podatkov. Vzamejo tiste, ki jim zagotovijo dobro in prepričljivo utemeljitev tistega, za kar se trenutno zavzemajo. Nič ne de, če so podatki iztrgani iz celote, če nimajo nič skupnega z osnovno dokumentacijo v delovnih organizacijah in tudi nič ne de, če so uporabljeni le delno, če so različni ali celo sprti z resnično podobo. Podatki so, pa amen! In vsaka razprava, pa četudi samo v krajevni skupnosti — da o drugih ne govorimo — je bolj tehtna, če vsebuje nekaj številk in odstotkov.

Ali je po vsem tem čudno, če v delovnih organizacijah pravijo, da njihove službe, ki zbirajo podatke in pišejo poročila, porabijo tri četrtine svojega delovnega časa za informacije navzven, če hočejo zadostiti vsem naročnikom?

Bridka resnica: birokraciji reforma še ni stopila na prste! Ali pa ima tako neobčutljive, da se za to ne zmeni. Kajti sicer bi prisluhnila zahtevam delovnih kolektivov: **podatke naj zbira samo eden za to določen strokovni organ po enotni metodologiji. Če je sedanji register preozek, ga je treba smiselno in preudarno dopolniti. Tisti pa, ki podatke potrebujejo oziroma želijo, naj jih iščejo pri tem, strokovnem in pooblaščenem organu. Še nekaj! Metodologija zbiranja podatkov naj bo taka, da bodo lahko služili navzgor in navzdol, torej tudi delovni organizaciji za njeno poslovanje in za informiranost delovnega kolektiva. Vsaj zasnova podatkov naj bo takšna, to pa, kar bodo delovne skupnosti še potrebovale, bodo same dopolnile.**

Sicer pa naj služijo podatki analizam. Tisti pa, ki z njimi ne znajo ravnati, naj zbirateljsko strast preusmerijo raje v znamke, hrošče in podobne stvari...

N. LUZAR

?

V Čateških Toplicah je bilo te dni izredno živahno.

Okrog poldne sedim na terasi pred novo, lepo urejeno restavracijo.

Nehote sem prisluhnil pogovoru skupine uglajenih možakarjev, ki sem jih že vse dopoldne srečaval, med drugim tudi na kopanju v zaprtem termalnem bazenu.

In kaj so se tedaj pogovarjali, ko sem jim prisluhnil.

Niso se mogli zediniti, ali bi si šli ogledat bližnjo vrtnarijo, ali bi se še naprej kopali. A vsseno so »zmagali« tisti za vrtnarijo...

Radovednost mi ni dala miru in povprašal sem vratarja, kaj so ti ljudje. Vratar mi je ljubeznivo pojasnil, da so to člani mešane avstrijsko-jugoslovanske komisije za regulacijo Mure, ki te dni zaseda v Čateških Toplicah.

Joj, kje je Mura in kje so Čateške Toplice, sem pomislil. Ali ne bi bilo bolje, če bi komisija zasedala v Radencih. Tam imajo kislo vodo!

M. Ž.

PODARJENI MILIJONI

Hkrati z rekonstrukcijo proizvodnih obratov so štorski železarji programirali tudi rekonstrukcijo strokovnosti pri neposrednih proizvajalcih in pri operativnem vodstvu moderniziranega tehnološkega procesa. Letošnja proračunska postavka za izobraževanje na delovnem mestu in v raznih strokovnih šolah, od poklicnih do visokih, znaša 106 milijonov starih dinarjev, kar nedvomno ni malo. Nejasna pa je rentabilnost teh vlaganj.

Šolnina s štipendijo vred znaša na učenca poklicne šole letno povprečno 457.800 starih dinarjev, celotno šolanje z vzdrževalnino pa 1,373.000 dinarjev (po sedanjih cenah). V industrijsko kovinarskem centru, organiziranem v Štorah, pa je imela železarna lani 180 učencev in letos 169, tako da jo stane poklicno šolanje bodočih sodelavcev letno več kot trideset milijonov starih dinarjev.

Znatna vsota ne bi bila problematična, če bi se na račun železarne izšolani ključavničarji, strugarji, kovači, in rezkalci zaposlili v tem podjetju, to pa — kakor pravijo železarji — ni mogoče, ker zaradi pomanjkanja investicijskih sredstev gradnja počasneje poteka, kakor so predvideli. Nova obdelovalnica valjev, za katero so šolali strugarje, bi morala že letos obratovati. Ker še ni dograjena, stara delovna mesta za strugarje pa so zasedena, že dve leti ne vedo, kam z novinci.

Rešitev tega vprašanja pa ni preveč salomonska. Novo izšolane strugarje so postavili pred alternativo, ali se začasno zaposle v metalurških obratih in primejo tam za kakršnokoli delo, dokler obdelovalnica valjev ne bo nared, ali pa si poiščejo tako delo, ki ustreza njihovi strokovnosti, kje drugje. Tako lani kakor letos je večina odvečnih kvalificiranih delavcev dala železarni slovo. Če se ne vrnejo, bo vsako tako slovo za 1,373.000 starih dinarjev zmanjšalo rentabilnostni račun investicij v strokovno izobraževanje. V dvajsetih ali več primerih bo ta širokosrčnost stala delovni kolektiv težke milijone.

Zdi se, da železarjev ta negospodarnost ne prizadeva preveč. Letos namreč zopet štipendirajo v prvem letniku industrijske kovinarske šole 40 učencev, ki jim bodo do zrelostnega izpita za približno 55 milijonov starih dinarjev povečali izobraževalne stroške.

Verjetno bo dotlej železarna že obnovljena in teh štipendistov ne bodo postavili pred alternativo: ali kakršnokoli delo v železarni ali zaposlitev v drugem podjetju, čeprav je direktor kadrovsko-socialne službe Rajko Markovič izjavil: »Šolamo jih, ne vemo pa, kaj bomo z njimi.«

Vsaj mi upajmo, da bo investicija rentabilna. Toda svoje poprejšnje štipendiste bi nemara lahko z dopolnilno pogodbeno klavzulo zavezali, da se za finančno pomoč pri izobraževanju kolektivu oddolžijo, ko bo železarna rekonstruirana. Da gradnja počasneje poteka, kakor so predvideli, je že dalj časa znano. Izjemne okoliščine bi opravičile izjemne obveznosti štipendistov. Podarjeni milijoni bi se spremenili v rentabilno naložbo, če bi ti kvalificirani delavci v tujih podjetjih dopolnili teoretično znanje, pridobljeno v šoli, s praktičnimi delovnimi izkušnjami in se v svoj matični kolektiv vrnili kot samostojni, zreli strokovnjaki.

-Ma-

Ali veste...

...da je okrog 10.000 ljudi s fakultetno izobrazbo zaposlenih na delovnih mestih, kjer je potrebna nižja strokovna izobrazba,

...da 70.000 tehnikov in 37.000 kvalificiranih delavcev v tehnični stroki dela v administraciji,

...da več kot 1000 strokovnjakov z diplomo tehničnih fakultet opravlja pravne in druge posle, ki nimajo s tehniko nič skupnega.

Kako imajo v mežiških rudnikih urejeno družbeno prehrano

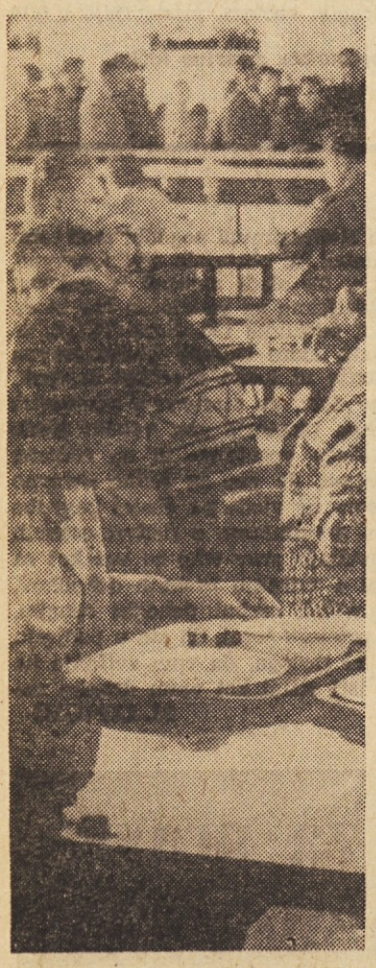

Danes jedo delavci mežiških rudnikov v urejenih jedilnicah

Mežiški rudarji so že oktobra leta 1959 uredili v Žerjavu poseben obrat za kuhanje in pripravljanje toplih in hladnih obrokov za zaposlene člane delovnega kolektiva. Ta obrat pa se je v teh nekaj letih močno razvil, predvsem pa so poskrbeli za pestro izbiro toplih in hladnih jedil. Te malice pa rudarji dobivajo brezplačno. Dnevno pripravijo malice za 1700 ljudi ali mesečno 50.000 obrokov. Vsi, ki so na dopoldanski izmeni, imajo po večini toplo hrano, razen jamski delavci. Samoupravni organi pa v zadnjem času vse bolj razmišljajo o tem, da bi tudi jamskim delavcem, ki kopljejo svinčeno rudo globoko pod »Matjaževo« Peco, dovažali tople obroke. Zavedajo se, da, če človek med delom zaužije nekaj toplega in izdatnega, da je potem njegova delovna storilnost znatno večja in ne nazadnje — človek je tudi bolj zdrav!

Nekdaj so jim kolena nadomeščala mizo

Rudniški obrati so razdeljni na devet ekonomskih enot. Povsod imajo urejene primerne prostore za delitev toplih in hladnih obrokov ter jedilnice. Hrano pa razvažajo s posebnim kamionom TAM 2000. Povsod, kjer delijo hrano, imajo na vidnih mestih izobešen jedilni list in so tako zaposleni že vedno vnaprej seznanjeni, kaj bo v naslednjih dnevih v loncih oziroma zavito v papir.

V tem obratu družbene prehrane pa ne skrbijo samo za malice, ampak pripravljajo tu tudi celodnevne (abonentske) obroke za vse tiste zaposlene, ki si sami ne morejo kuhati doma, to so predvsem samski ljudje. Tudi za te pripravljajo okusno in izdatno hrano z visoko kalorično vrednostjo. Rudarji plačajo za tri obroke na dan 6,90 N-dinarjev, za ostale, ki pa niso člani rudniškega kolektiva, pa je cena za malenkost višja. Dnevno se hrani v obratu kar 260 ljudi.

V sortirnici svinčenih kroglic mežiških rudnikov je delo brez zaščitne maske zdravju škodljivo

Pogovori z upravljavci ● Pogovori z upravljavci

Naprej s časom

»Tovarna na deželi« so še pred kratkim imenovali »Kovinoplastiko« iz Loža, kajti malo je pri nas tako samorastniških delovnih organizacij, kakršno predstavlja omenjeno podjetje. Ko so ga namreč ustanavljali, so začeli s proizvodnjo na starih, drugod že odsluženih strojih, ki so jih poiskali med starim železjem, potem pa popravili in razpostavili v vseh mogočih in nemogočih prostorih: po skednjih in kozolcih, v hlevih, po raznih stanovanjskih in drugih stavbah. Še zdaj imajo svoje obrate in skladišča raztresene kar na 40 krajih po vsej Loški dolini in res nestrpno pričakujejo, kdaj se bodo preselili v nove proizvodne prostore, katerih gradnjo po daljšem zastoju zdaj zaključujejo. Vanjo bodo postavili še uporabne stroje, pa tiste, ki so jih sami izdelali in seveda vso tisto sodobno opremo, ki so jo med tem že nakupili.

Za stroji pa ne bo več toliko samorastnikov, toliko priučenih delavcev, ki so pomenili drugo karakteristiko tega kolektiva, ki ga sicer označuje izredna volja in prizadevnost, da bi šli naprej s časom prav za vsako ceno, tudi na račun odrekanja pri osebnih dohodkih.

»V podjetju sem začel kot vajenec, zdaj pa sem kvalifi-

ciran delavec, pomočnik obratovodje serijske proizvodnje v obratu okovja,« pripoveduje Tone Plos. »Še pred dvema letoma pri nas nismo imeli niti enega inženirja ali tehnika. Bili smo samo takšni strokovnjaki, kakor smo se lahko vzgajali skozi vsakdanje delo.

Ob vseh težkih pogojih pri našem delu, saj smo res precej od rok, ker živimo tako daleč na podeželju, vstran od večjih industrijskih središč, pa so nas potrebe, predvsem pa perspektiva naše tovarne opozarjale, da brez kadrov, ki bi znanje pridobili že v šolskih klopeh, ne bomo prišli daleč, predvsem pa ne bi zdržali konkurence.

Odgovoriti pa smo si morali na vprašanje, kako naj pridemo do strokovnjakov, kajti ne moremo jim še ponuditi vsega tistega, kar lahko dobijo drugod. Rekli smo, da bomo poskusili s štipendiranjem, pa s tem, da bomo tudi našim ljudem — praktikom omogočili, da se še po šoli naučijo vsega tistega, kar bi pravzaprav že morali vedeti in znati, če bi bile prilike drugačne, kakor pa so bile.

No, zdaj smo že tako daleč, da smo dobili prva dva inženirja in več tehnikov. Koliko ljudi pa štipendiramo, oziroma koliko jih izredno študira, pa na hitro niti ne morem odgovoriti, kajti preveč jih je! Ampak vseeno bom poskusil: v vseh treh letnikih srednje tehnične šole jih je menda 20 ali 21; vsi delajo, popoldne pa se učijo. Štipendiramo še dva ali tri inženirje in okoli 30 dijakov na srednji tehnični in srednji ekonomski šoli. Na višji komercialni šoli jih pa izredno študira pet ali šest vodilnih.«

»Koliko pa vas stane izobraževanje?«

»Ja, na delavskem svetu smo se o tem pogovarjali in sem slišal, da letno dajemo za izobraževanje 15 milijonov. V tem pa so zajete štipendije in šolnine, stroški raznih tečajev in pa nadomestila osebnega dohodka za naše izredne študente. Vsi tisti, ki na primer »delajo« srednjo tehnično, imajo dvakrat v tednu dela prost dan, da se lahko učijo; pogovarjamo pa se o tem, da bi jim še kaj primaknili. To je pravzaprav precej drago, ampak še zmeraj poceni, če hočemo priti do strokovnjakov. Po drugi strani namreč ti ljudje, čeprav ne morejo biti z vsem srcem pri delu, le naredijo marsikaj, česar ne bi znal komaj ‚pečen' inženir ali tehnik.«

»Morda tudi vi obiskujete šolo?«

»Vpisal sem se med prvimi, pa sem odnehal zavoljo domačih razmer, predvsem zavoljo neurejenih stanovanjskih prilik. Zdaj zidam na svoje, ob letu bo hiša dograjena. Takrat morda spet poskusim. Pravzaprav bi celo moral. Kakor se stvari zdaj obračajo, vse kaže, da bomo čez dve ali tri leta imeli nekako dovolj šolanega kadra. Mi ‚stari', ki nimamo šol, pa se bomo takrat morali umakniti, če ne bomo tudi sami šli s časom naprej. Po drugi strani pa je spet res, da vsi, ki zasedamo vodstvena mesta, naenkrat tudi ne moremo v šolo, ker bi se v proizvodnji to preveč poznalo. No, če že bom šel v šolo ali pa tudi ne, vem samo to, da bom mladim strokovnjakom pomagal, kolikor bom le mogel in znal, čeprav vem, da bodo sčasoma prišli na naša mesta. Mislim pa, da je razumevanje za pomoč pri šolanju v našem kolektivu takšno, da ne bo niti meni, niti komurkoli drugemu preprečeno, da ne bi mogel v šolo, če bo le hotel. Ko hišo spravim pod streho, bo zame odpadla velika skrb, pa se bom laže odločil za šolo. Treh stvari hkrati: rednega in naposled tudi odgovornega dela v podjetju pa gradnje hiše in še šolanja res ne bi zmogel, ne da bi škripalo na vseh koncih in krajih, saj ima človek samo ob eni teh stvari dovolj težav. Mislim pa si takole: če hočeš iti s časom naprej, nikamor ne prideš, če najprej sam pri sebi ne ustvariš nekega reda in pogojev, na katerih gradiš pot do tistega, kar želiš in kar ti še manjka!«

-mG

Oh, da bi letos ne bilo snega!

Delovne organizacije so komaj do polovice izpolnile svoje obljube za prispevke v sklad strokovnega izobraževanja ● Maloprodajni davek ni »zlata jama« ● Proračuni so v krizi ● Kaj pa zdaj?

TAKO JE BILO LANSKO ZIMO NA LJUBLJANSKEM ŽIVILSKEM TRGU, KO SO BILI PRORAČUNI ŠE KAR PRIMERNO REJENI. KAJ BO PA LETOS, KO NEZADRŽNO HUJŠAJO?

Smučarji, ne hudujte se! Želja velja le za Ljubljano, konkretneje za njen center. Torej, če bo uslišana, boste imeli snežnih poljan v okolici dovolj. Pa dvojno korist: zabavo in športno rekreacijo v okolici in suhe noge v Ljubljani. Zakaj? Zato, ker je v občinskem proračunu zmanjkalo denarja za odvažanje snega. S smučmi pa po mestu tudi ne morete. Sicer pa, vsi vendar ne znamo stati na »dilcah«. Bodite torej z nami v željah solidarni!

Zakaj pa je zmanjkalo denarja, ni tako kratka zgodba, pa tudi enostavna ni. Začela se je z nastopom petih ljubljanskih občin in šestih županov, brez občanov seveda. To je bilo takrat, ko je Mestni svet ljubljanski kreiral letošnji finančni plan, bolje rečeno vire, ki naj bi mu zagotovili 3,3 milijarde S-din za kritje potreb, ki so skupnega mestnega pomena. Pravzaprav sta takrat nastopila dva tabora. Mestni svet in predstavniki štirih ljubljanskih občinskih skupščin na eni strani, na drugi pa predstavniki občine Center.

Bogataši, ki so ljubosumno, ozko, lokalistično čuvali svojo zlato jamo — dohodke od maloprodajnega davka, srečneži politično teritorialne skupnosti, kjer je trgovina razvita, čeprav ne po njihovi zaslugi, temveč zato, ker je to center mesta, **tako so jih imenovali predstavniki nasprotnega tabora** — so dokazovali na izkušnjah minulih let, da maloprodajni davek ni tako zanesljiv vir, da bi lahko Mestni svet samo na njem gradil svoj finančni plan. — Zmenimo se, kaj so mestne potrebe, naredimo program, ovrednotimo ga, potlej pa naj občinske skupščine po gospodarski moči prispevajo sredstva. Pripravljeni smo prispevati največ, je bil povzetek predlogov odbornikov občine Center.

Žal so njihovi predlogi naleteli na gluha ušesa. Preglasovani so bili in obveljal je sklep: priljubljanske občine so dolžne prispevati Mestnemu svetu 85 odstotkov od realiziranega maloprodajnega davka. Mestni očetje so si oddahnili. Finančni plan so oslonili na najboljši vir, izključno na dohodke od maloprodaje. Tudi štiri občinske skupščine so laže zadihale, njihovi proračuni niso bili v nevarnosti, kajti davek od maloprodaje je samo manjši del njihovih proračunskih sredstev. Odborniki občinske skupščine Center pa so se zaskrbljeno lotili rebalansa finančnega načrta, že sprejetega na zborih volivcev. Ta sklep jim je tako zatresel proračun — maloprodajni davek je poglavitna postavka v njem — da so črtali vse, kar ni bilo desetkrat nujno. Odpisali so gradnjo telovadnice pri šoli »Majde Vrhovnik«, čeprav so jo že začeli in je tudi »ustavitev« terjala sredstva, ustavili so vse investicije v družbeni standard, odrezali so sredstva vsem uporabnikom skladov.

DRUGO POGLAVJE ZGODBE IN ISTI NASTOPAJOČI

Prišli smo do drugega dela tragično komične zgodbe. V proračunu Mestnega sveta je nastal v prvem polletju primanjkljaj okrog 660 milijonov S-din. Izkazalo se je, da dohodek od maloprodajnega davka ni niti srebrna, kaj šele zlata jama. Sistem financiranja Mestnega sveta torej ni soliden, kajti maloprodajni promet se še zdaleč ne odvija tako, kot so planerji izračunali in predvideli. Kaj pa zdaj?

Sestali so se mestni očetje. Tako so povedali: Spričo pomanjkanja sredstev je ponekod stanje že nevzdržno. Nekatere ustanove, zavodi in druge institucije groze Mestnemu svetu s tožbami. Predstavniki Slovenskega narodnega gledališča so izjavili, da ne bo dramskih in opernih predstav, če ne bo denarja. In še kup križev in težav so našteli. Pa so mestni očetje sklenili: **Ljubljanske občine so dolžne prispevati Mestnemu svetu najmanj 85 odstotkov realiziranega maloprodajnega davka, v kolikor pa ta sredstva ne bi krila planiranih dohodkov za skupne mestne potrebe, so razliko do te vsote občine dolžne zagotoviti iz drugih virov.**

Občinska skupščina Center se je sedaj znašla v brezizhodnem položaju. Kajti sklep pomeni, da bi morala občina nenadoma najti nekaj sto milijonov dinarjev pri že tako skrčenem in do potankosti razdeljenem proračunu. Po predvidenem načrtu naj bi namreč prispevala občina Center letos Mestnemu svetu 2 milijardi 414 milijonov S-dinarjev. Toda potrošnja v mestu se je zmanjšala. To je občutil proračun Mestnega sveta, to pa je občutila tudi občina Center, ki ima v svojem proračunu najmočnejši vir dohodka od davka na maloprodajni promet, kar 80 odstotkov. Ker so trgovci manj prodali, se je zbralo v proračunu občine Center manj denarja. Tudi drugi viri financiranja niso stekli. Delovne organizacije so komaj do polovice izpolnile svoje obljube za prispevke v sklad strokovnega izobraževanja, osebni dohodki niso narasli tako kot so predvidevali itd.

Na občini Center so ob tej situaciji začeli razpravljati o ponovnem rebalansu svojega finančnega načrta. Šolam so »odrezali« 30 milijonov S-din, čeprav imajo njihovi šolniki najnižje osebne dohodke na ljubljanskem področju. Predvidevajo, da bodo morali sedaj brezplačne šolske malice (kamen spotike in očitek bogastva ostalih občin) in celodnevno varstvo spraviti na ekonomske cene. V predlaganem rebalansu so znižali dohodke vsem skladom, odložili odplačila anuitet za razne investicije itd. Uvedli so skrajno štednjo pri vsaki razsvetljavi. V Centru gori vsaka tretja cestna obločnica, nekatere ulice pa so zavite kar v temo. Zmanjšali so čiščenje ulic in končno, zmanjkalo je tudi denarja za odvažanje snega. Vidite, da je naša uvodna želja, da ne bi bilo letos snega, utemeljena!

TRETJI DEL ZGODBE

Kaj pa, če bo treba realizirati sklep Mestnega sveta? V tem primeru bo občinski proračun »zrebalansiran« skoraj do temeljev. **Zato je skupščina občine Center sprožila spor pri Ustavnem sodišču, da oceni ustavnost tega in še nekaterih drugih sklepov Mestnega sveta, obenem pa tudi ustavnost in zakonitost nekaterih določb zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o mestih, ki so razdeljena na občine in ki ga je sprejela skupščina Socialistične republike Slovenije 27. decembra lani. Občinska skupščina je upravičeno zaskrbljena, ali je podana pravna varnost koristnikom proračuna občine in ali lahko zagotavlja skladno z ustavnimi načeli, da bo izvrševala pravice in izpolnjevala dolžnosti, ki so ji naložene, če je Mestnemu svetu dana pristojnost, da si sam predpisuje višino prispevka in celo med letom ponovno posega v sredstva občinskih proračunov.**

TO BI BIL ZAČETEK NOVE, NAJBRŽ NE TAKO BRIDKE IN BOLJ RESNE ZGODBE

Obvezno šolanje je osnovna ustavna dejavnost občine in tega ne bo mogoče ukiniti. Če bodo šolniki zadovoljni z nižjimi osebnimi dohodki, je druga stvar. Čiščenje ulic in odvažanje snega pa najbrž ne sodi čisto v ustavno dejavnost. Denarja za to pa ni. Preostane nam torej le želja, da snega letos ne bi bilo. **Ali pa, da bi že enkrat podrli ograde med petimi občinami in imeli v Ljubljani samo eno občino z eno administracijo. Na tak način prihranjena sredstva bi lahko dali za lepšo podobo mesta in še za kaj koristnega. Kaj pravite pa k tej želji?**

N. L.

S kladivom...

Centralni delavski svet rudnika Zagorje se je letos februarja odločil za izgradnjo dveh stanovanjskih blokov v Kisovcu za rudarje, ki žive v zelo težkih stanovanjskih razmerah. Prvi stanovanjski blok bi moral biti vseljiv že prihodnjo pomlad, drugi do konca leta 1967. Zdaj smo v oktobru in bloka bi morala biti že pod streho. Pa nista! In še lep čas ne bosta, saj na tistem delu zemljišča še kar raste trava.

Rudarji so začeli spraševati, kaj je z gradnjo? Odgovor je vredno zapisati.

21. februarja letos so imeli predstavniki rudnika prvi razgovor o gradnji 48 stanovanj z glavnim republiškim urbanističnim inšpektorjem. Ker je Kisovec v eksploatacijskem okolišu premogovnika, je inšpektor terjal, naj se določi zemljišče, ki bi ustrezalo za večje stanovanjsko naselje in ne bi ogrozilo rudnika pri prihodnjem pridobivanju premoga.

Nenasitni inšpektor

Že ob koncu februarja so rudniški geologi določili zemljišče v obsegu nad 4.000 ha, primerno za novo stanovanjsko naselje. Predlog so posredovali oddelku za gradbene zadeve skupščine občine Zagorje v prvo presojo, enak predlog so poslali še v soglasje republiškemu urbanističnemu inšpektorju.

28. marca je bil ponoven ogled predlaganega zemljišča v Kisovcu. Takrat je urbanistični inšpektor terjal od rudnika, da še pred izdajo lokacijskega dovoljenja opravi naslednja dela: površinsko inventuro za predlagano zemljišče; vrednostni izračun obstoječega premoženja; izračun vrednosti premogovnih zalog tega območja, primerjalno bilanco; ljudsko štetje na predlagani površini, popis obstoječih komunalnih naprav, izračun maksimalne vrednosti površinskega premoženja in zazidalni načrt naselja Kisovec.

Pri rudniku so se junaško lotili tega ogromnega dela. Na osnovi vseh teh podatkov in načrtov je Podjetje za projektiranje Slovenija-projekt Ljubljana 20. junija posredovalo občinski skupščini, oddelku za gradbene zadeve vse urbanistično-tehnične podatke za izdajo lokacijskega dovoljenja za predlagano zidavo stanovanjskih blokov.

Skupščina je morala pred izdajo lokacijskega dovoljenja dobiti še soglasje sanitarne inšpekcije, PTT inšpekcije, Elektro Ljubljana in soglasje medobčinskega urbanističnega inšpektorja.

Zdaj se je ustavilo v Trbovljah. Medobčinski inšpektor je namreč ugotovil, da je potrebno pred izdajo njegovega soglasja izdelati projekt varnostnega stebra za predlagano lokacijo. Predstavniki rudnika so porabili polna dva meseca, da so inšpektorju dokazali, da je to nepotrebno.

V septembru so mu morali posredovati še geološko situacijo za predlagano površino z vrisanimi profili.

Toda križevega potu še ni bilo konec. Inšpektor je zahteval še pismeno mnenje pristojnega organa za rudarsko-pravne zadeve. Ko pa so mu naposled poslali še to mnenje, je ugotovil, da zazidava naselja Kisovec ni zajeta v urbanističnem načrtu občine Zagorje in da je zavoljo izdaje izjemnega dovoljenja potrebno še soglasje republiškega urbanističnega inšpektorja.

29. septembra letos so se spet sešli na razgovor, kjer so predstavniki rudnika predložili vso dokumentacijo, ki jo je terjal inšpektor. In tedaj so izvedeli še za eno zahtevo: o predlogu za izdajo lokacijskega dovoljenja mora razpravljati in sklepati še svet za urbanizem skupščine občine Zagorje...

S tem pa »golgote« še ni konec. Pri rudniku so prepričani, da bodo morali izdelati še kako mnenje, dati še kakšno izjavo, itd., itd.... Pa pravimo, da bomo v prihodnje pri nas sezidali mnogo več stanovanj... Rudarji tega že ne verjamejo, in prav imajo, da ne...

... po prstih

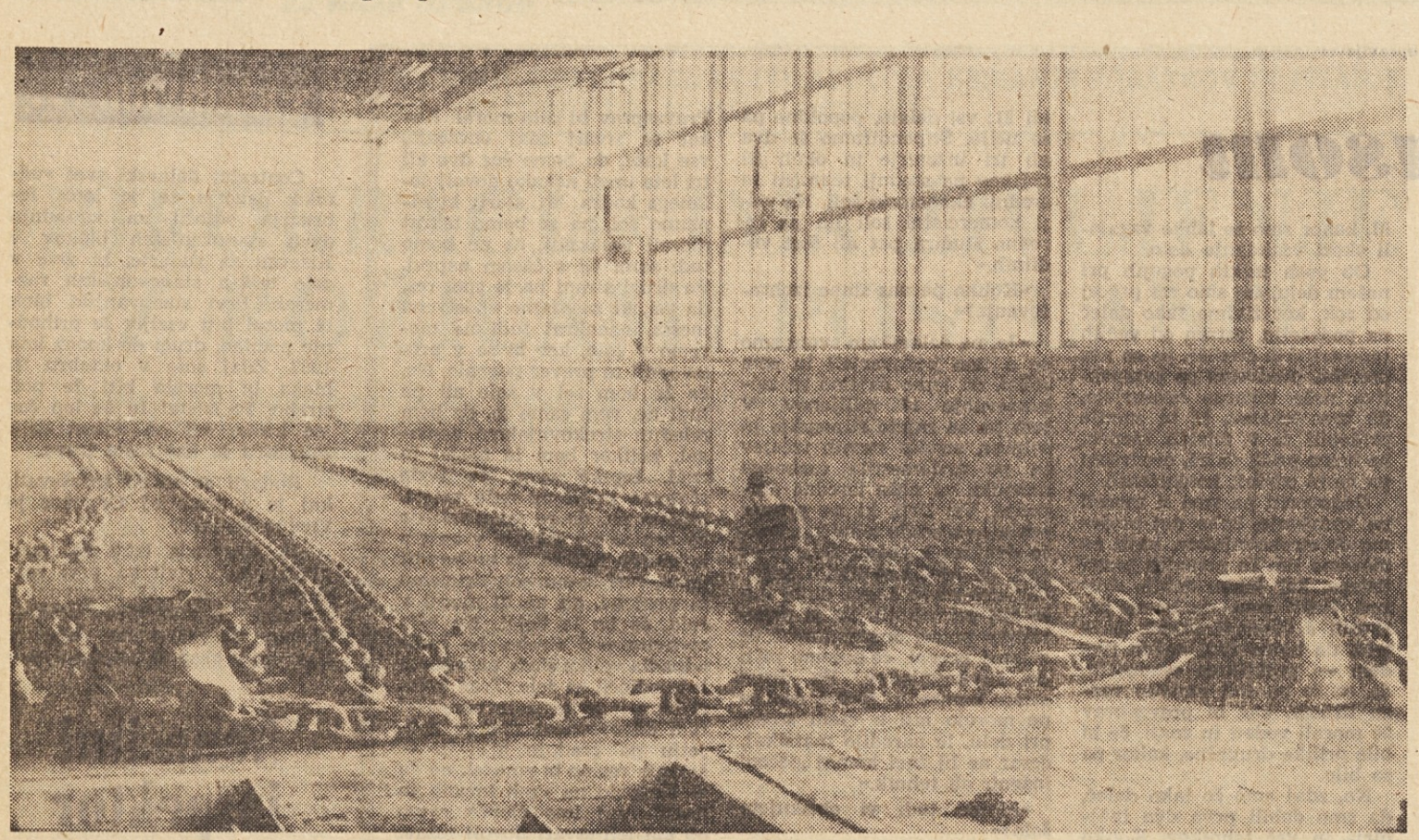

V PODPIS K NAŠI SLIKI BI LAHKO ZAPISALI: KJER DELAJO LADIJSKE VERIGE. NAM PA SLUŽI TA SLIKA TUDI ZA TO, DA NAPOVEDUJEMO REPORTAŽO O ODNOSIH IN PROBLEMIH V TOVARNI VERIG V LESCAH, KI JO BOMO OBJAVILI V PRIHODNJI ŠTEVILKI NAŠEGA LISTA. FOTO SLUŽBA DE

PO SLEDOVIH REFORME

Slovenska črna metalurgija ni izpolnila pričakovanj v letošnjih prvih osmih mesecih, saj so naše železarne realizirale plan proizvodnje komaj z 89 %.

Po gospodarski reformi so sicer skušale železarne poiskati svoje notranje rezerve, predvsem na račun boljše organizacije, in s tem ublažiti posledice povišanja transportnih tarif in cen nekaterih reprodukcijskih materialov. V teh prizadevanjih so železarne tudi delno uspele, saj so povišale osebne dohodke v prvem polletju letos v primerjavi z obdobjem lani za 37 %, istočasno pa je narasla produktivnost dela za 3 %.

Ob tem pa so nastale težave s finančnimi sredstvi za lastno udeležbo pri rekonstrukcijah. Investicijska vlaganja so bila zato manjša, kot pa je planirala slovenska črna metalurgija. Železarni Ravne in Štore sta morali celo odgoditi rekonstrukcijo svojih obratov zaradi pomanjkanja bančnih kreditov.

Kljub očitnim težavam pa je še vedno ostalo odprto vprašanje sodelovanja slovenskih železarn. Še vedno ni izvedena niti delitev proizvodnega programa, niti ni organizirana skupna nabavna in prodajna služba. Tudi o nekaterih drugih skupnih službah, kot so na primer projektiranje in znanstveno raziskovalno delo, še ni govora, čeprav bi prav ti ukrepi občutno omilili težave slovenske črne metalurgije.

OD VSEPOVSOD

● **KOPER**

Industrija koprske občine je do konca julija letos investirala 4,3 milijona novih dinarjev. Obseg investicij pa je bil za 33 odstotkov manjši kot lani v enakem času, kar tukajšnji gospodarski krogi ocenjujejo, da je v skladu z našo splošno investicijsko politiko. To lahko ugotavljamo tudi pri strukturi investicij. Od dveh milijonov investicij za proizvodne namene je bilo 1,3 milijona naloženega v opremo, 700.000 novih dinarjev pa v objekte. Preostala sredstva, to je 2,2 miiljona novih dinarjev, so industrijska podjetja vložila v objekte družbenega standarda. To je razveseljiv podatek, saj so lani delovne organizacije investirale v te namene samo 58 tisoč novih dinarjev.

S. K.

Z ZADNJE SEJE UO GOSPODARSKE ZBORNICE SRS

Kakšen naj bo kreditni sistem

Izhodiščne ugotovitve: Pri proizvajalcih so zaloge gotovih izdelkov znatno porasle, medtem je trgovina zabeležila v letošnjem polletju samo 1 % porast zalog. Polna skladišča vežejo obratna sredstva, tovarne se ne morejo redno oskrbovati z reprodukcijskim materialom. Zaloge izdelkov in polizdelkov hitreje rastejo kot dohodek podjetij. Medsebojno zadoževanje se je povzpelo že na 34 % vrednosti prodanega blaga.

Tema razprave: Kakšen naj bo bodoči kreditni sistem, da se proizvodnja normalizira in da zaloge preidejo iz tovarniških skladišč v trgovino kot drugod po svetu.

Po prvem predlogu novega kreditnega sistema, ki ga je Gospodarska zbornica zavrnila oziroma zanj predlagala spremembe, naj bi znatno pocenili kratkoročne kredite, obrestno mero pri dolgoročnih oziroma investicijskih kreditih pa dvignili na 16 %. Ta korektiv bi po mnenju predlagateljev zajezil gradnjo in hkrati omogočil, da bi zaloge gotovih izdelkov prešle iz tovarniških skladišč na desortirane prodajne police in v skladišča trgovskih podjetij.

Gospodarska zbornica SRS se je strinjala s tem, da naj bodo kratkoročni krediti poceni, ker niso izpostavljeni riziku devalvacije dinarja, pač pa je predlagala, naj bi o višini obrestne mere za srednjeročne in dolgoročne kredite odločale poslovne banke. Ravno tako o drugih kreditnih pogojih. Čim večji bo naval na kredite, dražji naj bodo.

Pomislek članov upravnega odbora na zadnji seji: Ali bodo imele poslovne banke večje kreditne možnosti kot sedaj? Če razpoložljiva sredstva ne bodo povečana, bo pridobitev — papirnata. Trgovina, na primer, se izgovarja, da ne more imeti velikih zalog, da ne more sklepati dolgotrajnejših naročil zato, ker ji primanjkuje trajnih obratnih sredstev. Pomaga si s kratkoročnimi krediti kakor industrija. Če se ti pocenijo, se jim ne bodo ne trgovci ne industrijci odpovedali, ampak jih bodo želeli še več. Kratkoročni krediti pa so igrali že doslej vlogo dolgoročnih kreditov, ker jih podjetja enostavno niso vračala. S podaljševanjem vračilnih rokov je ogromno pisarije v podjetjih in v poslovnih bankah, vendar novi osnutek kreditnega sistema ne načenja tega vprašanja.

Predlog, ki ga ni nihče od zbranih zavrnil: ti kratkoročni krediti naj se vsaj delno priznajo kot trajna obratna sredstva.

Vprašanje, od kod naj banke dobijo denar za večje kratkoročno kreditiranje, je ostalo brez prepričljivega odgovora, če izvzamemo tale stavek: »V organih banke so predstavniki gospodarstva, banka mora skrbeti za maksimalno učinkovitost gospodarstva, s tem bo dosegla svojo maksimalno učinkovitost.«

IZ PRAKSE ZA BANČNO PRAKSO

Predstavnik škofjeloške tovarne hladilnikov je v imenu svojega kolektiva opozoril, da jih utegne novi kreditni sistem finančno močno prizadeti, če bo treba še nadalje jemati investicijske kredite za gostinsko opremo.

»Naši predpisi privilegirajo tuje proizvajalce. Uvoz je liberaliziran, prisiljeni smo tujcem konkurirati v ceni in kakovosti opreme. S tem se moramo sprijazniti, zelo nerodno pa bo, če banke ne bodo odobrile ugodnejših kratkoročnih kreditov za nakup gostinske opreme. Predlagamo tudi, da se prodaja doma za devize šteje kot izvoz in izpolnitev uvoznih pogojev.«

Predstavnik Gozdnega gospodarstva Maribor: »S Švedskega bi naše podjetje dobilo stroje na kredit, ki bi ga morali odplačati v treh ali petih letih. Firma, ki jih ponuja, je pripravljena prodajno ceno znižati za celotne obresti, toda strojev ne moremo kupiti, ker banka zahteva, da jih takoj plačamo v dinarjih. Teh pa nimamo.

Po drugi plati pa naše podjetje, ki je prevzelo gradnjo cest v Avstriji, že 3 mesece čaka na izplačilo ustvarjenega deviznega dohodka. Takšno zavlačevanje nas ne stimulira, da bi še prevzeli delo na tujem. Po mojem bi morale biti banke bolj prožne in bolj poslovne.«

Razprava o tem: Likvidacija dotoka deviznih sredstev traja pri nas 46 do 105 dni, naj gre za podjetja ali zasebnike, ki delajo v inozemstvu. Lastnikom deviz banka ta čas ne plača obresti. Ravno tako jih ne plača podjetjem, ki morajo za nakup inozemskih strojev položiti vsaj mesec ali dva poprej dinarska sredstva. Kakih 200 milijonov dolarjev, ki so jih zaslužili naši delavci v tujini, se med počasno bančno manipulacijo ne obrestuje. Zato so delavci Rudisa iz Trbovelj sklenili v Nemčiji nalagati denar. Nam pa manjka deviz.

Predstavnik Jugobanke je pojasnil, da obsega devizna manipulacija 7 faz — tako zahtevajo predpisi — kar traja najmanj 28 dni. Ob najskrbnejšem racioniranju bi postopek trajal 21 dni.

S pojasnilom pa se upravni odbor Gospodarske zbornice SRS ni zadovoljil, ampak je predlagal, naj predstavniki bank skupno s predstavniki zbornice proučijo tehniko dela, morda bi kako fazo le lahko opustili in tako pospešili devizno transakcijo. Predpisi pa... no, če druge spreminjamo, bi lahko tudi tega, ki nam zmanjšuje devizni učinek...

Zelo jasno pa je bila postavljena zahteva, naj poslovnost ne velja samo za banke, ampak tudi za tiste, ki hranijo v njih denar. Kakor bodo banke določale obrestno mero kreditov po povpraševanju in pri tem mislile na svojo poslovnost, tako naj bi gospodarstvo skrbelo za svojo poslovnost s tem, da bi odprlo žiro račune v tistih bankah, ki bi bolje obrestovale naložena sredstva. Tega vprašanja pa osnutek novega kreditnega sistema ravno tako ni načel, kakor že omenjenih.

Zaključujemo poročilo o prvi točki dnevnega reda in za prihodnjič napovedujemo prispevek o tekstilni industriji in njenih problemih, obravnavanih na tej seji.

MARIOLA KOBAL

OBISK V TOVARNI VOLNENIH IZDELKOV V PODBRDU

Bača v precepu

Tovarna volnenih izdelkov Bača je povsem odvisna od milosti in nemilosti svojih kooperantov. Vsak kilogram kvalitetne volnene preje jo stane veliko denarja. In še več truda.

»Prejo dobivamo za devize,« pravi Andrej Krapež, sekretar v Bači. »Pogosto jo plačamo že vnaprej, vendar tudi to ni dovolj močno poroštvo, da bi nam jo kooperanti zagotovili v dogovorjenem roku. Velikokrat je tudi premalo kvalitetna, vendar naši opomini zaležejo toliko kot bob ob steno. Slaba preja pa pomeni manj kvalitetno blago, ki prinaša izgubo.«

Bača predstavlja danes izrazito modno solo-tkalnico. Zato povpraševanja po velikih serijah že davno ni več. Naročila so majhna. Od 600 do 1000 metrov blaga v eni seriji.

»Ker smo vezani bolj na metre kot na kilometre, je dobava preje še toliko bolj težavna,« trdijo v Bači. »Predilnice se izogibajo majhnih naročil...«

Za prejo so torej Bači potrebne devize. Pot do deviz pa je dolga in naporna. Bača svoje blago sicer izvaža, vendar preko svojih kooperantov. Baških kamgarnov se poslužujeta konfekcionarja Modna oblačila Ljubljana in RIO Reka, ki izvažata svoje izdelke v Nemčijo. Francijo in na Švedsko. Ker pa pogosto konfekcija ni pravočasno izdelana, je pot do deviz še toliko daljša. Včasih je čakanje na devizna sredstva celo usodno, saj domače predilnice ničesar ne dajejo na upanje.

»Zaradi pomanjkanja preje smo morali letos v februarju celo ukiniti tretjo izmeno,« razlaga Marjan Rejc, analitik v tovarni volnenih izdelkov Bača. »Medtem ko je lani napravil v povprečju sleherni delavec 1200 metrov blaga, napravi letos le polovico toliko. Kapaciteta naše delovne organizacije znaša približno pol milijona metrov blaga na leto, realizacija pa je neprimerno manjša. Še lani, ko nam je šlo še razmeroma dobro, smo izdelali le 360 tisoč metrov kamgarna. Seveda bo letošnja bilanca še veliko bolj skromna. No, če bi imeli na voljo dovolj volnene preje, potlej..., potlej bi bilo vse skupaj precej drugače...«

Na vprašanje, ali se ne bi morda izplačalo preusmeriti in začeti predelovati sintetična vlakna, so v Bači dejali, da so bili in bodo volneni izdelki najbolj cenjeni na slehernem tržišču. Povpraševanje po kamgarnih bo vedno veliko, trdijo v tovarni, zato se splača stisniti zobe in malce potrpeti.

»Kakšne so torej perspektive vaše proizvodnje?« me zanima.

»Če teče človeku že voda v grlo, potlej je vsaka bilka vredna upanja. Danes se rešujemo z uslugami, ko že ne moremo delati tega, kar bi radi. Dokončujemo blago za Varteks in premišljujemo o svoji lastni predilnici. Kadar nam bo uspelo rešiti se nenehne odvisnosti od drugih, potlej bo naš problem rešen.«

Perspektive za novo predilnico pa niso preveč idealne.

»Že pred šestimi leti smo napravili popoln elaborat za gradnjo svoje predilnice v Tolminu,« pravi analitik Marjan Rejc. »No, danes imamo za kaj takega še vedno premalo sredstev. Ne bi bilo slabo, če bi se lahko za začetek vsaj povezali s kako solo-predilnico. Dolg, ki ga danes plačujemo svojim kooperantom, je namreč prevelik.«

V Bači upajo, da bodo kljub težavam prej ali slej prišli do lastne predilnice. Takrat bodo postali bolj poceni, in njihovo blago bo moč dobiti tudi v naših trgovinah. Danes ga namreč samo izvažajo, čeprav dobijo za meter komaj 3 dolarje, medtem ko moramo mi, potrošniki kupovati uvoženo blago po 6 dolarjev za meter.

A. ULAGA

Komentatorjev stolpec ● Komentatorjev stolpec ● Komentatorjev stolpec ● Komentatorjev stolpec ● Komentatorjev stolpec ● Komentatorjev stolpec ● Komentatorjev stolpec ● Komentatorjev stolpec ● Komentatorjev stolpec ● Komentatorjev stolpec ● Komentatorjev stolpec

SPET PET MINUT PRED DVANAJSTO...

Čeprav živimo v času zelo glasnih obljub, da »po starem ne bo več šlo naprej« in da je zato treba sproti kontrolirati uresničitev prejšnjih dogovorov in sklepov (slovenska skupščina je že na svoji prvi jesenski seji tako zastavila svoje delo), nas »naglica« in »neodložljivost« pogosto prisilita, da pozabimo na vse lepe obljube in delovne napotke. Tako je v perspektivnem družbenem načrtu Jugoslavije črno na belem, da »je treba« vsaj tri mesece pred uzakonitvijo te ali one važne odločitve seznaniti z njo oziroma povprašati za mnenje o njej DELOVNE KOLETIVE, »v praksi« pa so zvezni organi državne uprave postavili Centralni svet ZSJ pred »gotovo dejstvo« spet pet minut pred dvanajsto, in sicer z vprašanjem: kaj mislijo sindikati o perspektivnem družbenem načrtu za leto 1967?

Nič koliko tiskarskega črnila smo že prelili, da bi dokazali, kako se pri nas planiranje kakovostno spreminja, praksa pa kaže, da se planerji najraje držijo stare, dobro uhojene poti: namesto da bi pred dokončnim oblikovanjem svojih zamisli povprašali za svet delovne in politično teritorialne skupnosti, raje pošljejo tem skupnostim svoje prognoze le na bežen »vpogled«, da bo »volk sit in koza cela«, okrog njihovih zamisli pa čimmanj hrupa!

Vendar, brez hrupa tokrat ni šlo. Sindikalni delavci, ki so prejeli predlog družbenega načrta za prihodnje leto v roke, da bi »dali k njemu soglasje«, so opozorili na vrsto takšnih pomanjkljivosti, ki bi jih nobena kolikor toliko solidna gospodarska prognoza ne smela vsebovati. Tako vsebuje načrt gospodarskega razvoja v prihodnjem letu še vedno podrobne »količinske pokazatelje«, za koliko bo ta ali ona gospodarska panoga povečala proizvodnjo, ne pa orisa njenih večjih ali manjših razvojnih možnosti v prihodnjem letu, materialnega položaja delovnih ljudi, ki so v posameznih gospodarskih panogah zaposleni itd. Ob nejasni podobi prioritetnih možnosti za razvoj posameznih področij gospodarstva se je najbrž težko odločati za prioritetne naložbe, za šolanje strokovnjakov za potrebe perspektivnih gospodarskih panog itd., skratka za racionalno investiranje v razvoj gospodarstva in družbe.

V času reforme — tako menijo sindikalni delavci — bi moral načrt gospodarskega razvoja tudi zelo jasno razložiti, kakšna bo v prihodnjem letu politika sproščanja cen — mar bo kljub drugačnim napovedim nad njimi še vedno držala roko državno planska administracija — kakšna bo davčna politika, kako bomo določali carine itd. Samo takšne napovedi lahko omogočijo delovnim in politično teritorialnim skupnostim racionalne odločitve pri naložbah in s tem perspektivo, brez takšne opore, ki bi jo lahko dali opisi prihodnjih ekonomskih ukrepov, pa delovne in politično teritorialne skupnosti tudi ne morejo jasno začrtati svojih razvojnih programov. Seveda pa ni dovolj, če vsebuje opis carinske politike samo podatke o naraščanju ali upadanju carinskih stopenj »v globalu«, ampak mora vsebovati tudi to, zakaj ščitimo s carinskimi stopnjami razvoj nekaterih gospodarskih panog, drugih pa ne, zakaj pospešujemo razvoj samo nekaterih področij gospodarstva itd.

Pripombe, ki so jih izrekli člani predsedstva Centralnega sveta ZSJ v razpravi o načrtu gospodarskega razvoja v prihodnjem letu, dokazujejo, da planiramo naš gospodarski in družbeni razvoj še vedno po starem, čeprav že lep čas govorimo, da živimo v času reforme, to je v času celotne preosnove našega gospodarskega in družbenega življenja. Tudi nekateri ukrepi, ki si z njimi prizadevamo uresničiti reformo, učinkujejo v nasprotju z nameni reforme. Tako omejujemo investicije še vedno po napotku: vsem enako manj, namesto da bi dokončno ustavili gradnje objektov, ki bodo leta in leta »proizvajali izgubo«, pa tudi banke odobravajo kredite po načelu: vsem enako manj.

Takšna »uravnilovska« politika uresničevanja reforme nam samo škodi. Podobno kakor pomanjkljivo sestavljen načrt družbenega razvoja Jugoslavije za leto 1967, ki so ga posredovali sindikatom »na vpogled in soglasje« pet minut pred dvanajsto.

VINKO BLATNIK

PROSVETNI DELAVCI NA TOLMINSKEM SO NEZADOVOLJNI

»NA KREDIT NE BOMO UČILI!«

Če ne bo sredstev za že tako skromne osebne dohodke prosvetnih delavcev, se bodo decembra na Tolminskem zaprla šolska vrata.

Ko so se minulo leto pogovarjali na Tolminskem o proračunu za letošnje leto, prosvetni delavci niso bili zadovoljni. Že vnaprej je bilo videti, da spet ne bo dovolj sredstev niti za materialne izdatke niti za kolikortoliko stimulativne osebne dohodke za trdo delo na šoli.

Vendar so prosvetni delavci na Tolminskem spet popustili.

Proračun je občinska skupščina sprejela, učitelji pa so ponovno prevzeli vlogo tistih, ki morajo iz leta v leto vse razumeti.

KREDA NA RAČUN AMORTIZACIJE ŠOLSKEGA AVTOMOBILA

»Medtem ko so se osebni dohodki v naši občini letos v povprečju dvignili za 30 do 40 odstotkov, imamo mi še vedno iste prejemke kot prejšnje leto,« pravi Anton Jesenšek, direktor tolminske osebne šole in sekretar Občinskega komiteja Zveze komunistov. »S predvidenim finančnim načrtom občinske skupščine naša delovna skupnost ni soglašala, saj smo že vnaprej vedeli, da s predvidenim denarjem ne bomo shajali. Tako si danes lahko samo predstavljamo, kakšen naj bi bil pouk, da bi lahko uresničili nov učni načrt. O kabinetnem pouku seveda ni govora. Naši prostori so zasedeni od jutra do večera, učimo v petih različnih stavbah. Učila so stara, skoraj neuporabna. Učencem jih samo kažemo. Čemu so namenjena in kako naj bi delovala, če bi bila v redu, pa jim lahko samo povemo...«

Osebni dohodki prosvetnih delavcev na Tolminskem so skromne. Še bolj skromne so sredstva za materialne izdatke.

»Na naši šoli gre za materialne izdatke le 7 odst. vseh sredstev,« pravi Anton Jesenšek. »To je malo. S tem si nekako zagotovimo kurjavo, vodo in elektriko. Za ostale stvari nam ne preostane več niti dinarja. Šola je stara že 82 let in bi bila potrebna temeljitega popravila. Če nam ne bi Gradbeno podjetje Posočje letos na lastne stroške popravilo strehe, danes verjetno ne bi imeli pouka...«

Če na osnovni šoli v Tolminu ne bi imeli svojega kombija, ki ga v glavnem uporabljajo za prevoz šolarjev iz težko dostopnih krajev, pogosto pa tudi za tuje usluge, potlej bi imeli na šoli probleme celo s kredo. Tako pa jo danes kupujejo na račun sredstev za amortizacijo svojega avtomobila...

»Na šoli bi potrebovali še dva učitelja,« mi je omenil direktor Anton Jesenšek. »No, tudi o tej potrebi lahko samo premišljujemo. Potovanja, ekskurzije, izobraževanje..., vse to gre na stroške vsakega posameznika. Revijam in podobnim stvarem smo se že davno odpovedali...«

SE BODO DECEMBRA ZAPRLA ŠOLSKA VRATA?

Morda ne bi zapisal vseh teh težav tolminskih prosvetnih delavcev, če ne bi občinska skupščina Tolmin nedavno sprejela sklep o 5-odstotni omejitvi proračunske potrošnje.

Kaj to pomeni za pedagoške delavce na Tolminskem?

»Kolikor bo obveljala restrikcija proračuna, potlej decembra ne bo dovolj sredstev niti za osebne dohodke prosvetnih delavcev,« pravi Evgen Golja, predsednik občinskega sindikalnega sveta v Tolminu. »Seveda bi bilo zelo narobe, če bi v tem primeru ostali le pri ugotavljanju problema. Vsekakor bo treba poskrbeti za rebalans proračuna...«

Prosvetni delavci na območju tolminske občine, ki že leto dni ne prejemajo niti za dinar višjih osebnih dohodkov, so danes upravičeno nezadovoljni. Na široko so v zadnjem času razpravljali o sklepu občinske skupščine in iskali rešitev.

»Materialnih izdatkov ne moremo zmanjšati,« je povedal Anton Jesenšek. »Tako smo na najboljši poti, da decembra ne bomo imeli več denarja niti za že tako skromne osebne dohodke. In kaj nam preostane...? Ali da šolo zapremo, ali da učimo brezplačno oziroma na kredit? Po temeljitem premisleku smo se odločili za prvo varianto, to je, da gremo 10. decembra vsi prosvetni delavci na brezplačni kolektivni dopust. Na kredit ne bomo učili, saj bi ta korak pomenil le našo dokončno kapitulacijo. O sklepu prosvetnih delavcev sem seveda obvestil občinsko skupščino.«

»To ni revolt,« zatrjujejo učitelji ob Soči. »Ni v našem interesu, da bi prekinili s poukom, saj vemo, kaj bi to pomenilo za učence. Toda, v to smo prisiljeni. Zakaj moramo biti vedno mi tisti, ki moramo vse razumeti, čemu ne bi vsaj enkrat tudi drugi nekaj razumeli...«

Družbeno politične organizacije v Tolminu se nekako strinjajo v tem, da bo prej ko slej potrebna prerazporeditev družbenih sredstev v korist šolstva. Če bo prišlo do tega in kdaj, mi v Tolminu niso vedeli povedati. Jasno je le eno: kolikor ne bodo odgovorni ljudje v tej občini v najkrajšem času posvetili vprašanju šolstva vse potrebne pozornosti, se bodo decembra na Tolminskem zaprla šolska vrata.

A. ULAGA

KONTRASTI NAŠEGA ŽIVLJENJA

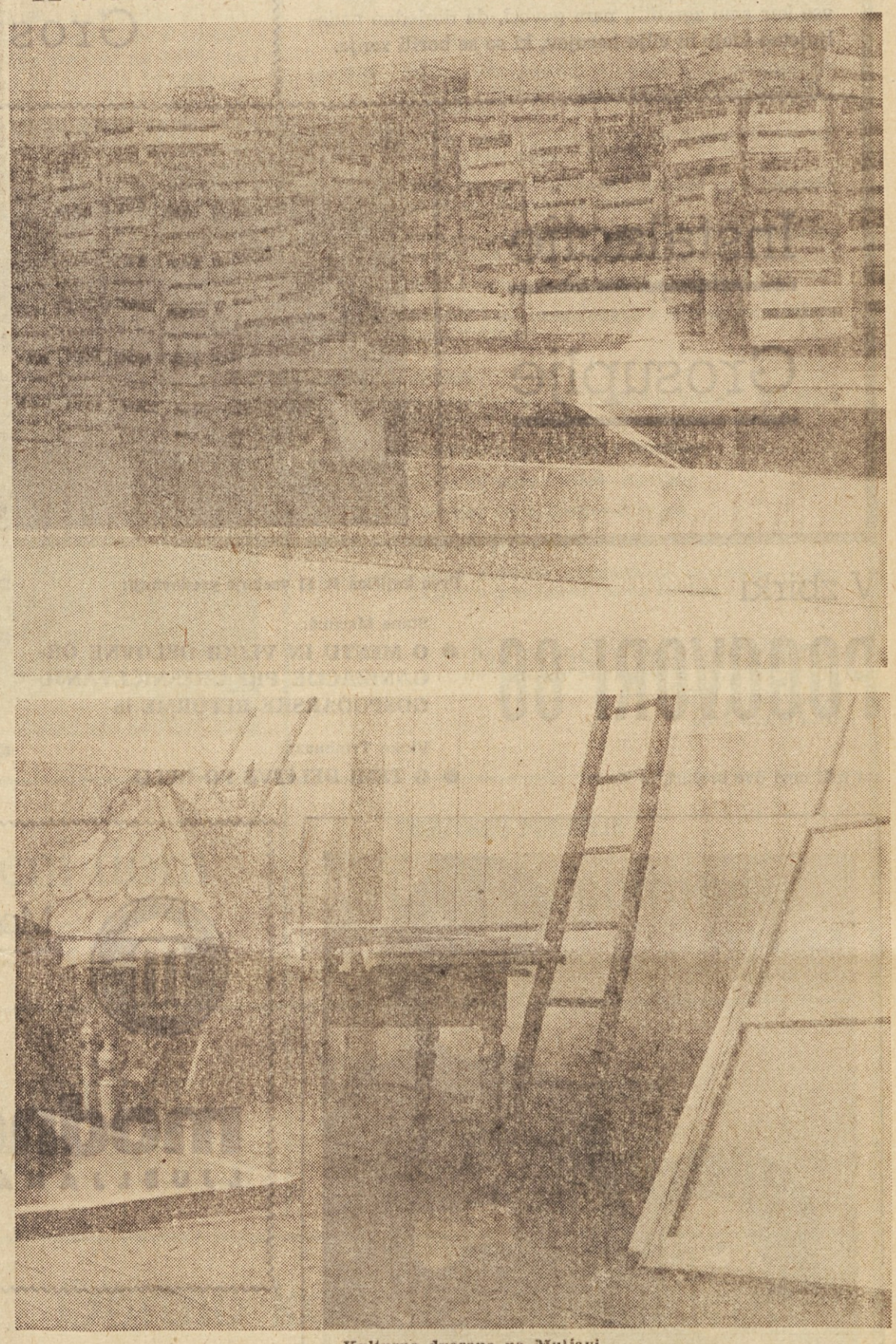

Kulturna dvorana na Muljavi

RAZMIŠLJANJE O NOVI KULTURNI SEZONI V ZASAVJU

Med potrebami in možnostmi

Čas med jesenjo in zimo nameravajo v Zasavju prav pošteno izkoristiti za najrazličnejše kulturne dogodke in prireditve. Te dni so malone v vseh občinah že izoblikovali načrte, ki jim že lep čas pravimo okvirni programi, ker so zanesljivo res okvirni, saj potrebe in možnost marsikdaj narekujejo spremembe. In če kdaj, potem bo »nova kulturna sezona« razpeta med potrebami in možnostmi pa med željami in nujo. Zanesljivo je namreč edino le-to, da za kulturno dejavnost letos in bržkone tudi prihodnje leto ni pričakovati kdove kaj več denarja.

Nekaj novih obetov pa le lahko zapišemo. V Hrastniku in Zagorju so nekateri delovni kolektivi obljubili sodelovanje pri organizaciji dramskih, glasbenih in vokalnih gostovanj. V Hrastniku bodo v takem sodelovanju še letos organizirali gostovanje Slovenskega okteta, priredili večer opernih arij in koncert solistične glasbe. V Zagorju morajo zbrati za štiri dramska gostovanja Celjskega gledališča najmanj 600.000 S-din. Nekateri delovni kolektivi so že izrazili pripravljenost podpreti ta gostovanja. Pozdraviti je treba odločitev hrastniškega občinskega sindikalnega sveta, ki je razpisal tekmovanje hrastniških skupin in ki je v svojem letnem proračunu določil 6 % vseh sredstev za kulturne namene. Podobno denarno zavzetost kaže tudi trboveljski občinski sindikalni svet. Tako imenovane predstave za delovne kolektive bodo potemtakem tudi v Zasavju kmalu pridobile domovinsko pravico, to pa je tudi legitimacija za udeležbo pri denarju, s katerim razpolaga sklad za pospeševanje kulturne dejavnosti in gostovanj pri sekretariatu za kulturo in prosveto SRS.

Trboveljčani se živahno pripravljajo za počastitev 10-letnice otvoritve njihovega Delavskega doma. Celotedenske prireditve in skrbno pripravljena razstava dokumentov in fotografij v avli tega doma pa naj bi ponazorile desetletno aktivnost vseh trboveljskih društev in njihovih skupin. Razen vokalnih in instrumentalnih koncertov, bo pri Trboveljčanih zagotovo vzbudil nemalo zanimanja povzetek najbolj uspelih gledaliških del, ki jih je gledališče »Svoboda-Center« uprizorilo v zadnjih desetih letih. Zagorjanom bosta vzeli mnogo časa dve osrednji kulturni prireditvi. Prva naj bi počastila 40-letnico Kosovelovega nastopa v tedanjem zagorskem marksističnem krožku, druga, prav tako pomembna pa bo zagotovo osrednja kulturna manifestacija leta 1967 — proslava 60-letnice Cankarjeve kandidature za poslanca v tedanji avstrijski državni zbor na listi socialdemokratske stranke. Načrti mešanega pevskega zbora »Vesna« pa so usmerjeni na prodor proti sosednjim republikam.

Po vsej verjetnosti bi se zamerili vsem ljubiteljem likovne umetnosti, če ne bi ponovno zapisali, da so v pripravah tudi razstave slikarskih del. V Zagorju so planirali za zdaj tri likovne razstave, dve tuji in eno domačo. (mv)

Še vedno – le polovični namen

Prizadevanja delavske univerze v Sežani na področju dopolnilnega osnovnošolskega izobraževanja za odrasle doslej niso obrodila kdove kakšnih uspehov. Mnoge delovne organizacije so sicer pobudo delavske univerze podprle in nekatere tudi pokazale pripravljenost plačevati stroške šolanja za svoje delavce, vendar pravijo, da za sedaj ni dovolj zanimanja med proizvajalci. Pa je to tudi res? V Tovarni pletenin v Sežani, kjer je delavska univerza organizirala prvi oddelek za izobraževanje odraslih, se je vpisalo 25 delavcev, vendar jih vztraja v šolskih klopeh le 5. Večinoma so obesili šolo na klin zaradi večizmenskega dela...

Denarna pomoč za izobraževanje odraslih je sicer vse hvale vredna pobuda kolektivov, vendar je to še vedno polovična pomoč, če jim hkrati ne zagotovijo delovnih pogojev za izredno šolanje.

Delavska univerza ima trden namen nadaljevati z dopolnilnim izobraževanjem. Pri tem se opira na podatek, da od 4400 zaposlenih nima končane osnovne šole nad polovico delavcev!

S. K.

RAZGOVOR Z GREGORJEM KOCIJANOM, ODGOVORNIM UREDNIKOM »KNJIŽNE POLICE«

Na pot bralcem in lepi knjigi

Minuli teden je izšla prva (dvojna) številka novega slovenskega mesečnika »Knjižna polica«. Iz ene same številke je težko razbrati celotno zamisel izdajatelja. Ali nam lahko, tovariš Kocijan, kot odgovorni urednik tega časopisa na kratko pojasnite, kakšen je namen časopisa in kakšna bo njegova vsebina?

— Nedvomno je res, da je ob eni sami številki težko v celoti ugotoviti izdajateljsko zamisel, vendar se mi zdi, da so nekateri poglavitni obrisi časopisa dovolj jasni, da je moč razbrati, kakšne bodo konture »Knjižne police« tudi v prihodnje. Izdajateljevo zamisel bi veljalo sprejeti z odprtimi rokami; list naj bi namreč utrjeval vezi med bralci in knjigo, budil željo po branju in usmerjal bralce, da bi segali po dobrih — ali bolje — najboljših stvaritvah domačih in tujih literarnih ustvarjalcev. Zanimivo branje (med drugim na primer odlomki del, ki jih izdajajo slovenske založbe), naj bi našega človeka navajalo, da bo bolj voljan posegati po lepi knjigi in da mu bo knjiga postala resnična potreba. »Knjižna polica« naj bi tako s celotno svojo vsebino prispevala k razširjanju dobre knjige in k vzgoji bralca. V »Knjižni polici« bodo poleg odlomkov del najrazličnejših avtorjev objavljeni tudi sestavki o napakah našega pisanja, o posameznih literarnih ustvarjalcih, o problemih v v knjižničarstvu in založništvu, o pojavih in gibanjih v slovenski sodobni literaturi itd. Del lista pa bo odmerjen tudi besedi naših bralcev in dejavnosti, ki naj bi se odvijala v okviru klubov ljubiteljev knjige. Z vsem tem, kar sem doslej povedal, seveda še nisem izčrpal pestrosti, ki naj bi jo skušal list doseči.

Kje bo »Knjižna polica« iskala svoje bralce oziroma, kdo so potencialni naročniki lista?

— Želeli bi, da bi »Knjižno polico« bralo čimveč ljudi, zlasti pa naj bi si utrla pot med tiste občane, ki jih je treba opozoriti na tovrstne duhovne vrednote in ki jim je nujno potrebno pomagati, da bi se lahko pravilno opredeljevali za dobro knjigo. Mislim, da bi mnogo dosegli, če bi se lista oklenili zlasti neposredni proizvajalci in mladina. Prvo številko pa je izdajatelj za zdaj razposlal vsem naročnikom edicij Prešernove družbe in naročnikom nekaterih zbirk drugih založb.

Kakšne ugodnosti bodo imeli naročniki »Knjižne police« poleg te, da jih bo sproti obveščala o pomembnejših izdajah naših založb?

— Naročniki »Knjižne police« si bodo kot redni člani PD, v okviru določenega števila knjig drugih založb, lahko nabavili knjige s 15 % popustom in uporabljali neke vrste servis Prešernove družbe, to se pravi, da bodo za vplačane mesečne oziroma občasne zneske lahko pri tem servisu naročili knjige katerekoli založbe.

Ali so vse slovenske založniške hiše privolile v ta popust, ali ni nevarnost, da bodo s popustom prodajale le stare knjižne zaloge?

— Za zdaj se v to akcijo še niso vključile vse založbe, vendar upamo, da bodo to čimprej storile. Kar pa zadeva drugo vprašanje, mislim da ni nevarnosti, saj se založbe le predobro zavedajo svojega kulturnega poslanstva in si želijo čim boljšega poslanstva z bralci. Seveda bi želeli, da bi posamezne založbe povečevale število knjig s 15 % popustom. Hkrati pa upamo, da bodo založbe za kvalitetna dela, ki so jih izdale že prej, priznale še večji popust.

Založbe sofinancirajo »Knjigo 66«, ki je seveda bolj knjigotržka publikacija. Ali bodo sofinancirale tudi »Knjižno polico« oziroma kdo bo financiral ta časopis?

— List bo financirala Prešernova družba iz članarine oziroma vpisnine, iz prispevkov podpornih in temeljnih članov ter s pomočjo oglasov in družbene pomoči, ki pa je bila letos zaradi že razporejenih sredstev manjša.

Ob koncu samo še tole: Kako si zamišljate, da bi sindikalne podružnice v delovnih kolektivih lahko utirale pot »Knjižni polici« in dobri knjigi sploh?

— Sindikalne podružnice bi se morale zavzeti, da bi bile zaposlenim kulturne dobrine čimbolj dosegljive, še prav posebej pa naj bi vplivale, da bi delovni ljudje začutili, kako nujno jim je potrebna lepa knjiga. V boju za dobro knjigo naj bi namreč tudi sindikalne organizacije zastavile svoj vpliv in na najrazličnejše načine spodbujale, da bi se širil krog ljudi, ki jim bo knjiga najzvestejši prijatelj. Če bodo sindikalne podružnice odigrale takšno vlogo pri širjenju knjige potem gotovo ne bo problem utreti pot v delovne organizacije tudi »Knjižni polici«.

SONJA GAŠPERŠIČ

Občani in kolektivi občine Grosuplje praznujejo in čestitajo

29. oktobra 1941—1966

Pred 25 leti je bila formirana na ta dan GROSUPELJSKA ČETA v vasi Plešivica.

Že petindvajsetič se občani spominjajo tega dne in herojske borbe za boljše življenje delovnih ljudi, ki je v letih povojne graditve in prizadevanj obrodila bogate sadove. Nove tovarne, trgovine, stanovanja... vse kar smo zgradili, nam govori, da dosledno nadaljujemo ideje in cilje herojev, ki so se borili zanje.

ZA OBČINSKI PRAZNIK
ČESTITAMO VSEM OBČANOM
Z ŽELJO,

da tudi v bodoče prispevajo z neumornim delom in prizadevanjem za čimprejšnjo izgradnjo naše socialistične domovine!

Skupščina občine Grosuplje

Občinski sindikalni svet

z vsemi ostalimi množičnimi organizacijami

Grosuplje

Instalacije

Grosuplje

Agrokombinat Grosuplje

APNENICA DOBREPOLJE

V zbirki

POGOVORI 66

sta izšli novi dve brošuri, in sicer:

Prva knjižica št. 11 vsebuje predavanji:

Stane Marinič:

- **O MESTU IN VLOGI DELOVNE ORGANIZACIJE PRI URESNIČEVANJU GOSPODARSKE REFORME in**

Vinko Trinkaus:

- **O TEMI DELITVE PO DELU**

Druga knjižica št. 12 pa od avtorjev:

dr. Ivan Kristan:

- **O SAMOUPRAVLJANJU V DELOVNI ORGANIZACIJI PRI URESNIČEVANJU GOSPODARSKE REFORME in**

Vlado Vodopivec:

- **O ZAKONODAJI V DELOVNIH ORGANIZACIJAH**

Za vse štiri teme je Jože Valentinčič napisal metodične napotke, kako naj se gradivo proučuje in uporablja v praksi in še posebej, kako naj se ga poslužujejo samoupravljavci.

Knjižica št. 11 — cena 5 N-din,
Knjižica št. 12 — cena 4 N-din.

Naročila sprejema:

Uprava Delavske enotnosti, Ljubljana
DALMATINOVA 4, tel. 310-033

Vedno in ob vsaki priliki skodelico kave

mercator

Modne pletenine za jesen

modna hiša
LJUBLJANA – MARIBOR

nama LJUBLJANA

V BLAGOVNICI S STANOVANJSKO OPREMO
NAMA, WOLFOVA 1
NA IZBIRO
V I. NADSTROPJU:

- posteljno perilo, prešite in volnene odeje
- dekorativno blago
- serviete, prti, brisače
- preproge, tekači, obloge tal, zavese
- gospodinjski aparati, hladilniki, štedilniki, sesalci, loščilci, mešalci, bojlerji
- radio aparati, televizorji, gramofoni, magnetofoni, transistorji, radijske in TV antene
- svetilke: stropne, stenske, namizne, stoječe

Nakup pohištva in gospodinjskih aparatov tudi na potrošniški kredit — 10-odstotni popust pri plačilu z devizami.

nama LJUBLJANA

● VODNE ČRPALKE IN ELEKTROMOTORJE ZA KMETIJSTVO

DOBITE S POPUSTOM, ČE PLAČATE S TUJIMI PLAČILNIMI SREDSTVI — DEVIZAMI.
S POPUSTOM (ZA DEVIZE) PRODAJAMO TUDI NAŠE OSTALE PROIZVODE.

NAČIN PLAČEVANJA:

1. **z efektivno tujo valuto,**
2. **s čeki in traveller čeki,**
3. **z nakazili preko banke,**
4. **z nakazili iz inozemstva.**

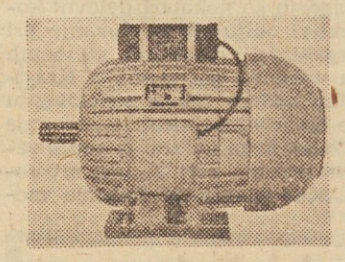

Tuja plačilna sredstva nam lahko pošljete tudi po pošti. Priporočamo, da se v ta namen poslužite denarnega pisma.

Zahtevajte obširne opise naših proizvodov, strokovne nasvete in ponudbe pri nas in pri naših predstavništvih:

- **ELEKTROKOVINA, Beograd, Obilićev venac 26**
- **ELEKTROKOVINA, Zagreb, Marinkovićeva 5**
- **ELEKTROKOVINA, Ljubljana, Titova 38**
- **ELEKTROKOVINA, Sarajevo, Maršala Tita 54**
- **ELEKTROKOVINA, Skopje, Bulevar JNA 6 a**

ELEKTROKOVINA
Maribor

TRŽAŠKA št. 109, p. p. 75; Telefon: 31-120, Telex: 331-31; Telegram: ELKO Maribor

IGO
LJUBLJANA

Uprava: Trnovski pristan 8, tel. 20-879, 21-747
Obrat: Gradaška 22, telefon 20-103

PROJEKTIRAMO,
IZDELUJEMO IN MONTIRAMO OPREMO ZA VSE VRSTE KUHINJ, SAMOPOSTREŽNIH RESTAVRACIJ IN GOSTINSKIH OBRATOV
PRIMERNE CENE! IZDELAVA SOLIDNA!

Mura
MURSKA SOBOTA

ELEGANTNE SRAJCE IZ DIOLENA

Občinski sindikalni svet

Občinski odbor SZDL
Občinski odbor ZMS
Občinski odbor ZROP
Občinski komite ZKS
Občinski odbor ZB
Občinski odbor RK

in ostale množične organizacije

BREŽICE

OBČANI OBČINE BREZICE PRAZNUJEJO IN ČESTITAJO

Mimo tega, da občani brežiške komune te dni obujajo spomine na dogodke pred petindvajsetimi leti, ko je bila ustanovljena revolucionarna brežiška četa, se toliko bolj veselijo napredka, bodisi na področju gospodarjenja, ali družbenega življenja sploh, ob letošnjem občinskem prazniku.

Gospodarska rast brežiške občine je popolnoma v skladu z intencijami reforme. Predvidevajo, da bo letošnji družbeni proizvod porasel za približno 12 % v primerjavi z lanskim letom, da se bo približal 17 milijardam starih dinarjev. Narodni dohodek bo v primerjavi z lanskim letom predvidoma porasel za 14 %, kar pomeni povečanje na prebivalca od lanskih 277.000 starih dinarjev na 315.000 starih dinarjev. Tudi osebni dohodki rastejo v povprečju za 21 %. Povedati pa velja tudi, da so letos v brežiški občini vložili v objekte komunalnega, stanovanjskega gospodarstva ter v kulturo in prosveto nad milijardo starih dinarjev.

Številnim čestitkam občanom brežiške občine se ob njihovem prazniku pridružujeta tudi uprava in uredništvo DELAVSKE ENOTNOSTI.

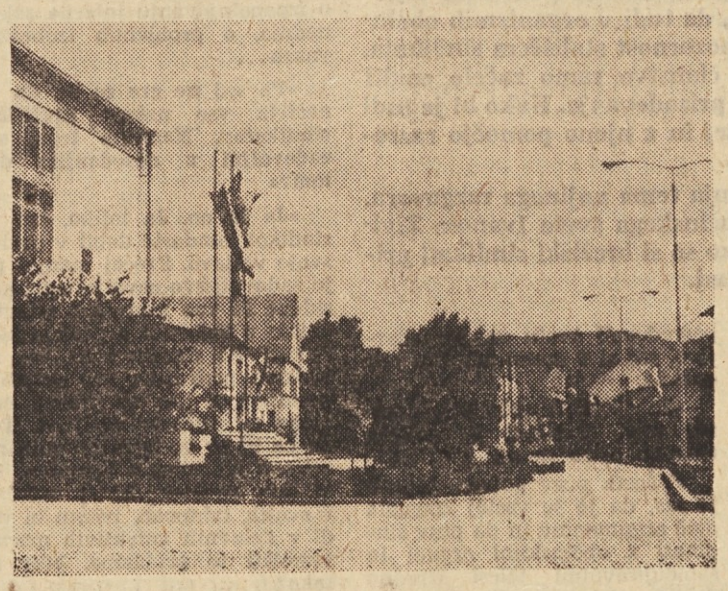

VABIMO K PRIREDITVAM OB OBČINSKEM PRAZNIKU OBČINE BREŽICE

Četrtek, 27. oktobra

ob 18. uri Baklada in kres v Dobovi — ob kresu spored zbornih pesmi, recitacij in godbe

ob 19. uri Svečana akademija v prosvetnem domu Brežice

ob 19.30 Svečana akademija v prosvetnem domu v Dobovi

Petek, 28. oktobra

ob 8.30 Razglasitev rezultatov športnih tekmovanj sindikalnih podružnic in podelitev pokalov v prosvetnem domu v Dobovi

ob 9.30 Štafetni tek športnikov, mladine in pripadnikov armade v pozdrav občinskemu prazniku iz Brežic v Dobovo

ob 10. uri Svečana seja skupščine občine Brežice v dvorani prosvetnega doma v Dobovi

ob 11. uri Otvoritev novih prostorov za pošto in avtomatsko telefonsko centralo v Dobovi

ob 14. uri Zabavna prireditev s tekmovanjem v streljanju na glinaste golobe v Dobovi

ob 17. uri Skupne vaje gasilskih društev v Dobovi

ob 19.30 Koncert slovenskega okteta v dvorani prosvetnega doma v Dobovi

Sobota, 29. oktobra

ob 10. uri Otvoritev obrata za konfekcijo podjetja Jutranjka Sevnica v Brežicah

ob 12. uri Otvoritev nove tržnice v Brežicah

ob 13. uri Otvoritev ceste Brežice—Bizeljsko

ob 14. uri Otvoritev ceste Brežice—Dobova

ob 19. uri Zabavna prireditev s plesom v Dobovi

ob 20. uri Nastop kulturno umetniškega ansambla »Lado« Zagreb v prosvetnem domu Brežice

Skupščina občine Brežice

region

PROJEKTIVNI BIRO
BREŽICE
Tel. 72-266

OBRTNO KOVINSKO PODJETJE
KOVINOPLAST
JESENICE NA DOLENJSKEM

- IZDELUJE PREDMETE IZ PLASTIČNIH MAS IN UMETNIH SMOL
- ŽIČNO PLETENJE
- KLUČAVNIČARSTVO, KOVINSKO STRUGARSTVO IN MEHANIKA

Šolski center za blagovni promet BREŽICE

Zdravstveni dom BREŽICE

TRGOVSKO PODJETJE
Ljudska potrošnja
BREŽICE

SPLOŠNO LIVARSTVO Dobova

KOLEKTIV
OPEKARNE BREŽICE
čestita
- vsem občanom in poslovnim prijateljem ter priporoča vse vrste kvalitetnih opečnih izdelkov, okenske preklade in prednapete nosilce za stropove

RUDNIK LIGNITA, GLINE IN KREMENOVIH PESKOV
GLOBOKO
ČESTITA VSEM OBČANOM IN JIM KLIČE SREČNO!

KOLEKTIV
TRGOVSKEGA PODJETJA NA VELIKO IN MALO
KRKA **BREŽICE**
- se zahvaljuje vsem potrošnikom — kupcem za do sedaj izkazano zaupanje nakupa blaga v naših poslovalnicah in se priporoča za nadaljnji nakup

Obrtno kovinarsko podjetje
DOBOVA
JE SPECIALIZIRANO PODJETJE ZA IZDELAVO HAL IN IZDELOVANJE PREDMETOV IZ KOVINSKE STROKE.
ZA CENJENA NAROČILA SE PRIPOROČA KOLKETIV!

ZDRUŽENO ŽELEZNIŠKO TRANSPORTNO PODJETJE
PODJETJE ZA POPRAVLJANJE VOZ
DOBOVA

Sindikalna podružnica
Tovarne pohištva
BREŽICE

Vodna skupnost Dolenjske
Novo mesto
z obratom Brežice

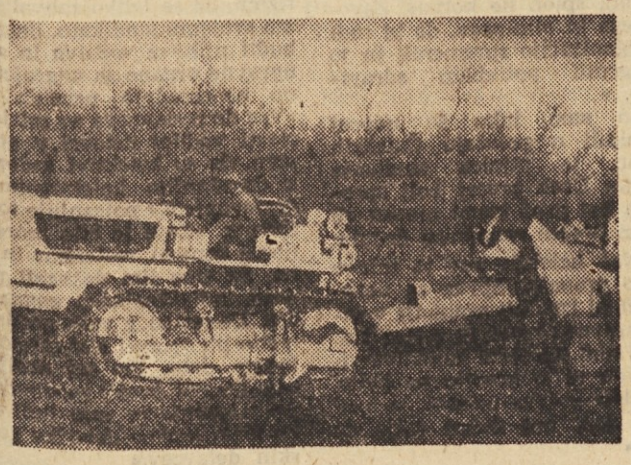

Kmetijsko gozdarsko podjetje
BREŽICE

Gostinsko podjetje
Grad Mokrice
nudi cenjenim gostom ugodne restavracijske usluge z izbranimi vini, udobnimi sobami z lepim razgledom na znani angleški park in Savsko dolino.
Za svečane prireditve in konference je interesentom na razpolago več dvoran.
Dnevno glasba s plesom.
Za cenjeni obisk in naročila se priporoča kolektiv.

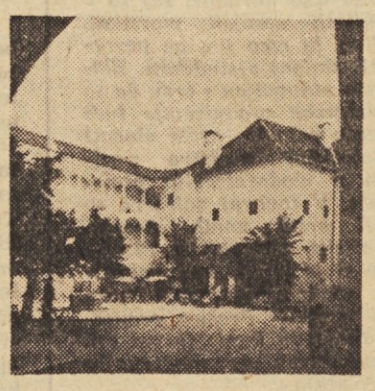

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DRŽAV, ZDRUŽITE SE!

POSEBNA IZDAJA O BREŽICAH

Brežiškega župana Milana Šepetavca je te dni težko najti v njegovi pisarni. Je kajpak eden od tistih, ki hočejo biti povsod zraven. In tudi to pot je brežiški župan »kontroliral«, ali bodo vsi objekti, ki so jih letos »zastavili«, zgrajeni do roka. Do občinskega praznika.

»Vse bo zgrajeno do roka,« je rekel Milan Šepetavc, ko sem ga srečal na gradbišču novega mostu sredi Brežic.

Najin pogovor pa se je nato nadaljeval v njegovi pisarni.

»Letos smo razpoložljiva sredstva v glavnem vložili v šolstvo in kulturo ter komunalno dejavnost. Zgradili smo nov trakt brežiške gimnazije in preuredili staro poslopje v celovit in sodoben šolski objekt, ki nas je veljal 282 milijonov starih dinarjev. V komunalnem in stanovanjskem gospodarstvu pa smo letos začeli z modernizacijo ceste Brežice—Bizeljsko, potem smo asfaltirali cesto Brežice—Dobova—Sotla ter uredili več manjših cestnih priključkov. Vrednost vseh teh objektov in še nekaterih drugih je blizu 340 milijonov starih dinarjev. Zgradili pa smo tudi 50 novih družinskih stanovanj v vrednosti kakih 400 milijonov starih dinarjev. In če bi zdaj odgovorili še na vprašanje, česa sem najbolj vesel, potem bi se verjetno odločil za novo gim-

MILAN ŠEPETAVC, PREDSEDNIK OBČINSKE SKUPŠČINE V BREŽICAH

Z ROKO V ROKI

nazijo, čeprav nič ne zmanjšujem pomembnosti in vrednosti tudi drugih objektov.«

»Res spodbudni rezultati za brežiško občino. Toda pozabiva za trenutek na občinski praznik. Zanima me, tovariš predsednik, kako občinska skupščina sodeluje z družbeno političnimi organizacijami in še posebej z občinskimi sindikati pri razreševanju številnih problemov?«

»Prav s sindikati ne najdemo vedno soglasja. Toda ne smete me napak razumeti, takšna nesoglasja so včasih potrebna. Potrebna zavoljo tega, da problem, ki ga obravnavamo, res kar najbolje razrešimo. Nasploh moram priznati, da nas sindikati v marsičem prekašajo. Zlasti so mnogokrat hitrejši pri reševanju nekaterih problemov. To se je na primer primerilo na področju kulture in prosvete v občini. Sicer pa vse probleme, za katere menimo, da jih lahko rešimo s pomočjo sindikatov, vedno tudi skupaj rešujemo. Tu bi omenil probleme gospodarjenja, potem oddih in rekreacijo delovnih ljudi in podobno.«

»Slednjič, kje se sodelovanje skupščine in sindikatov najbolj odraža?«

»Menim, da se to sodelovanje odraža prav v vse boljšem gospodarjenju delovnih organizacij. Občinski sindikalni svet in naša skupščina sta imela že vrsto skupnih sestankov, zlasti sindikat z zborom proizvajalcev. Največ smo govorili o tem, kako doseči, da bi delovne organizacije še boljše gospodarile. Takšne razprave so bile izredno koristne, saj so v kolektivih sprejeli marsikak predlog, ki smo jim ga posredovali skupaj s sindikati. Zlasti sem zadovoljen s tem, da so gospodarske organizacije tudi na našo pobudo začele vlagati razpoložljiva sredstva predvsem v modernizacijo proizvodnje. V tovarni pohištva so kupili vrsto novih strojev. Kmetijska zadruga v Bizeljskem si je kupila novo garnituro stiskalnih strojev, prav tako je KGP Brežice preuredilo hleve za kurjo farmo itd. Skratka, vse za modernejšo proizvodnjo.«

IZ RAZGOVORA Z IVANOM ŽIVIČEM, PREDSEDNIKOM BREŽIŠKIH SINDIKATOV:

IMAJO SVOJO VELJAVO

Za brežiške sindikate velja, da imajo svojo veljavo v komuni. Ne samo pri drugih družbeno-političnih organizacijah in ne gre le za to, da tudi v organizmih občinske samouprave velja vsa pozornost stališčem sindikata, gre predvsem zato, da je članstvo samo začelo ceniti svojo organizacijo in njena prizadevanja. Kako bi je tudi ne, ko pa proizvajalci v njej in z njeno pomočjo razrešujejo svoje probleme.

In prav to je tudi osrednja tema najinega razgovora. Tako se s predsednikom občinskega sveta Ivanom Živičem pogovarjava o tem, kako so si brežiški sindikati pridobili svojo veljavo v komuni.

Odgovor na vprašanje ni neposreden, toda v svojem bistvu zato nič manj prepričljiv. Delo občinskega sindikalnega sveta je pravzaprav zasnovano na zaključkih minulega občnega zbora. Tako gre zdaj predvsem za to, da uresničujejo točko za točko, sklep za sklepom.

»Lahko te svoje misli nekoliko podrobneje opredelite?«

»Eden od zaključkov občnega zbora je bil, da moramo v sindikatih posvetiti posebno skrb prehodu na 42-urni delovni teden. Kmalu zatem pa je bila to tudi osrednja tema našega plenarnega zasedanja. Ta razprava in konkretni zaključki pa so spodbudili delo v občinski komisiji za prehod na skrajšan delovni čas. Razen tega pa smo sklicali tudi sestanke v podružnicah in tako poskušali zlomiti pred tem kaj pasiven odnos do tega problema, predvsem pa smo jasno povedali, da v sindikatih nameravamo vztrajati, naj v službah delovnih organizacij izdelajo vse potrebne analize in načrte za prehod na 42-urni delovni teden.«

»Rekli ste, da ste sindikati vzpodbudili delo občinske komisije. Je pri vas v navadi, da posredujete svoje ugotovitve in stališča vsem prizadetim v komuni?«

»Vsekakor. Kako bi sicer mogli pričakovati, da se bodo problemi razrešili. Za primer tole: ko smo v občini razpravljali o rezultatih polletnega gospodarjenja in smo tudi v sindikatih dobili v razpravo poročilo z občine, se s tem nismo zadovoljili. Obiskali smo zato 10 podjetij v komuni in proučili dejanske probleme v gospodarjenju. Zaključke občinskega sindikalnega sveta pa smo nato posredovali svetu za gospodarstvo, saj si v marsičem niso bili enaki.«

»Se ob takih primerih, denimo med sindikati in občino, ustvari naelektreno vzdušje?«

»Včasih prav gotovo, čeprav je res, da je še vselej zmagala moč argumentov in da prav sindikati z občinskimi organi in samoupravnimi telesi izredno dobro sodelujemo. Pa da se ne bi napak razumeli, tako kot posredujemo svoja stališča občinskim organom, tako jih tudi delovnih organizacijam, sindikalnim podružnicam. Saj gre zato da se zadeve razrešijo, mar ne? Pa naj na primeru ponazorim. Na občnem zboru smo si sindikati zadali, da je ena izmed naših nalog tudi skrb za oddih in rekreacijo proizvajalca. Na enem od letošnjih plenumov smo to problematiko temeljito proučili. To je bila nato osrednja tema posvetov s predsedniki podružnic, o tem pa smo razpravljali tudi na skupnem zasedanju našega plenuma in splošnega zbora občinske skupščine. Posledica tega je nekaj povsem konkretnih rezultatov: v brežiški komuni imamo dobro organizirano počitniško skupnost odprtega tipa. Zelo so se razživele delavske športne igre, saj ugotavljamo, da se na tekmovanjih pojavlja čedalje več ekip, da delavci ustanavljajo sebi v razvedrilo in oddih tudi v podjetjih samostojne športne sekcije.

Razgovor o prizadevanjih brežiških sindikatov s tem kajpak še ni bil pri koncu. Kasneje sva ga, da še sama nisva vedela kdaj, speljala na nove naloge, nekatere med njimi zelo pomembne. Tako se med drugim pripravljajo na razpravo o izvedbi občnih zborov, razpravljali bodo o srednjeročnem programu razvoja v občini, nato o izpopolnjevanju interne zakonodaje, o problemih izobraževanja...

»Pa saj ne gre za to, da bi naštela vse naloge brežiških sindikatov. Namesto tega, ste zadovoljni z dosedanjim delom?«

»Ja in ne. Ja toliko, ker je sindikat vendarle dobil v občini svojo veljavo, Precej manjše pa je zadovoljstvo zavoljo tega, ker sklepe še vse prepočasi uresničujejo v delovnih organizacijah. Zakaj? Po mojem zato, ker so vodstva podružnic vse premalo samostojna, ker so preveč odvisna od vodstev podjetij. Toda če bi se vodstva oslonila na celotno sindikalno članstvo, če bi bilo članstvo dovolj odločno v svojih zahtevah, potem bi tudi v delovnih kolektivih morali razrešiti te probleme. Mar ni tako?

MALA ANKETA

Na predvečer občinskega praznika se brežiški občani veselijo uspehov, ki so jih dosegli v minulem letu. Vsega, kar so želeli za skupen blagor občanov, niso dobili. Zato ni naključje, da gojijo tihe želje, kaj bi morali v občini urediti do prihodnjega praznika. Nekatere med njimi smo povprašali:

Česa si želite v komuni na področju družbenega standarda do prihodnjega 29. oktobra?

CILKA RADANOVIČ, kvalificirana delavka v Beti:

V Dobovi pogrešamo otroški vrtec. V našem kolektivu smo v glavnem zaposlene ženske. Urejamo si varstvo, kakor vemo in znamo. To pa ni rešitev. V Dobovi je več kolektivov in čimprej bi se morali sporazumeti z občinsko skupščino in vendar že nekaj storiti za naše otroke in zaposlene starše.

REZIKA ŠINKOVEC, točajka v motelu Grič:

Stanovanje, čimveč stanovanj! S sodelavko stanujem v eni sobi. Kot podnajemnica. Otroka ne morem imeti pri sebi. V kolektivu ne morem mnogo pričakovati, zato bova s sostanovalko poskusili dobiti kredit, dodali bi še prihranke in si kupili montažno hišico.

MARIJA ŠEPETAVC, prodajalka v podjetju Ljudska potrošnja:

Želim, da bi spet dobili šivilsko delavnico, takšno kot smo jo že imeli. Z uslugami smo bili vsi zadovoljni. Ne vem, zakaj so jo zaprli, ko pa v Brežicah nima dvojnika.

REZIKA PANGERŠIČ, bolničarka v Zdravstvenem domu:

Želim, da bi spet dobili šivilsko delavnico, takšno, kot smo uredili zraven njega igrišče. Poleg tega bi pa morali v Brežicah zgraditi vsaj še en vrtec, saj lahko sprejme sedanji samo 50 otrok, s čimer pa niti približno ne rešujemo varstva otrok.

PREDSEDNIK ODBORA SINDIKATA DELAVCEV STORITVENIH DEJAVNOSTI MIHA SAVNIK IN TAJNIK IVO OSOLNIK O USPEHIH ODBORA

Načrti za delo so oživeli

Tri leta je tega, ko so brežiški sindikati izvolili svoj odbor sindikata delavcev storitvenih dejavnosti. Predsednik odbora Miha Savnik in tajnik Ivo Osolnik ugotavljata, da sta morali miniti dve leti, preden so se znašli in ugotovili, kaj naj bi delal odbor, in spoznali pravi namen njegove ustanovitve. Zato so pa zadnji enoletni uspehi tako bogati, da jih v tem kratkem sestavku ne bi mogli našteti.

»Na lanskem občnem zboru smo sprejeli program dela,« začenja pogovor Miha Savnik in odpre med pripovedovanjem debel, lepo povezan sveženj zapisnikov in analiz kot pismen dokaz, da so načrti za delo tudi oživeli. »Že dlje smo ugotavljali, da v občini nazaduje obrtništvo. Nekatere dejavnosti so tako rekoč neopazno izginile. Nihče ni doslej zbiral podatkov o tem, katere obrtne usluge nazadujejo, niti tega ne, koliko delavcev je zaposlenih v obrti. Odbor je začel zbirati podatke in je napravil analizo sedanjih razmer in perspektivnih potreb v razvoju obrti. Probleme obrtništva je obravnaval občinski sindikalni svet na plenumu in povabil k sodelovanju tudi predstavnike obrtnih kolektivov. Zbrano gradivo in naše priporočilo za razvoj obrti smo potlej posredovali občinski skupščini, ki je predloge osvojila in uvrstila obrtništvo v svoj delovni program.«

Brežiški sindikati imajo srečno roko pri izbiri in reševanju zapletenih vprašanj v občini. Pa ne po naključju. Pri delu so vztrajni in iznajdljivi. Tako so se letos ob koncu šolskega leta lotili problema zaposlovanja mladine. »To je bilo pionirsko delo,« zatrjuje tovariš Savnik, »kajti za zaposlovanje mladine v Brežicah doslej ni nihče skrbel. Problemi z nezaposlenimi mladimi ljudmi pa so čedalje večji. Iz leta v leto se njihovo število veča, saj ne morejo dobiti niti delovnega niti učnega mesta.«

»Letos je ostalo brez učnih mest 198 učencev, to je več kot dve tretjini vseh, ki so uspešno končali osnovno šolo,« nadaljuje to temo tajnik odbora tovariš Osolnik. »Medtem pa polovica letošnje generacije ni uspešno dokončala osnovne šole. Da bi vsaj približno prišli na konec vsem tem vprašanjem, smo prosili za sodelovanje vse institucije, ki bi lahko pripomogle pri rešitvi problema. S predstavniki šol smo proučevali vzroke za slabe učne uspehe, z zavodom za zaposlovanje pa smo se posvetovali o možnostih zaposlitve. Na osnovi obširne dokumentacije smo poslali pismo delovnim organizacijam in zasebnim obrtnikom ter jim razložili težak problem zaposlovanja in možnosti vključevanja mladine v uk. Odziv na pismo je bil presenetljivo ugoden. Na občinski sindikalni svet smo dobili večje število ponudb za učna mesta. Odstopili smo jih potem zavodu za zaposlovanje, občinski skupščini pa preostalo dokumentirano problematiko nezaposlenosti naših najmlajših občanov.«

Odbor sindikata delavcev storitvenih dejavnosti je uvrstil v svoj program dela vse delovne kolektive, ki jih zastopa. Zavzetega reševanja njihovih problemov se zavedajo v polni meri člani sindikata. Tako pripovedujejo delavci v gostinstvu in turizmu, da se lahko zahvalijo samo svojemu sindikatu, da je pobudil njihova vodstva in samoupravne organe za nagrajevanje po neposrednih uspehih dela. »Vse do nedavnega so zatrjevali, zlasti vodilni delavci v gostinstvu, da so kolektivi zadovoljni z dosedanjim kolektivnim nagrajevanjem,« pojasnjuje tovariš Savnik. »Zato je bilo potrebnih nekaj komisij, sestankov in analiz, da smo jim dokazali prednosti individualnega nagrajevanja. Danes so v vseh gostinskih podjetjih delavci plačani po vloženem delu. Pri tej akciji pa smo dosegli dvoje: spodbudnejše nagrajevanje in zato tudi znatno višje osebne dohodke gostinskih delavcev.«

NAPOSLED PRIJETNEJŠI DNEVI V ČATEŠKIH TOPLICAH?

ČE PRESAHNE VRELEC...

Morda malce nenavadno za naše dosedanje izkušnje, pa je le res, da je v začetku letošnjega leta svet delovnega kolektiva v Čateških Toplicah zahteval, naj pride pogledat njihovo poslovanje komisija službe družbenega knjigovodstva. Dolgo so morali čakati na to komisijo.

Te dni pa je komisija le prišla in že zaključuje delo. O tem, kaj je komisija ugotovila, uradno še ne moremo poročati. Neuradno pa smo zvedeli, da se ugotovitve komisije v celoti ujemajo s pisanjem o razmerah v Čateških Toplicah v našem tedniku, približno pred tremi meseci.

Gre za tole: strokovne službe, zlasti računovodstvo, niso bile kos svojemu delu. Zavoljo tega so si posamezni vodilni uslužbenci, med njimi direktor zdravilišča, privoščili marsikaj in se celo okoriščali. Vendar vse to zdaj za kolektiv Čateških Toplic samo po sebi ni več toliko pomembno, kot je pomembno to, kako se bo kolektiv znašel v novih razmerah, ko socialno zavarovanje ne pošilja več svojih pacientov na zdravljenje. Skratka, gre za to, kako se bo kolektiv znašel v pogojih, ko jim denar sam po sebi ne priteka več.

Tončka Urek, tajnica sindikalne organizacije v Čateških Toplicah, je ob tem povedala:

»Na vse strani smo se že obrnili, da bi pridobili več gostov. A kljub temu smo še zmeraj upali, pač zavoljo tega, ker je naše zdravilišče sodobno urejeno, da nam bo socialno zavarovanje le priznalo 120 bolniških postelj. Toda, kolikor vem, je tudi to propadlo...«

Dr. Ante Franovič, predsednik sveta delovnega kolektiva pa pravi:

»Zdaj prejemamo le 80-odstotne osebne dohodke. Odpustili pa smo petnajst zaposlenih. Takoj vam moram povedati, da smo odpuščali po posebnih kriterijih in ne po obrazih, kot nam morda nekateri očitajo. Prizadevali smo si, da smo odpustili zares najslabše, tako v gostinskem kot v zdravstvenem delu naše ustanove... Zdaj, ko nas je samo še 49, smo izračunali, da moramo dnevno narediti najmanj za 400.000 starih dinarjev prometa, če hočemo dobro gospodariti.«

»Boste te načrte uresničili?«

»Skoraj prepričan sem, da jih bomo, čeprav smo v precejšnji zadregi, saj smo še pred nekaj meseci odslavljali tuje goste, ko nismo imeli prostora in so bile vse postelje zasedene z domačimi bolniki, ki jih je poslalo socialno zavarovanje. Danes bo seveda te tuje goste težko pridobiti. Ponovno pa smo navezali stike z domačimi in tujimi turističnimi organizacijami. Do novega leta moramo urediti vse potrebno, da bodo zlasti tuji gostje začeli redno prihajati. Toda če nam le malo spodleti, res ne vem kako bomo.«

Iz pripovedovanja dr. Franoviča lahko še povzamemo, da se za zdravljenje v Čateških Toplicah najbolj zanimajo Švedi, Belgijci in Nizozemci.

»Rad bi povedal še tole: Zveza zdravilišč nam taka, kot je zdaj, sploh ne koristi. Zavoljo tega bi bilo prav, da bi tudi to organizacijo spremenili in jo prilagodili potrebam zdravilišč...«

Ko smo tako še naprej kramljali o položaju Čateških Toplic, je tajnica sindikata Tončka Urek precej bolj sproščeno kot pred tremi meseci ob našem prvem razgovoru dodala:

»Naš kolektiv vse te težave dobro prenaša. Sprva so nekateri člani izgubili zaupanje v samoupravne organe in v sindikat. Toda zdaj, ko člani kolektiva vidijo, da je le krenilo na bolje, vsaj kar zadeva odnose, je med nami tudi več dobre volje do dela.«

Šele četrtina delovnih organizacij brežiške komune je doslej že izdelala elaborate za prehod na skrajšani delovni teden. Razen enega pa so še ti elaborati hudo pomanjkljivi in enostranski, saj v nobenem kolektivu še niso izdelali kompleksnih analiz, ki bi opozarjale še na druge možnosti bolj intenzivnega gospodarjenja, kot pa so ukrepi za večjo delovno disciplino in boljše izkoriščanje delovnega časa, meni Erih Slatner, tajnik komisije za prehod na skrajšani delovni čas pri Skupščini občine Brežice.

»Na vseh dosedanjih posvetih in razgovorih pa smo znova in znova poudarjali,« pravi Erih Slatner, »naj bi v delovnih organizacijah izdelali

Preteča enostranost

takšne programe, ki bi ob analizi možnosti prehoda na skrajšan delavnik dajali odgovor tudi na druge ekonomske kategorije intenzivnejšega gospodarjenja: poslovno politiko podjetij v celoti, odpravljanje ozkih grl, kadrovsko politiko in še druga vprašanja.

Dosedanje izkušnje kažejo, da so tako storili le v Opekarni, ki med vsemi našimi delovnimi organizacijami trenutno zadeva ob največje težave na trgu, ker pač gradbeništvo preživlja hude čase. Vendar ta kolektiv navzlic temu želi čimprej preiti na skrajšani delavnik. Da bi to dosegli, pa so morali temeljito analizirati svoje poslovanje, in rekel bi, da so našli pot, kako bodo to dosegli.

Povsod drugod, mislim na elaborate, ki jih je komisija že prejela, pa se je vse skupaj zaustavilo le ob načelnih smernicah, kako mislijo uresničiti prehod na 42-urni teden. Še več: ponekod, na primer v podjetju DEKORLES, so enostavno kar določili rok, kdaj bodo delali po sedem ur dnevno, čeprav si še ne znajo odgovoriti, zakaj so se njihovi poslovni uspehi v zadnjih dveh letih poslabšali. Zavedamo se, da je v naši občini podjetjem precej težko poiskati odgovor na vsa tista vprašanja, na katera je med drugimi opozorila tudi naša komisija, ker jim manjka sposobnih kadrov. Ampak tako je: če hočejo sami sebi dobro, bodo to morali storiti tako ali drugače, če se hočejo izogniti težavam ali celo polomu.«

ZASLUGE SINDIKATA PRI REŠEVANJU ZAPLETENIH PROBLEMOV DRUŽBENIH SLUŽB

DRUŽBENO PRIZNANJE

Predsednik odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti Ivan Starman in tajnica Anica Rožič sta si vlogi v našem razgovoru kar razdelila. Tovarišica Rožičeva je pripovedovala o prizadevanjih sindikata na področju šolstva, tovariš Starman pa o zdravstvu. Pri tem se pa vsi trije opravičujemo, ker to pot ne bomo spregovorili o problemih preostalih družbenih služb. V minulem obdobju je imel namreč sindikat polne roke dela s problemi šolstva in zdravstva. In kar je najvažnejše, njegova prizadevanja so obrodila bogate sadove.

»Nedvomno ima največ zaslug sindikat v tem, da je uspel prenesti hude materialne probleme šolstva na dnevni red vseh družbeno političnih organizacij in slednjič še na zasedanje občinske skupščine,« ugotavlja Anica Rožič. »Za izhodišče svojih zahtev je sprejel sindikat na svojem občnem zboru sklep: osnovna dolžnost sindikata je razvijati in utrjevati samoupravljanje v šolskih kolektivih, pri tem pa izboriti pedagoškim delavcem samoupravne pravice do nagrade po vloženem in družbeno priznanem delu. In kot odmev na to zahtevo, je sklenil upravni odbor sklada, da se morajo sredstva za šolstvo natekati skladno z rastjo gospodarstva.«

Vsa prizadevanja pedagoških delavcev in njihovega sindikata, prav tako pa tudi drugih družbeno političnih organizacij in občinske skupščine, da bi dobilo šolstvo izdatnejšo materialno osnovo, so šolski kolektivi prvič občutili v šolskem letu 1964/65. Za to leto je občinska skupščina namenila za osnovno dejavnost šol 40 % več sredstev kot minula šolska leta. S tem pa je tudi ustvarila trdnejšo materialno osnovo za prihodnje in za vsa naslednja leta.

Toda, ali so skladno z večjimi sredstvi za materialne izdatke porasli tudi osebni dohodki prosvetnih delavcev? O tem pravi tovarišica Rožičeva tole:

»Osebni dohodki prosvetnih delavcev so se zvišali od 15 do 40 %. Prvič smo lahko upoštevali pri zvišanju osebnih dohodkov strokovno izobrazbo. Pri tem pa velja takoj povedati, da smo hkrati z zahtevami po strokovni izobrazbi poiskali vse možnosti, da bi prosvetni delavci lahko tudi pridobili potrebno izobrazbo. V ta namen so v skladu posebej naložena sredstva za spodbude pri študiju. Navzlic temu pa v šolstvu še zmeraj ne moremo govoriti o nagrajevanju po vloženem delu. Še zmeraj nagrajujemo le kvantiteto, ne pa tudi kvalitete pedagoškega dela. Kako oceniti kvaliteto, je zapletena zadeva in je ne morejo rešiti samo prosvetni delavci v eni občini. Vrednost pedagoške ure bi morala oceniti širša družbena skupnost.«

Tovariša Starmana, ki je kot predsednik odbora v pogovoru o problemih šolstva ves čas sodeloval, je zaskrbelo, da za probleme zdravstva ne bo ostalo dovolj prostora v našem sestavku. Zavoljo tega moramo izpustiti veliko izrečenih besed o rešitvi šolskih problemov, kajti besedo ima tovariš Starman o delu sindikata na področju zdravstva.

»Odbor je obravnaval probleme samoupravljanja v zdravstvenih ustanovah, pogodbene odnose med socialnim zavarovanjem in zdravstveno službo in kvaliteto dela zdravstvenih delavcev. Obravnava zadnjega vprašanja je rodila tudi podružnico Zdravniškega društva za Posavje. Člani društva se redno sestajajo, izmenjujejo izkušnje, hkrati pa s predavanji pomagajo širiti zdravstvevno kulturo. V programu pa imajo tudi strokovno izpopolnjevanje srednjega in nižjega medicinskega kadra.

Na področju samoupravljanja v zdravstvu opažamo, da ne dohajamo razvoja samoupravljanja v naši družbi. Za to so krivi subjektivni vzroki. Zdravstveni delavci še ne pojmujejo prav vloge svojih samoupravnih organov. Včasih se zgodi, da na sejah ščitijo posamezniki le interese svoje delovne enote in svoje sredine, pri tem pa pozabljajo, da gospodarijo za vso delovno organizacijo. Tako opažamo tudi, da ne posvečajo pred volitvami v samoupravne organe dovolj pozornosti izbiri kandidatov. Podobno se dogaja s samoupravnimi akti. Veliko pripomb smo lahko slišali, ko so izdelovali pravilnike o osebnih dohodkih, medtem ko za druge samoupravne akte ni bilo toliko zanimanja. Mnogokje imajo zato pravilnike na najudobnejšem mestu — v predalih.

Večji uspeh so imeli zdravstveni kolektivi pri sklepanju pogodb. Pri tem so si končno izborili vsa sredstva, ki so namenjena za zdravstvo. S temi sredstvi dobro gospodarijo, saj izkazuje naše zdravstvo najmanjši primanjkljaj pri komunalnem zavodu za socialno zavarovanje.«

RAZGOVOR Z MARIJANOM GREGORIČEM, DIREKTORJEM GIMNAZIJE

Pred verifikacijo

Direktor gimnazije Marijan Gregorič, ki je tudi član občinskega in republiškega odbora sindikata delavcev družbene dejavnosti, deli svoj delovni čas na dve povsem nasprotni delovni področji. Poleg tega, da je pedagoški in organizacijski predstojnik najvišje izobraževalne ustanove v Brežicah, je direktor šole v izgradnji. In kdove s čim ima trenutno večje skrbi, kajti našli smo ga med pleskarji.

»Z gradnjo smo začeli pred tremi leti,« začenja najin razgovor tovariš Gregorič. »Vse kaže, da bomo letos šolo le dogradili in izpolnili tudi druge zahteve za verfikacijo. Večino sredstev za dozidavo je prispeval medobčinski sklad, medtem ko ima pri adaptaciji največ zaslug občinska skupščina. Iz občinskega proračuna smo dobili tudi sredstva za opremo kabinetov.«

Brežiška gimnazija izobražuje dijake treh občin, vendar ji priznava očetovstvo samo brežiška občinska skupščina. Preostale občinske skupščine niso v minulih letih prispevale iz proračuna niti dinarja za adaptacijo, dozidavo in druge potrebe šole, čeprav jih je od 300 dijakov na šoli kar 170 iz sosednjih občin.

»Zlepa ne bi našli takšnega razumevanja za šole druge stopnje kot v naši občinski skupščini in brežiških delovnih kolektivih,« nadaljuje tovariš Gregorič. »Nekatere delovne organizacije so odvajale v minulih letih v medobčinski sklad celo dva odstotka od bruto osebnih dohodkov. Kolektivi sosednih občin pa ne izpolnjujejo tako spoštljivo obveznosti do medobčinskega sklada za financiranje šol druge stopnje. A ne glede na to so med gimnazijo in skladom dobri odnosi. Potrditev temu so znatna sredstva, ki nam jih je sklad namenil poleg osnovne dejavnosti za ureditev šole.«

V lepo urejenih učilnicah, kabinetih in laboratorijih bodo letos prvič uvedli kabinetni pouk. Tovariš Gregorič je zaskrbljen. Drage investicije, pravi, bo potrebno enako bogato poplačati. Ne skrbi ga pedagoški kader, skrbijo ga začetne težave pri uvajanju modernega pouka, ki bo terjal veliko več materialnih sredstev kot doslej.

BREŽIŠKI UČITELJI BI ŽELELI STORITI VELIKO VEČ ZA SVOJE ŠOLARJE:

V treh izmenah

Večerilo se je že, toda brežiški učitelji so si še vedno podajali kljuko zborničnih vrat. Mario Grgičevič, predsednik izvršnega odbora sindikalne podružnice, je iskal prostor v majhni konferenčni sobi, kamor bi lahko sedla h klepetu. Toda oba sva vedela, da se tu v odmoru ne bova mogla pogovoriti, kajti prijazni mladi učitelji bi naju zvabili v svoj razgovor, medtem bi pa zvonec vabil že k naslednji učni uri.

Na šoli ima menda največ prostora dežurni vratar. Zato sva prisedla s tov. Grgičevičem za njegovo mizo v vratarnici. Snovi za pogovor se je medtem nabralo že dovolj. V kratkem času ni bilo težko ugotoviti, da v tem mladem kolektivu ni težko biti predsednik sindikata, da pa vsi skupaj ne morejo, navzlic dobri volji in pripravljenosti za delo, storiti kaj več za dopolnilni pouk in razširjeno dejavnost zaradi pretesnih prostorov. In prav to stisko sva vzela »na muho«.

»V dveh starih stavbah se gnete tisoč otrok in 44 učteljev,« pripoveduje Grgičevič. Tako velikega kolektiva ne premore nobena delovna organizacija v občini, pomislim. Tovariš Grgičevič pa nadaljuje: »Trintrideset oddelkov se zvrsti v treh izmenah med sedmo zjutraj in sedmo zvečer. Učila prenašamo iz razreda v razred. To seveda ni kabinetni pouk, vendar si prizadevamo, da zaradi premajhnih prostorov ne bi oškodovali otrok za nazorni pouk, saj smo razmeroma dobro založeni z učili.

Za razširjeno dejavnost je na voljo le ena učilnica. Za ta prostor se vsak dan pogajamo, kdaj bi kdo lahko ujel čas za učni krožek. Na šoli smo sklenili, da bomo s temeljitim delom popravili učne uspehe. To prizadevanje pa ima le polovičen uspeh, ker ni prostora, da bi lahko uvedli celodnevno bivanje otrok v šoli. Med učenci pa jih je kar tristo, ki bi jim morali urediti pogoje za učenje in varstvo, ker doma nimajo urejenih družinskih razmer, ali pa so prepuščeni sami sebi. Med otroki, ki so nujno potrebni varstva, jih je približno 100, ki nimajo strehe nad glavo, medtem ko čakajo na avtobus. Vidite, tu so neizrabljene možnosti za boljši uspeh, pomanjkanje prostorov pa je glavna ovira za vso skrb in pomoč, ki bi jo radi nudili našim otrokom.«

Tovariš Grgičevič iskreno govori o prizadevanjih svojega kolektiva. Lani so na primer kdo ve v kako težkih razmerah podarili svojim učencem poleg šolske obveznosti še 2500 ur v dopolnilnih dejavnostih. Poleg tega so poskrbeli za prehrano otrok in na šoli je v tesnih prostorih pravcati obrat družbene prehrane, saj pripravijo dnevno 700 malic in 70 kosil.

Za tesne prostore na šol ne krivijo občinskega proračuna. Občinska skupščina jim je dala v zadnjih dveh letih več, kot jim je mogla dati. Načrti za dozidavo šole ležijo v predalih že več let, vendar v vseh teh letih niso mogli zbrati dovolj denarja. Cena gradnje pa je medtem poskočila od 230 na 300 milijonov starih dinarjev...

Bodo razklenili krog?

(Nadaljevanje s 1. strani)

žili. In prav zavoljo tega smo se usmerili tudi na domače tržišče. To je nujno, če hočemo priti iz težav.«

TUDI MERILA NAGRAJEVANJA!

Kolektiv brežiške Tovarne pohištva si po pripovedovanju njegovih predstavnikov nedvomno zelo prizadeva, da bi še bolje gospodaril. Drobnih izboljšav, ki so jih naredili na področju organizacije dela in tehnoloških postopkov bi lahko zapisali še nekoliko.

Toda ob tem velja povedati, da se je kolektiv kljub opisanim težavam v izvozu le odločil za izvoz svojih izdelkov. »Kajti samo izvoz nam bo zagotovil potrebne devize,« meni predsednik sindikata tovariš Kopinič, »da bomo lahko odplačali posojilo, ki nam ga je Jugobanka dala za nakup strojev. Toda ne vem, kako se bomo zdaj pogovorili z Jugobanko. Kdo ve, ali bo pripravljena zaradi naših težav podaljšati rok odplačila, kot so to storile druge banke? Triletni odplačilni rok je za nas res prekratek...«

V brežiški Tovarni pohištva pa pripovedujejo, da bodo morali še marsikaj sami storiti za izboljšanje organizacije dela, tehnološkega procesa...

»Zlasti pa moramo izpopolniti merila nagrajevanja ne samo za neposredne proizvajalce, marveč tudi za vodilne uslužbence v tovarni, za organizatorje proizvodnje. V naši tovarni je še mnogo delovnih mest, kjer so zaposleni plačani na uro. To pa je eden od osnovnih razlogov, da pri nas še nimamo enakih interesov do dela in gospodarjenja. Če pa hočemo, da bo vsak strokovnjak ali pa katerikoli delavec v upravno tehničnem vodstvu podjetja dal od sebe tisto, kar od njega pričakujemo, moramo urediti merila nagrajevanja. Menim, da so tudi za naše podjetje še precejšnje notranje rezerve prav v merilih nagrajevanja,« je še dodal tajnik sindikata Primož Rueh.

REZERVIRANI STOLPEC

Ivan Gašperin

predsednik IO sindikalne podružnice »Avtoprevoz« Brežice:

- **Kako je s samoupravljanjem in obveščanjem v vašem kolektivu?**

Prebijamo se skozi podobne težave kot druga prometna podjetja, samo da je pri nas še težje, ker je kolektiv majhen. Saj veste, kako je: šoferji so zmeraj na poti. Zato zasedanja samoupravnih organov pa tudi našega sindikata niso tako pogosta, kot bi lahko bila, ali bi celo morala biti. »Sejemo« pa navadno ob sobotah popoldne ali v nedeljo dopoldne in le izjemoma, če je kaj nujnega, tudi med tednom. Na srečo pa kakšnih posebnih problemov nimamo, ker gospodarsko še kar dobro uspevamo. Ob takih pogojih pa je seveda mogoče hitro in učinkovito reševati tekoče in druge zadeve.

S tem seveda nisem hotel reči, da samoupravljanje pri nas ne bi bilo razvito in da kolektiv ne bi bil obveščen o dogajanjih v podjetju. Med seboj se namreč sestajamo po manjših skupinah, kadar pač kdo pride »domov«, in se pogovorimo, kaj bi bilo treba urediti, ali kaj smo sklenili v samoupravnih organih. To prenašanje mnenj navzgor in navzdol pa kar dobro teče. Zato tudi nimamo težav zavoljo najbolj občutljive zadeve: osebnih dohodkov. Na videz namreč naši šoferji nesorazmerno veliko zaslužijo v primerjavi z drugimi člani kolektiva. Vendar pa smo se o vsem z ljudmi pogovorili in splošno mnenje je, da je tako edinole prav. Ne samo zato, ker so njihovi delovni in drugi pogoji neprimerno težji, ampak tudi zato, ker ti naši sodelavci prinašajo največ denarja, kot se temu reče.

Drago Matošec

tajnik IO sindikalne podružnice V. P. 6068, Bregana:

- **Če kje, potem pri vas lahko trdite, da samoupravljanje razvijate v resnično specifičnih pogojih. Kaj bi lahko o tem povedali?**

Res je, da živimo in delamo v svojstvenih razmerah in da to pomeni glavni vzrok, da se pri nas samoupravljanje razvija počasneje kot v drugih delovnih organizacijah. Večina odločitev naših samoupravnih organov namreč podleže pritrditvi pristojnih vojaških organov. Pravilnik o delitvi čistega dohodka smo na primer letos izdelali kar trikrat, preden smo zadovoljili tudi tiste zahteve, ki jih pred nas postavljajo specifičnost našega poslovanja in pa organi, ki za to odgovarjajo. Ljudem pa je ob takih pogojih seveda precej težko razložiti, zakaj mora biti tako in zakaj ne bi moglo biti drugače.

Čeprav pa imamo skoraj zvezane roke, vendarle iščemo rešitve, ob katerih bi lahko rekli, da smo se približali takšnemu samoupravljanju, ki ne bi pomenilo le načelnega govorjenja, ampak tudi in predvsem vsakdanjo prakso. Obračunske enote zdaj na primer oblikujemo in organiziramo tako, da bodo lahko samostojno živele. Morebitne težave zastran osebnih dohodkov bomo urejali z izravnalnim skladom, v katerega bodo prispevale vse enote. Vendar pa »izravnavanje« ne bo moglo trajati dlje kot tri mesece. Torej skrb za dobro gospodarjenje ne bo ležala le na strokovnih službah, ampak tudi na kolektivih teh enot. To hkrati predstavlja tudi prvi korak pri spodbujanju večje produktivnosti, kar slej ko prej pomeni največji problem naše delovne organizacije, ki pa ga, kar je tudi res, sami ne moremo povsem razrešiti.

Ivan Kostevc

predsednik IO sindikalne podružnice Trgovskega podjetja na veliko in malo »Krka«:

- **Vaš delovni kolektiv je raztresen po vsej komuni. V takšnih okoliščinah je menda težko sklicevati sestanke. Ali so člani kolektiva zavoljo tega oškodovani za neposredno upravljanje in obveščanje?**

Čeprav delamo v dvajsetih krajih brežiške občine, mnogi naši sodelavci pa tudi v deljenem delovnem času, ni ovire, da se ne bi sestajali in skupno reševali problemov gospodarjenja in medsebojnih odnosov. Na vsak sestanek delavskega sveta vabimo tudi predstavnike poslovalnic, če že niso člani samoupravnih organov. Glasovalne pravice sicer nimajo, zato pa se lahko oglašajo na sejah, povedo svoje mnenje in mnenje svojih sodelavcev in njihovi predlogi imajo enako veljavo kot predlogi članov samoupravnih organov. S takim načinom skrajšamo tudi pot za obveščanje, kajti predstavniki poslovalnic obvestijo svoj kolektiv takoj, ko se vrnejo na delo, o vsem, kar je sklepal in razpravljal delavski svet. Poleg tega pa razpošljemo vsem poslovalnicam še pismene sklepe delavskega sveta. Vsak mesec pa pošilja računovodstvo v naše poslovalnice tudi natančne obračune, tako da so delavci takoj seznanjeni, kako so poslovali v poslovalnici, kajti obračun je hkrati izhodišče za nagrajevanje po opravljenem delu naših delavcev.

Jože Verstovšek

predsednik sindikalne organizacije v Kmetijski zadrugi Brežice:

- **Kako je z delovnimi enotami v vaši delovni organizaciji?**

Rekel bi, da zanje še nismo ustvarili pravih pogojev, čeprav se tudi temu že približujemo. Zdaj imamo obračunske enote, po katerih tudi ugotavljamo dohodek in stroške. Te enote imajo tudi svoje obratne svete, ki so za zdaj še posvetovalnega značaja, in tudi svoje sindikalne pododbore.

Moram pa reči, da je sestav naše zadruge precej heterogen in da vse naše enote niso rentabilne, čeprav jih zadruga kot celota potrebuje. Težimo pa k temu, da bi pogoje gospodarjenja čimbolj izenačili, kar bi bistveno olajšalo delitev dohodka po delovnih enotah, ker bi se namreč laže izognili prevelikemu prelivanju sredstev, kar je doslej največji kamen spotike. V zadnjem obdobju smo se z našo investicijsko politiko temu že precej približali. Razen tega ima to tudi psihološki učinek. Čeprav namreč ljudem vse natanko pojasniš, se še zmeraj »slabo počutijo«, če so zaposleni v enoti, za katero vnaprej predvidevamo izgubo.

Zdaj smo že tako daleč, da poslovnega uspeha naše zadruge ne delimo linearno med vse člane kolektiva, ampak po uspehu posameznih enot. Pri tem kot uspeh računamo tudi manjšo izgubo, kot pa je bila planirana za enoto. Da smo to uzakonili v našem pravilniku o delitvi dohodka pa ima največ zaslug naš sindikat!

REZERVIRANI STOLPEC

Anton Savnik

predsednik IO sindikalne podružnice Podjetja za popravilo voz, Dobova:

● **Bi lahko povedali, kako je z nagrajevanjem po delu v vašem podjetju in kako sindikat pomaga pri urejanju medsebojnih odnosov?**

Sodeč po tem, da smo železniško podjetje in da smo pri povprečnih osebnih dohodkih 75.000 S-din na mesec med prvimi v občini, nekateri v podjetju in v občini menijo, da je pri nas vse prav in v redu. Kot predsednik sindikata pa lahko rečem, da delavci niso zadovoljni s sedanjim razmerjem osebnih dohodkov zaposlenih v upravi in v proizvodnji. Ne vedo namreč, ali so razlike, ki niso majhne, utemeljene ali pa niso. Da nekaj ni prav, so spoznali tudi samoupravni organi, ki so že zadolžili komisijo za delitev osebnega dohodka, da stvari prouči in da izdela predlog novega pravilnika. Ne vem pa, kaj je vzrok, da se komisija, imenovana že pred dvema mesecema in katere član sem tudi sam, vse doslej še ni sestala, čeprav venomer drezam in sprašujem, kdaj bomo vendarle začeli z delom.

Dejstvo namreč je, čeprav to ni samo značilnost našega podjetja, da imamo vsi najboljšo voljo, da bi nekaj storili ali uredili, ko pa je treba sklepe realizirati, vse skupaj v glavnem zamre... Ne vem, kaj je temu vzrok. Najbrž pa bo to, da razmere v podjetju in tudi osebni dohodki niso kritični in da zato odlašamo... Upam pa, da se bodo stvari obrnile na bolje po zadnjem sindikalnem sestanku vsega kolektiva, na katerem je bilo zelo zelo »vroče«.

Majda Žokalj

tajnica IO sindikalne podružnice Osnovne šole Velika Dolina:

● **Šolski delovni kolektivi v brežiški občini so si preko svojega sindikata in ob velikem razumevanju občinske skupščine odrezali v proračunskem hlebcu debelejši kos kruha. Potemtakem so zagotovljeni osnovni pogoji za uspešnejše samoupravljanje na šoli. Mislite tudi vi tako?**

Res je, da imamo več sredstev, da smo dobili tudi materialno priznanje za naše delo, vendar se občinska skupščina ne more povsem znebiti administrativnega upravljanja v proračunskih ustanovah.

Kaj se nam je zgodilo lani? Dobili smo učiteljski blok s tremi učiteljskimi stanovanji. Presneto smo si prizadevali na svetu delovne skupnosti in na sindikalnih sestankih, da bi jih pravično razdelili, kajti vsem prosilcem nismo mogli ugoditi. Napravili smo prednostno listo, vendar se na občini niso menili za naše odločitve. Stanovanja so razdelili po svoje in nas pri tem celo oškodovali za eno učiteljsko stanovanje, ki ga je dobil uslužbenec občinske uprave. Odločitev je kolektiv seveda prizadela, še huje pa je oškodovala našo samoupravo in naš sindikat, ki je komaj zadihal v samostojni podružnici.

Franc Filipčič

predsednik sindikalne organizacije v Kmetijski zadrugi Bizeljsko

● **Odgovorite na še zmeraj aktualno vprašanje: ali imate izoblikovana merila nagrajevanja?**

Zdaj smo še kar zadovoljni z osebnimi dohodki, saj nekateri zaslužimo včasih tudi več kot 70.000 S-din mesečno, kar je za naše razmere dobro. Od česa — sprašujete — so pravzaprav odvisni naši osebni dohodki? Najprej vam moram povedati, da se v glavnem ukvarjamo z vinogradništvom. Za delo v vinogradih pa imamo norme. Tako so naši osebni dohodki odvisni od tega, koliko površin vinogradov obdelamo, potem koliko kilogramov grozdja in koliko litrov vina pridelamo. Seveda pa je naše nagrajevanje odvisno tudi od vremena. Če je vreme ugodno, je tudi letina boljša in osebni dohodek višji. Toda ne glede na to lahko rečem, da so merila nagrajevanja dobro izoblikovana in da so spodbudila zaposlene — tudi zasebne proizvajalce, ki z našo zadrugo pogodbeno sodelujejo — da so še z večjo prizadevnostjo začeli obnavljati vinograde. Samo lani smo na novo nasadili 40 hektarov trte, iz katere bomo pridelali predvsem žlahtna vina. Novi plantažni nasadi trte so že letos obrodili in to se nam seveda občutno pozna tudi v boljših osebnih osebnih dohodkih.

Ivan Veble

član sindikalne organizacije Kovina, Bizeljsko

● **Bi morda odgovorili na dve vprašanji: Kako sodelujete z drugimi kovinskimi podjetji v občini in ali ste si že izoblikovali vse interne pravilnike?**

Najprej tole: vsa kovinska podjetja v občini, ki jih je preveč, vse premalo med seboj sodelujejo. Kdo je za to kriv ne vem? Če pa bi odgovoril za naše podjetje, potem bi vam moral povedati, da sodelujemo le s kovinskim podjetjem v Dobovi. S tem podjetjem smo se domenili, da bodo pri njih proizvajali težje, pri nas pa bomo proizvajali lažje kovinske konstrukcije. Nasploh lahko rečem, da bi bilo sodelovanje med vsemi kovinskimi podjetji v občini izredno potrebno. To zavoljo tega, ker so vsa podjetja majhna in imajo šibke strokovne službe, ki niso sposobne izoblikovati perspektivnih proizvodnih programov. Mnoga podjetja zato životarijo. Sicer pa smo se že mnogokrat pogovarjali, da bi za vsa kovinska ali pa vsaj za najbolj sorodna podjetja ustanovili nekatere skupne službe. Toda naprej od teh dogovorov nismo prišli. Vse gre svojo pot še naprej.

In zdaj še odgovor na drugo vprašanje. Naj takoj povem, da spet nisem zadovoljen. Saj smo si izoblikovali nekatere interne pravilnike, toda ne zdijo se mi preveč življenjski. Člani kolektiva so imeli mnogo pripomb, kar velja predvsem za statut podjetja.

Z OBISKA V KGP BREŽICE

Kdaj bo spet poletje?

Prvič po petih letih je Kmetijsko gozdarsko podjetje Brežice ustvarilo toliko dohodka, da so — na osnovi polletnega obračuna — nekaj teh sredstev lahko razdelili tudi v obliki poslovnega uspeha ali dobička, kakor sami pravijo.

KGP Brežice pa nimajo pravilnika o delitvi čistega dohodka in zato so morali o delitvi poslovnega uspeha odločiti z začasnim sklepom. To pa je bilo vse drugo prej kot lahko, kajti delavski svet podjetja je moral zasedati kar trikrat, preden so sprejeli ta sklep, da se je v kolektivih vseh enajstih obračunskih enot poleglo najhujše razburjenje.

Prva delitev poslovnega uspeha je namreč spodbudila tudi prvo resnejšo razpravo o gospodarjenju v podjetju in odnosih med enotami.

VIHAR V KOZARCIH IN ŠE KJE

Predsednik delavskega sveta KGP Brežice inž. Tošo Oršanič je v razgovoru z našim sodelavcem poudaril, da pravilnika o delitvi čistega dohodka nimajo zato, ker so vse doslej komaj ustvarjali dovolj sredstev za pokrivanje obveznosti in za osebne dohodke. »To ni prav, ampak zgodilo se je in zdaj ni več pomoči.«

Zato pa zdaj v KGP Brežice vendarle pripravljajo omenjeni pravilnik. Ob sedanji delitvi učinka se je namreč izkazalo, da ne bi bilo razburjenja v kolektivu, če bi imeli urejeno interno zakonodajo.

»Delavski svet je menil, da bi poslovni uspeh delile le tiste delovne enote, ki so presegle svoj plan dohodka,« se spominja inž. Oršanič. »Zato pa bi do zaključnega računa morala počakati gradbeni in kmetijski obrat, ki poslujeta s planirano izgubo. Na delavskem svetu je bilo težko zagovarjati kakršno koli drugo stališče, kajti naš kolektiv dobro ve, da je na primer kmetijski obrat v petih letih, odkar posluje, napravil 110 milijonov dinarjev izgube, kar je potem moralo pokriti gozdarstvo.

Res pa je, da kmetijski obrat ob polletju izkazuje manjšo izgubo, kot pa smo jo predvidevali. V naših internih predpisih žal nikjer ni zapisano, kako naj ravnamo v takih primerih. Predvsem zaradi tega je sindikalni odbor kmetijskega obrata zahteval izredno sejo delavskega sveta podjetja. Dokončno smo se o delitvi učinka pomenili na drugi izredni seji, se pravi, da je delavski svet o tem trikrat razpravljal. Sklenili smo, da zmanjšano izgubo priznamo kot poslovni uspeh in tako so učinek delili tudi v kmetijskem in pa v gradbenem obratu.«

Povedati velja, da so povprečno na zaposlenega razdelili 97.000 S-dinarjev, da pa je ta znesek različen po enotah, ki so ta poslovni uspeh naprej delile bodisi linearno ali po svojih merilih. Tako si je uprava razdelila 120 % povprečnih osebnih dohodkov, nekateri obrati tudi po 127 %, medtem ko sta razdelila kmetijski in gradbeni obrat po 38 %. Po vsem tem povprečni osebni dohodek na zaposlenega še vedno komaj dosega 65.000 S-dinarjev.

»NISMO ZADOVOLJNI!«

»Zdaj je, kar je, ampak zadovoljni le nismo!« je bilo slišati v razgovorih s člani kolektiva KGP Brežice. Kolektivi delovnih enot, z izjemo kmetijskega obrata, bi si namreč lahko v teh petih letih razdelili povprečno dvomesečni osebni dohodek več, če jim ne bi bilo treba pokrivati izgube pri živinoreji. Temu nasprotno pa kolektiv kmetijskega obrata dokazuje, da planska izguba sploh ni prav izračunana! Predsednik sindikalnega odbora v tem obratu Adolf Trplan pravi:

»Dobro leto je minilo, odkar se je takratni kmetijski strojni obrat razcepil v dve samostojni enoti, v strojno in našo, kmetijsko enoto. Odtlej brez uspeha terjamo, naj bi pravično razmejili skupne upravno režijske stroške. Težko je namreč živeti in delati, če opravljaš nekaj, pri čemer vsi vnaprej pričakujejo izgubo, in nas zato vsi tudi postrani gledajo. Ali smo mi krivi, da se je podjetje odločilo za živinorejo, da bi si zagotovili gnoj za topolove plantaže? Plantaže je mogoče sekati šele po 12 letih. Torej bo treba počakati še deset let, da bodo vloženi denar vrnili z obrestmi vred. Razen tega živinorejski obrat sploh še ni stekel s polno zmogljivostjo; zakaj pa ni, tudi ne vemo. Zaradi vsega tega se je med našim kolektivom utrdilo prepričanje, da smo naš obrat ustanovili zato, ker je bilo v prejšnjih letih mogoče dobivati kredite za investicije v kmetijstvo pod zelo ugodnimi pogoji. Drugače ne bi tako rinili v živinorejo, saj je tudi najbolj neumnemu kmetu jasno, da se govedo ne more na noben način v enem dnevu zrediti za povprečno dva do dva in pol kilograma... Zdaj, ko ugodnosti pri kreditih ni več in ko je prodajna cena nižja od naše proizvodne cene, pa nas naši gozdarji hočejo enostavno ukiniti...«

PREREZATI NA HITRO!

»Kaj naj storimo v sedanjih razmerah?« se vprašuje kolektiv KGP Brežice. Povzemamo samo mnenje inž. Oršaniča, ki je kratko in jasno povedal, kaj je prav in kaj ni v gospodarjenju in v odnosih v tem kolektivu. Takole pravi:

»Morda se je v tistem času našemu podjetju izplačalo, da je na račun investicij v kmetijstvo lahko prišlo do kreditov. Primerjalnih podatkov in temeljitejših analiz o tem žal nimamo... Vendar sedanje razmere izpričujejo, da nerentabilne proizvodnje ne moremo podpirati; še zlasti pa ne takšne, ki so nam jo že poprej vsilili. Izkazalo se je tudi, da se je izguba samo še povečevala, čimbolj smo se približevali predvidenemu številu govedi v pitališču. Kmetijstvo kot takšno za naše podjetje ni rentabilno, če ne proizvaja velikih količin za vnaprej znanega kupca. Saj še za našo menzo kupujemo krompir v Slavonski Požegi, ker je cenejši od našega... Zaradi vsega tega smo živinorejo ukinili. Sejali in sadili pa bomo tudi samo toliko, kolikor bo vnaprej pogojenega odkupa.

Drži pa, da sta nas razpravi o delitvi učinka in ukinitvi kmetijskega obrata prepričali, da s sedanjo organizacijo in medsebojnimi odnosi med enotami ne bomo prišli daleč; še zlasti pa ne zato, ker veliko preveč govorimo, sicer pa odlašamo, kadar je sklepe treba uresničevati. So primeri, ko tudi po treh letih še niso uresničeni nekateri sklepi in jih moramo zato obnavljati. Prepričan pa sem, da bi samo pospešili razvoj podjetja, če bi obračunske enote dobile pristojnosti delovnih enot. V tem smislu že prilagajamo naš statut in druge interne predpise. Mislim, da tokrat ne bo ostalo samo pri besedah!«

Veseli bomo, če bo po treh letih govorjenja o ekonomskih in delovnih enotah v KGP Brežice ta napoved vendarle uresničena... Nove reforme, ki bi vplivale na finančni uspeh podjetja, namreč ne morejo pričakovati.

Franc Piltaver, predsednik sindikalne organizacije v obratu IMV iz Novega mesta v Brežicah je bil nezaupljiv.

»Ne bi rad govoril. Slabe izkušnje imam, če sem kdaj kaj povedal za časopis. Čeprav so bile moje izjave popolnoma na mestu, saj sem opozoril na vrsto nepravilnosti, mi je potem kaj slaba predla. Obvezno sem moral na zagovor. Ali pa so iz uprave podjetja v Novem mestu takoj prileteli v Brežice,« je pripovedoval Franc Piltaver.

»Pa ne samo, če sem kaj za časopis povedal, tudi sicer so mi zamerili, če se je sindikalna organizacija zavzela za to ali ono stvar v našem obratu, da bi jo izboljšali. Lani na primer, ko smo prišli v težave in bi morali odpustiti precej delavcev, se je sindikalna organizacija odločno zavzela, da ne bi delavcev na vrat na nos odpuščali. Še dobro se spominjam, da smo se na seji izvršnega odbora sindikalne organizacije zedinili, da če že moramo odpustiti nekaj delavcev, potem bi jih morali odpustiti po točno določenih kriterijih. Tega našega stališča pa v upravi po stari navadi niso upoštevali. Vidite, prav zavoljo tega, ker se je sindikalna organizacija postavila po robu vmešavanju vodstva podjetja v samoupravne pravice našega obrata, je občinska skupščina v Brežicah sklicala sestanek, kjer smo se o vseh teh problemih pogovarjali...«

Predsednik sindikalne organizacije brežiškega obrata IMV Novo mesto je postal nejevoljen. In z obraza mu je bilo lahko razbrati: »Kaj bom govoril, saj tako in tako spet ne bo nič pomagalo!«

A je vseeno nadaljeval:

»Od sestanka na občini nismo imeli nobene koristi,

OBISK V OBRATU IMV NOVO MESTO V BREŽICAH

Še pravilnika o nagrajevanju nimajo!

prej bi rekel škodo. Škodo zavoljo tega, ker so nam na upravi podjetja začeli še bolj nagajati. Takrat pred sejo smo imeli vsaj malo upanja, da si bomo vsaj za silo uredili nove proizvodne prostore v nekdanjem letališkem objektu. Kot vidite, se še danes nismo preselili, čeprav je minilo že več kot leto dni. Res ne vem, zakaj ima vodstvo podjetja tak mačehovski odnos do nas.«

Mačehovski odnos uprave podjetja do obrata v Brežicah se kaže tudi v tem, da delavci brežiškega obrata sploh ne vedo za pravilnike, ki urejajo odnose med njimi. Tako sploh ninju. Po pripovedovanju predsednika sindikata obrata IMV v Brežicah tudi obratni delavski svet nima nobene veljave, ker preprosto nima o čem razpravljati.

»Ves dobiček, ki ga ustvarimo, gre v Novo mesto. Razpravljamo lahko le o osebnih dohodkih, toda še to le v primerih, če koga zavoljo delovne nediscipline kaznujemo. Lahko pa se kdo s pridnostjo na delovnem mestu pretegne, pa obratni delavski svet nima nobenih pristojnosti, da bi takega delavca nagradil,« je še pristavil predsednik sindikalne organizacije Franc Piltaver.

DELAVSKA ENOTNOST

POSEBNO IZDAJO O BREŽICAH SO PRIPRAVILI
Ivanka Vrhovčak, Milan Govekar, Milan Živkovič, Bojan Samarin